

କିମ୍ବାହାମୋହନୀ

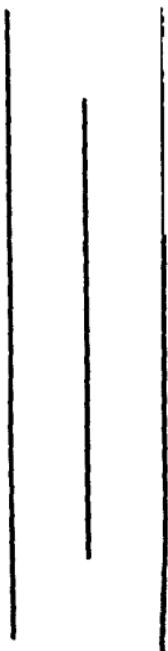
ବେଳୀ

ବିଜି

odia.org

କହାରୀ ଗୋପେଇଁ ଘୋଡ଼ା

ନ୍ଦ୍ରମଣି ପଣ୍ଡା

ପ୍ରଥମ ପ୍ରକାଶ

୧୯୭୧

ଲେଖକ ଓ ପ୍ରକାଶକ
ଚନ୍ଦ୍ରମଣି ପଣ୍ଡା
ପୋଃ-ୟାଜପୁର, କଟକ

—ପାତ୍ରିଶାନ—
ନରସିଂହ ପୁସ୍ତକାଳୟ, ଯାଜପୁର
କଟକର ବଡ଼ ବଡ଼ ବହୁ ଦୋକାନ

—ଶୁଣିଛୁ—
ମୁଦ୍ରଣ ମନ୍ଦିର, ଯାଜପୁର

—ମୁଦ୍ରଣ—
ଅବଳୀ—୩୨.୦୦
ବରେଇ—୩୨.୭୫

ଇତି ଶ୍ରୀ ମଦଭାଗବତେ ମହାପୁରାଣେ

ଉତ୍ତାନ୍ତ ଲେଖକା ପାଇଁ ଆପଣ ମାନଙ୍କର ପରମପୂଜ୍ୟ
ଶ୍ରୀ ଜଗନ୍ନାଥ ଦାସଙ୍କୁ କେତେ ସମୟ ଲଗିଥିଲ ତାହା ହୁଏଇ
ଆପଣମାନେ ଜାଣନ୍ତି । କିନ୍ତୁ ଆମେ ଏକଥା ହଲପ ପ୍ରାମାଣେ କହି
ପାଇଁଯେ ଆମ୍ବ-ରୂପିଣୀ ସହିତ କାଳିଆ ଗୁଡ଼, ଲକ୍ଷା-ଜିର ଗୁଡ଼ର
ଛୁଟିଣି ଦେଇ ନପାରିଲେ ତାହା ଖଟା ହେବ ନାହିଁ । ହୁଏଇ ଖଟା
ମିଠା ଓ ମସିଲିଆ ହୋଇପାରେ ।

‘ବିହାରୀ ଗୋପେଇଁ ଘୋଡ଼ା’ ମଜାଗପ ବହି ଖଣ୍ଡିଏ ।
ଗପଗୁଡ଼କ ‘ଉରର’ରେ ପ୍ରକାଶ ହୋଇଛି । ସଂପାଦକ ଓ ପ୍ରକା-
ଶକଙ୍କ ଦାନ୍ତ ନେପେଡ଼ା-ସ୍ତରକ ଅନୁମତ ପ୍ରାପ୍ତ ହୋଇ ଆମେ
ସେଗୁଡ଼ିକୁ ଏକାଠି କରି କରାପ ଭାବେ ମାରେଟକୁ ଛୁଟିଲୁଁ । ଆଜି
କାଳ ବଜାରରେ ଆମ୍ବିଲା ଅଗ୍ରର ସହ ନକଳ କାଳୁ-ବାଦାମ
ବିସଟ ଖାରକାକୁ ଆପଣମାନେ ଖୁସି ପାଉଥିବା ଦେଖି ମଜାଗପ
ବହି ବନେଇବାକୁ ଗୁଡ଼ ପଚାଇଲୁଁ । ନହେଲେ କି ଲେଡ଼ା ଥିଲ
ନୁଆ ବଜଧାମାର ପିତ୍ତୁ-ବସ୍ତ୍ରାରେ ନିରାଟ ଖସରେ ଖାଲ ଗୋଡ଼ରେ
ରୁଲିବା ?

ଆମ୍ବର ପରମପ୍ରିୟ ହାସ୍ୟରସିକ ଓ ସାଧାରଣ ହର୍ଷିକ
ଶ୍ରୀ ଫତ୍ତୁରାନନ୍ଦ ଜୀଜୀକ ଉତ୍ସାହ ଓ ଉଷକାମାରେ ‘ବିହାରୀ ଗୋପେଇଁ
ଘୋଡ଼ା’ ବାହାରକୁ ଆସିଥିବାକୁ ଆମେ ପ୍ରୋକ୍ତ ଶ୍ରୀ ଫତ୍ତୁରାନନ୍ଦ
ଜୀଜୀକ ସାହୁଙ୍କ ସମ୍ମରିକାର ସାକାୟ ସାମ୍ବୁଧାୟ ଦର୍ଶକତ ଜଣାଇ
ଦେଇଛୁ ।

। ଇତି । ଶ୍ରୀ ‘ବିହାରୀଗୋପେଇଁ ଘୋଡ଼ା’

ଚନ୍ଦ୍ରମଣିପଣ୍ଡା
ସାକ୍ଷୀପୁର

ପାଇଖାନୋପାଇଖାନ

ହେ କଳିଙ୍ଗ-କୁଳାଙ୍ଗାର ଛତିଶ-ପାଠକର ଅଧୃବାସୀଗଣ ।
ଆମେ ଅଦ୍ୟ ମାସେ, କୃଷ୍ଣ ପଷେ ଭୌମ ବାସରେ, ଅମା-
ବାସ୍ୟାୟୁଃ ତଥୀ ତୁମ୍ଭମାନକୁ ଅସ୍ୟ ପାଇଖାନୋପାଇଖାନଃ ନାମା
ଶତ୍ୟ-କାବ୍ୟ ଶ୍ରୀବଣ କରଇବୁ । ତୁମ୍ଭେମାନେ ଏହା ପଠନ, ଶ୍ରୀବଣ
ଅବା ମନନ କରିବା ସମୟେ କଉଳ, ଚଟେଇ, ସତରଞ୍ଜି ବା ସପ
ଇତ୍ୟାଦି ଆସନରେ ନବସି ନିଜର ନିକଟକର୍ତ୍ତୀ କାନ୍ତ ସନ୍ଧିକଟରେ
ଆଉଳ ବସିବାକୁ ପରମର୍ଶ ଦେଉଅଛୁ । ଏ ପ୍ରକାରରେ ବସିଲେ
ମଳଦାର-ନିର୍ଗତ ଜଳୀୟ ବସୁର ନିଷାସନ ସହଜେ ଓ ସୁଷ୍ଠେ
ହୋଇ ଯାଇ ପାରିବାର ଅନୁମାନ କରୁ । ଅତଃ ଉପାଇଖାନଃ

ଦିନେ ଏହି ଅଧିମ ଗୋଟିଏ ବେଦରକାଶ କାମରେ ବାହାର
ପଞ୍ଚଲ କଟକ । ମଧ୍ୟାଲାମ ମଣଷ କଟକ ଯିବା ଯାହା—କଂଗ୍ରେସ
ଦଳରୁ ଟିକଟ ନପାଇ ସ୍ଵାଧୂନ ପ୍ରାର୍ଥୀ । ଭାବେ ଭୋଟ ନଢ଼ିବା
ସେଯା । କୁଳ କନାଶ ନାହିଁ । ହେଲେ ହେଲୁ, ନହେଲେ
ମୂଳରୁ ଗଲା । ପାଞ୍ଚବର୍ଷ ତଳର ଗାନ୍ଧି-ଜୟନ୍ତୀରେ ଦାମ୍ କମ୍
ଥୁବା ବେଳେ ଖଣ୍ଡି ହୋଇ ସୁଡକେଶ୍‌ରେ କାର୍ଯ୍ୟାପଳକ୍ଷେ
ବ୍ୟବହାର ପାଇଁ ସାଇତା ହୋଇ ରହିଥିବା ଏକଣ୍ଠ ସାତହାତି

ଶଦତ ଧୋତି, ଖଣ୍ଡ ମାତ୍ର ବୁଢ଼ୀଦଶିଆ ଚଦର, ଖଣ୍ଡ ଟଙ୍କାକିଆ
ଶଦତ ମୁଣ୍ଡିର ସମ୍ବାରରେ ସଜ୍ଜିତ ଏ ବାଘୁଡ଼ା ଯେତେବେଳେ
କଟକାଉମୁଖରେ ଯାଦାରମ୍ଭ କଲା ସେ ସମୟରେ କୁକୁରମାନେ
ଭୁକ୍ତଭୁକ୍ତ ଯାଦାର ପ୍ରଥମ ମଙ୍ଗଳାଚରଣ କରିଥିଲେ । ଯା' ହେଉ
ବହୁ ବାଘାବିଦ୍ୱ ଅତିକ୍ରମ କରି ଅଧମ ସନ୍ଧ୍ୟା ସରିକି କଟକାନ୍ତ-
ବର୍ଣ୍ଣୀ ଏକ ବାସଭବନାସୀନ ହେଲା ।

ଏହଠାରୁ ହିଁ ଆପଣ ସତର୍କ ହୋଇ, ଧୀରେ ଅଥର ପରି-
ଷ୍କାର ଘବରେ ଅଧମର ପେଟ (କେହି କେହି ଆନିକଟ ବୋଲି କହି
ଆନ୍ତି) କଥା ଶୁଣନ୍ତୁ । ମୋ ପେଟର ଦତ୍ତ ଦତ୍ତ ଶଙ୍କ ଶୁଣିଲେ ଆପଣ
ଦୁନିଆର ସବୁ ଦୁଃଖ କଷ୍ଟ ଭୁଲି ଯିବେ । ବରା, ପକୁଡ଼ି, ଆକୁଚପ,
ପିଆଜି, ଆକୁଦମ୍, ଧୋକା ତେନାତୁର, ହୁଣ୍ଡିଭଜା ଇତ୍ୟାଦି
ବିଶୁଦ୍ଧ ହୁଣ୍ଡାଇଟ୍‌ଆସଲ୍ ତପ୍ତାର ଜିନିଷ ଖାଲଦେଇ ସାମାନ୍ୟ ପାଣି
ପଇ ଦେଇ; ପେଟର ଓପର ତଳ ତିନିଥର ହାତ ବୁଲେଇ
ଆଣିଲେ; ଖାଣ୍ଡବ ବନ ଦହନ ପରି ସବୁ ସଫା ହୋଇଯାଏ ।
ସାମାନ୍ୟ କେତେ ଦଶ୍ରା ପରେ ଗୋଟିଏ ବିଷ୍ଟୁମୁଖ ତାଳରେ
ଢାଳେ ପାଣିଧର ଦୋଉଡ଼ିବାକୁ ପଡ଼େ ବାହାରକୁ । ରଷ୍ଟା କଢ଼ି
ନର୍ଜିରିରେ ତଳ ମୁହଁ । ହୋଇ ବସି ପଞ୍ଚବା ପରେ, ଏକା
ଥରକେ-‘ଉ-ଡ୍ର-ର-ର-ର; ସାଫ୍’—ରମ୍, ରମ୍ ।

ସେ ଦିନ କଟକରେ ସାବଧାନ ସହକାରେ ରାତିଟା କଟ୍ଟିଲା ।
ନିଷ୍ପାତନ ସଭାରେ ଦୀଂପ୍ଯା ମାଇକ୍ ପରି ପେଟରୁ ସଜୀତର କଳ-
ଗୋଲ ଛୁଟିଆଏ । ପି ପା ଉଁ ଭାଙ୍ଗା, ହାସ୍ ଉ-ଉ, ସାମାନ୍ୟ
ବେହୁସିଆର ହେବା ମାସେ ମଳଦ୍ଵାର ନିର୍ଗତ ତରଳ-କଳ-
ସ୍ତ୍ରୀତରେ ହୁଏତ ମୁଁ ନିଜେ ଏବଂ ମୋର ଆଶ୍ରମ୍ଭଦାତା ପରମ

ବନ୍ଧୁ ନମ୍ରୋଦର ବାବୁ ପୂର୍ଣ୍ଣ ରୂପେ ଭସିଯାଇ ପାରନ୍ତି । ସେ ଅବସ୍ଥାଟା କେବଳ ଅନୁଭବ କଲେ ଜାଣିବେ । ଫଳଟ ଜନକ ଅବସ୍ଥା । ଗତ ପୂର୍ବ ପାହି ନଥାଏ । ମନରେ ମୋର କଲୁନାରେ ରୂପ ନେଉଥାଏ ଏକ ସୁସଜ୍ଜିତ ପାଇଶାନା ଓ ତଦୁପର ଉପବେଶନାକୁ ନିରମନ ଏବଂ ତହିଁର ପରବର୍ତ୍ତୀ ଆନନ୍ଦ-ଉଳ୍ଳାସ । ଖୋର୍ଦ୍ଦୀ ଲୁଙ୍ଗ ମାରି ମୁଗୁର-ମାର୍କା ଚପଲ ଘୋଷାର ଘୋଷାର, କାଲୁ-ବଜାରୀ ଷ୍ଟାଇଲ୍ ରେ ପାଇଶାନାକୁ ରୁଳିଗଲୁ ବେଳେ ନୟାବଜାରର ସେଠୀ ବିହାରୀ ଲଲ୍ଲ ବି ଗସ୍ତା ଛୁଡ଼ିଦେବ । ରହାପ ଅଭାବ କଣ ? ପାଇକାଳି ନିଶ—ସାଆଁତିଆ ପେଟ—ଗଞ୍ଜିତିଆ ଆଖି—ରାନ୍ଧିମାର୍କା ଗୋଡ଼ା ନୌ—ଆଉ ସହି ହେବନି-ବେଳୁବେଳ ପେଟର ସ୍ଵର ପ୍ରବଳ ଭାବେ ଉଡ଼ୋଳିଛ ହେଲା । ଠିକ୍ ସେତିକିବେଳେ ଗୋଟାଏ ବାଜାବଜାରୀ ମଣା, ରତ୍ନପାହିଗଲୁ ବୋଲି ଭାବ ମଣାରୀବାଡ଼ାରେ ବସି ମଙ୍ଗଳାଚରଣ ଗାନ କରୁଥାଏ । ନୁଙ୍ଗି ଖଣ୍ଡକ ଟାଣି ଆଣି ବେଢେଇ ହେଇ ପଢ଼ିଲୁ ବେଳକୁ ଦେଖିଲି—ଏହେ ଚିର । ସେ ଚିରଟା ପୁଣି ଠିକ୍ ଅସଲ ଜାଗାରେ ପଢ଼ୁଥାଏ । ଟିକେ ଏପାଖ ସେପାଖ ନୁହେଁ । ସୁନ୍ଦରୀ-ପାରଦ୍ଵାପ ଗସ୍ତା କୋଟି କୋଟି ଟଙ୍କା ଖର୍ଚ୍ଚରେ ତିଆର ହୋଉ ହୋଇ ସେଥିରେ ମାଇଲ ମାଇଲ ପେତ ପଡ଼ୁଛି-ମୋର ଅନ୍ତରେ ବର୍ଷ ବସୁସର ନୁଙ୍ଗିଟାରେ ସାମାନ୍ୟ ଚିର ବା କଣ ଷତିକାରକ ? ସେ ଚିରଟା ପୁଣି ଇମିତିକା ଜାଗାରେ ପଡ଼ୁଥିଲା, ଯେଉଁଠିକ ମୁହଁ ଟେକ ରୁହିବାକୁ କେହି ସାହସ କରିବେ ନାହିଁ । ତେଣୁ ସେଇ ନୁଙ୍ଗିଟାକୁ ବଦଳେଇ ନେଲା ଚଟ୍ଟଦସ ।

ଗୋପୀ-ବସୁଦ୍ଵରଣ ତ ମୁହଁ ମୁହଁ ମୁଖସ୍ତ ଥିଲା । ତେଣୁ କାଳ ବିଳମ୍ବ ନକରି, ତାଳ ଖଣ୍ଡକ ଧରି, ଗୋଟେ ହାତକୁ

ସେଠି ଡାଙ୍କି ରଖି ଏକା ଦଉଡ଼କେ ଯାଇ ପାଇଖାନା ଦୁଆରେ
ଲୁଇନ ଭିତରେ ଠିଆହେଲି । କଟକ ଟାଉନ୍‌ର ଅଣ୍ଡେସାଇ
ମିନିସିପାଲ୍‌ଟି ପାଇଖାନା ସାମ ନାରେ ମୋର ରହିଥାନ୍ତି ପନ୍ଦର
ଜଣ ଲୋକ । ଯେଉଁ ମାନେ ନିଶ୍ଚୟ ଜଣପିଲୁ ତିନି ମିନିଟ କରି
ସମୟ ନେବେ ଆପଣାର ହଗା-କର୍ମ ସମାପନ କରିବାକୁ, ପର୍-
ଶୂଳଶ ମିନିଟ୍ କାଳ ଲୁଇନ୍‌ରେ ଠିଆ ହୋଇ ରହିବା କଲୁନା
ମୋ ମୁଣ୍ଡକୁ ପାଗଳ କରିଦେଲା । ମୋର ଅଣ୍ଣାଠାରୁ ଗୋଡ଼
ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ତଳ ଦେଶଟା ସତେ ଯେପରି ରସାତଳକୁ ଘୂଲ ଯାଉଛି
ବୋଲି ମୁଁ ଅନୁଭବ କଲି । ଲୁଇନ୍‌ରେ ଠିଆ ହୋଇଥିବା ଲୋକ-
ମାନଙ୍କୁ ପୁଣି ଥରେ ଅନେଇଲି । ତେଲଙ୍ଗା ରକ୍ଷା ବାଲ ପିକା
ଟାଣି ଥୁ ଥୁ ଛେପ ପକାଉଛି, ଲିବର ଜମ୍ଶନ ଅଫୀସ ପିଅନ
ପୁଟା ସିଲ୍‌ଭର ତେକିତି ତଳରେ କାଠପଦ ବିଣ୍ଟା ଦେଇ ପାଣି
ରଖି ଅନେଇଚି, ମାରୁଆଛି ଦୋକାନ ଗୁମାନ୍ତା ହରିବାକୁ ହାକୁଟି
ମାରୁଛି । ଏ-ଉ-ଉ-ଉ । ଖବରକାଗଜ ଅଫୀସ ପିଅନ ଖଣ୍ଡ
ମାରସା ବଡ଼ବାଗ ଦୁଇକୁ ଅଧେ ନେଉଟେଇ ଦେଇ ଗୁଡ଼ାଖୁ ଟେଲେ
ପାଟିରେ ଦେଇ ପେଟକୁ ପାଟି, ପାଟି ରୂପକ ମହାଶ୍ରାଦ୍ଧରେ ପ୍ରବେଶ
କରି ଶତିକ ପୂଣ୍ୟାର୍ଜନ ପାଇଁ ସମସ୍ତେ ବ୍ୟସ୍ତ ସମସ୍ତେ ବ୍ୟାକୁଳ ।
ଆଡ଼୍ କଲାସ ଡାବାର ପେଷେଞ୍ଚର, କିଏ କୁଆଡ଼ୁ ଆସିଛି,
କୁଆଡ଼େ ଯିବ, ସେକଥା ପରୁରିବାର ବେଳ ନାହିଁ ।

ଏତେ ସମୟ ଦୁଇଁ ଆଜ୍ଞା-ଆହୁର କମ୍ । ଆଦାଜ ଦଶ
ସେକଣ୍ଡ ଭିତରେ ଅଧିମ ନିସ୍ପତ୍ତି କରି ନେଲା । ଯେ କୋନ
ମତେ ପଶିଯିବାକୁ ହେବ ଭିତରକୁ । ଯିଏ ଯାହା କରୁ ଅବା
କହୁ ପଛକେ । ଆଜ୍ଞା ସରିଗଲ । ସବୁ ସରିଗଲ । ମୋର ମାନ

ଇହିତ ଗଲା । ହେଉ ବୋହିଗଲା ଜାଣ । ଗଲା, ଗଲା, ସଦି-
ନାଶ । ସମସ୍ତେ ଗର୍ଜନ କରି ଉଠିଲେ ‘ହାତ୍ତୁ-ମଫଲି’ ।
ନୋଟା, ଘଟି, ତାଳ, ଫୁଟିକିଆ ବାଲ୍କି, ଡେବ୍ରି ଧରି ଅପେକ୍ଷା
କରିଥୁବା ସାର ଲାଇନ ଟା ଗର୍ଜି ଉଠିଲା, ଆଉ ଯାଏଁ କୁଆଡ଼େ ।
ଯେମ୍ବି ଗୋଟେ ବଖର ଦୁଆର ଖୋଲିଛି ଅଧିମ ଏକା ଧମସିକେ
ଖଣ୍ଡି ଦୋଉଡ଼ ମାରି ସିଟି ଓପରେ ଯାଇ ହାଜର । ମେଟିକ
ପଶ୍ଚାତ ଫଳ ଦେଖିବା ପାଇଁ ସେକେଣ୍ଟର ବୋତ୍ ବାରଣ୍ଟାର
କୋଳାଡ଼ିଲର ଶତ ପ୍ରତିଧ୍ୟନ ସତେ ଅବା ବାହାରେ ମୃଦୁନିତ
ହେଉଥାଏ । ଏବେ ଅଧିମର ମନେ ପଡ଼ୁଛି ଯେ ସିଟି ଓପରେ
ବସିବା ମାନ୍ଦକେ-ଗଲା ବୋହି-ବୋହି ଗଲା କେଜାଣି ଅଧିତ୍ତମ
ସରକି ବିଶୁଦ୍ଧ ଦୁଃଖୁୟୁକ୍ତ-ତରଳ-ସରଳ-ଗଲଗଲ-ଫେଣ-
ଫେଣୁଆ ଝାଡ଼ା । ତାହା ଯେ ନିଶ୍ଚିତ ଭାବରେ ଏଇ ଅଧିମର
ପେଟ-ନିର୍ଗତ ଏହା ମୁଁ ପରେ ଜାଣିଲା । ପାଞ୍ଚରଙ୍ଗ ଫୁଲ ଉଠିଥୁବା
ପେଟଟାର ଗୋଲେଇ ହଠାତ୍ ଖସି ଖସି ପଡ଼ିବାର ଦେଖି ମୋର
ଧାରଣା ଦୃଢ଼ ହେଲା । ଟିକିଏ ଆମ୍ବଲୁ ହୋଇ ଦେବଦାରୁ କାଠ
କବାଟ ପାଇରେ ବାହାରକୁ ଆଶେରିଲା । ଭୁଷଣ ହୋ, ହା ଶୁଭ୍ର-
ଆଏ । “ସଳା—ଆମେ ଝଟି-ଝଟିଆ ବେଳୁ ଆସି ଲମ୍ବର ଦେଇ
ଖଢ଼ା ଅଛୁଁ । କୋଉଠିକାର ମଫଲି-ଏକାଥରକେ ଦୋଉଡ଼ ଯାଇ
ଉତ୍ତରେ ପଣିଲା । କେତେ ହରୁଚି । ଟାଣି ଆଣିବେ । ଭାଷା
ହରନେ ବାଲା । ସରକାର ଯୁଗ ବୋପା ନା ଚିକା । ଆମେ ଟିକିଏ
ଦେବୁଁ—ଦୁରିବାକୁ ପାଇଖେନାରେ ଜେଗା ନାହିଁ-ରୁଲ ଆଜି
କିଲଟର ସାଇବ ପାଖୁ । ସିଏ ଇନ୍‌କାଷ କରୁ-ତାପରେ ଯା ହବ
ଦେଖିବା” ।

ମୋର ଧୟେ ନଥାଏ । ଭାବିଲି ବାଜିଯିବ ଟିକିଏ ତେର
କଲେ । ଧୀରେ-ଅଛି ଧୀରେ ତଳକୁ ଆସିଲି । ସେସନସ ମକ-

ଦମାରୁ ସନ୍ଦେହରେ (Benefit of doubt) ଖଲାସ ପାଇଥୁବା ଆସାମୀ ଭଳ କାହାର ମୁଦ୍ଦୁ କୁ ରୁହିଁ ପାରିନି । ତେଣେକା ଟୋକା-ଟାଏ ଶାଲ ହୁମୁ ହୁମୁ ହୋଉଥାଏ । ତାଳ ଶଣ୍ଡକୁ ଶୁକ୍ର ଯୋରରେ ଉତ୍ତିଷ୍ଠାନ ବସାକୁ ଗଲି । ଅନେକ ବେଳ ପରେ ବସା ଖୋଲି ରୁହିଁ ଦେଖେଁ ତ ଗୋଟିଏ ସାଳଗ୍ରାମୀ କୁଣ୍ଡ ବାହାର ବାର-ଣ୍ଟାରେ ରୁହିଁ ତୁଟି ହୋଉଛି । ଦୋଉତ୍ତାଆ ଖଟ ଶଣ୍ଡକରେ ବଡ଼ ନିରଜ ଘବେ ମୁଁ ପଡ଼ି ଯାଇଥାଏଁ ।

ଏଇଠାରେହିଁ ସମୀକ୍ଷା କରିବାର କଥା । କାହିଁକି ଘଟିଲା କାହିଁକି ଏ ଅସଂଖ୍ୟ ? କଣ ହେଲା ମୋର ? ମୁଁତ ପୂର୍ବଦିନ ରାତରେ କବିଷ୍ଵଳ ଶ୍ରୀ ଆରୁଧ୍ୟଙ୍କର ସୁଖ ‘ବିରେଚନ’ ବିଟିକା ସେବନ କରି ନଥୁଲି । ଡାକ୍ତରଶାନା ଦୁଆରକୁ ଯାଏନା-ତେଣୁ ଜୁଲାପ ଶାଇବା ମିଛ । ତେବେ ମୁଁ ସଦ୍ବୁଦ୍ଧି, ସଦଙ୍ଗନ, ଦୋରବସ୍ତ୍ର, ବୁଦ୍ଧି ବିବେଳ, ପଞ୍ଚଭୁତ ଆସ୍ତା ପ୍ରମାଣେ ହଲପ, କରି ପାରେ ଯେ ମୁଁ ଅଜ୍ଞନ୍ନା ନା ହୋଟଲରେ ଚକଣିଆ ଓ ଗ୍ରେସ୍ ଶାନା! (ମିଲ) ଶାଇଥିଲି । ହାପ୍ ମିଲ ଶାଇବାରେ ମତେ ଏକ ପିଲେଟ୍ ହାତୀ ଘୋଗ ରୁହିଲର ବିଶୁଦ୍ଧ ଭାବ ଏପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସିଲ୍ ଭର ବାସନ ତିଆରି ହୋଇଥୁବା ସବସାନ ଆକାର ଗିନାରେ ପୁର ଗିନାଏ ଡାଲି, ପତଳା ପତଳା ନଅ ଶଣ୍ଡ ଅଧେ ଆକୁଶକି, ଦଶପଇସି ଆକାରରେ କଟାଯାଇଥୁବା ଶଣ୍ଡେ ତିରଳ ମାଛ ଝୋଳ ଯହିଁରେ ସୋରିଷ ତେଳର ବିନ୍ଦୁମାନେ ହଲି ହଲି ଘରୁ ଥିଲେ । ଶାଇ ସାରିବା ପରେ ଏକ ରେଳେନ କଳପାଣୀ ନେଇ ପିଆପିର ଓ ଧୂଆ-ଧୂଇ କାମ ସାରି ପଇସା ଦେଲାବେଳେ ତରକାଶ ଗୁଡ଼ାକ ଭଲତେଳରେ ରଙ୍ଗା ହୋଇନାହିଁ ବୋଲି କହି ଦେଲି ଆଉ ଯାଏଁ କୁଆଡ଼େ ।

“ସେ ରୁହାତ ଆଉ କୋଡ଼ି ଦେଖେଇବ । ବୁଝିଲ ବାବୁ । ଫାଇବ ହାପ୍ ମିଳ-ନଁ ମଞ୍ଜଳ ଛୁଆଳ ସିଂ ନରେନ୍ଦ୍ର ମହାପାତ୍ର । ଯୁଙ୍କ ନାଗି ଗୁଆ ଘିଅରେ ପଲେଇ ଦେଇଥାନ୍ତୁ । ପିଏ ଗୁଆଘିଅ ଶାଉଛନ୍ତି ତାଙ୍କ ମୁହଁରେ ମୁହଁ ଦଷ୍ଟ ଦୋଉନା” ହୋଟେଲବାଲୁ ଗଜି ଉଠି କହିଲ ।

ତଳକୁ ଓହାଇଲୁ ବେଳେ ଦେଖିଲି । ହେଲୁ ଅରନିସପେକ୍ଟର ହବ ବୋଧେ । ହୋଟେଲବାଲୁ ଯୋଜି ହସ୍ତରେ ଭିତରକୁ ଢାକି ନେଇଗଲୁ । ଯୋଇଁକୁ ଯୁଅ କଜିତି ଖେଳକୁ ନେଲାପରି, ତାପରେ ଭିତରକୁ ପୁରାପ୍ଲେଟ୍ ରସଗୁଲା..... । ମୁଁ ସୁତାଧରିବା ପରି ସିଧା ସିଧା ଗାନ୍ତା ଧରିଲି । ଖାଲି ମନେ ମନେ ଘରୁଆଏ ନିହାତ କମ୍ ସେ କମ ଟେକାଟା ଆମର ହେଲଅରନିସପେକ୍ଟରଟାଏ ହୃଅନ୍ତାଳ ଏଇ ନିକଟରେ, ଦିଅନ୍ତି ଏଗୁଡ଼ାଙ୍କୁ ସାବକାତ କରି । ବିଶୁଦ୍ଧ ହୃାଇଟ ଅଏଲ, ସେବନ କର ମୁଁ ଏ ଯେଉଁ ଉପାଖ୍ୟାନ ଶୁଣାଇଲି ଏହାର ଅନୁଭବ ଯଦି ଜଣା ଅଧିକେ । କେବେ ଆପଣ-ମାନେ ପାଆନ୍ତି ତେବେ ମତେ ଖଣ୍ଡିଏ ପଦଲେଖି ବାଧୁତ କରିଲେ ଶ୍ରମ ସାର୍ଥକ ମଣିବି ।

ଇତି ସହର ବଜାରେ ଶୁଦ୍ଧ ହୃାଇଟ ଅଏଲ ସେବନ ଫଳ ସ୍ଵରୂପ ରଦମ ପାଇଖାନୋପାଖ୍ୟାନ ।

ପ୍ରେମ ପଞ୍ଚାମୃତ

ଅପେକ୍ଷା କରନ୍ତୁ ଆଜ୍ଞା । ନଁ ଟା ଶୁଣି ଆପଣ ଯିମିତି ଟକ
ଟକ ହେଲେଣି—ଉଳ ଲେକମାନେ ଇମିତି ହକାଟା ସୁତଥା
ନୁହେଁ । ସେ କିଛି ଭୂପତି ପଣ୍ଡିତଙ୍କର ଅସିଲି ‘ପ୍ରେମ ପଞ୍ଚାମୃତ’
ନୁହେଁ ଯେ, ଆପଣ ସ୍ଵାକୁ ଷ୍ଠାନପଣେ ହଜମ କରି ଦେଇ ପରୀକ୍ଷା
ଖାତାରେ ଓକାଳ ପକାଇବେ । ସେ ହେଲା—ଏକ ଲମ୍ବର-ଅସେଲି-
ଖାଣ୍ଡି-ଜଳାମାର୍କା-ପ୍ରେମ ପଞ୍ଚାମୃତ ତପ୍ତାର କରିବାର ସ୍ମୃତି ବା
ଫର୍ମ୍‌ଲ୍ (Formula)’ ହାଁ-ଆ-ଆ । ଏତେବେଳେ ବାବୁଙ୍କର
ମଗଜକୁ ଧରିଲା । ଏଇ ଫର୍ମ୍‌ଲ୍ ଟିକକ ହାସିଲ କରିବା ପାଇଁ
‘ରଧାକୃଷ୍ଣ’ ପ୍ରେମଠାରୁ ‘ଲଇଲା-ମଜନୁ’ ପ୍ରେମ ଯାଏ କେଜାଣି
କେତେ ନାଳ-ଝାଲ ପରିଣମ ହେଲେଣି ସେ କଥା ଆପଣମାନଙ୍କ
ଜୀବକୁ ଆସିବ ବା କାହିଁ ?

କି ବସୁ ଏ ‘ପ୍ରେମ-ପଞ୍ଚାମୃତ’ ଟିକକ ? ଶର୍କର, ରମ୍ବା,
ଘୃତ, ଶୀର, ଗଞ୍ଜାଇ ପାଞ୍ଚ ପଇସାର’ ଆଣି ଦମେ ତକଟା ଚକଟି
କରି ଭରଭରିଆ ପଞ୍ଚାମୃତ ତିଆର କରି ମା’ଦେବକ ପାଖରେ ରଖି
ବେଳ ପଥଟାଏ ପକାଇ ‘ତେଣ ନମଃ ଶିବାୟ’ କହି ତାଳ ପଟ୍ଟକେ
ମାରିଦେଲେ ଆଜ୍ଞା ଆଜ୍ଞା ବ୍ରହ୍ମଜ୍ଞାନ ପାଟିରୁ ନାଳ ଗଢ଼େଇବେ ।

ଆପଣମାନେ ତ ଗୁର ମାନବ । ଉଲ୍ଲିଖିତ ପଞ୍ଚାମୃତ ସେବନ କରି ସମ୍ୟକ୍-ଗଞ୍ଜାଇ-ଧୂଆଁ-ପିଇବା-ଉଦେଶ୍ୟରେ ଶ୍ରୀ ଶ୍ରୀ ଷଣ୍ମକାତନ ମହାଦେବ ହିମାଳପୁ ଏଲକା ଛାଡ଼ି ଉଦ୍‌ବୁଦ୍ଧ ସବୁ ଉତ୍ତରଜନର ଆରତ୍ତ ଗ୍ରାମକୁ ଆପଣାର ଆସ୍ଥାନ ବଦଳାଇଲେ । ୧୮୭୮ ମସିଦାରୁ ଏ ଅବଧି ଶ୍ରୀ ଶ୍ରୀ ଆଶ୍ରମଲମଣିଙ୍କ ନିକଟରେ ପଞ୍ଚାମୃତ ‘ଘର୍ଣ୍ଣଣ’ରେ କେବଳ-ମାତ୍ରକ ଗଞ୍ଜାଇ-ସଂଯୋଗ ବ୍ୟଙ୍ଗାତ ଅନ୍ୟ ଅବକାରୀ ମାଲ ମିଶ୍ରଣ, ଅପମିଶ୍ରଣ ଅବା ବୈରା ଘବେ ବୁଲାଣ କରାଯାଇ ନାହିଁ ବୋଲି ସଠିକ୍ ଖବର ଆସ୍ତେମାନେ ରଖିଅଛୁଁ । ଶ୍ରୀମତୀ ପାଦମଣ୍ଡ ଦେବୀଙ୍କ ଜରିଆରେ ବଜ୍ର ବଜ୍ର ସାକ୍ଷ୍ୟାମା ଗଞ୍ଜେଇ-କଲି ପ୍ରତି ହପ୍ତାବାରିରେ ହାବୁଡ଼ା ହାଟରୁ ଆରତ୍ତ ମୁକାମକୁ ଆସି-ଆଏ । ଅବକାରୀ ବାଲଙ୍କ ରୁରୁ ପଦି ଚେଷ୍ଟା କରନ୍ତି ତେବେ ଗନ୍ଧ ପାଇବେ ନାହିଁ । ମାରକନିଆକୁ ଛାଁ ଖୁଣ୍ଟ ମାପ୍ ।

କିନ୍ତୁ ଅନ୍ଧାଲୋଚିତ ଓ ଅସ୍ୟ ପ୍ରବନ୍ଧ ବଣ୍ଟିତ ‘‘ପ୍ରେମପଞ୍ଚାମୃତ’’ ଏକ ଷୋକପଣ୍ଡିତ ଶାଣ୍ଟି କୁଟୀର ଶିଳ୍ପିଜ ପ୍ରେମୋମ୍ବନ୍ଦ ଦ୍ରବ୍ୟ ବୋଲି ଏ ଲେଖକର ଜ୍ଞାନ ଓ ବିଶ୍ୱାସ ଜନ୍ମିଅଛି । ପାଞ୍ଚପ୍ରକାର ପ୍ରେମ-ଉପରୂପକୁ ଅନୁପାନ ଭେଦରେ ମିଶାଇ, ଦମେ ଫେଣ୍ଟା-ଫେଣ୍ଟି କରି ତପ୍ତାରୀକଲେ ତାହା ଶାଣ୍ଟି ‘‘ପ୍ରେମ ପଞ୍ଚାମୃତ’’ରେ ପରିଣତ ହେବ । ଆସେ ଏଠାରେ ଯେଉଁ ଅନୁଭବ (Serial) ଅନୁସାରେ ଅଥବା ଯାହା ପଛକୁ ଯିଏ ପ୍ରସ୍ତୁତ ତହିଁରେ ଯେଉଁ ତାଳିକା ସଂଯୋଗ କଲୁଁ ତହିଁରେ ଏତେ ଟିକିଏ ଏ ପାଖ କଲେ ଅନୁପାନ-ଭେଦରେ ଯେଉଁ ବିଭ୍ରାଟ ଦେଖାଦେବ ସେଥିପାଇଁ ଗ୍ରହିତା ମାନେ ଦାୟୀ ରହି ନରହିଲେ, ନରହିଲେ ।

ପ୍ରେମ ଆଖିମିଟିକା – ଏହି ଜିନିଷଟି ହେଉଛି ଅସଲ ଉପାବାନ ! ନବାତ ତପ୍ତାର କରିବା ପାଇଁ ଯେପରି ଦୁଧ ଓ କନର

ପ୍ରୟୋଜନ ଅବଶ୍ୟ ସ୍ଥିର, ‘ପ୍ରେମ ପଞ୍ଚାମୃତ’ ପାଇବା ଓ ଖାଇବା
ପୁଣ୍ୟ ବା ତିଆରି କରିବା ସମୟେ ପ୍ରେମ-ଆଖି ମିଟିକା ନିହାନି
ମାରିବାକୁ ହେବ । ଟିକିଏ ମାତ୍ର ଚେଷ୍ଟା କରି ପାରିଲେ ସାଧ-
ନାର ସିଦ୍ଧି-ପଥରେ ଆସ୍ତେ ଆସ୍ତେ ଅଗ୍ରପର ହୋଇ ଜାମ ହାସଳ
କରି ପାରିବେ । ଲୋକ ଲୋକଙ୍କୁ, ଟୋକା ଟୋକଙ୍କୁ, ଦାନ-
ଦିଲ୍ଲାନ ବୁଡ଼ା ବାଢ଼ିତ ବିଧବାଙ୍କୁ ଦେଖି ପକେଇବା ମାତ୍ରକେ
ଚିହ୍ନା ପରିଚ ଥାଉ ତ ନଥାଉ ମନ ଭିତରେ ପ୍ରେମରେ ପୁରୁଷୁରୁ
ହୁଅନ୍ତି । କିହୋ-ଭୁମର ଯଦି ଦରକାର କଥା କହୁନ ? ନା-
କଥାଟି ନକୁହନ୍ତି । ଓଠର ପୁଣ୍ୟ କୋଣରେ ମୁରୁକୁନି ହସି
ଫୁଁଟଇ ଦେଇ, ମୁହଁ ଅଳ୍ପ ତଳକୁ କରି ଦିଲିପକୁମାରିଆ ଶ୍ଵାଇ-
ଲ୍‌ରେ ଶୁଣି ରହିବା ଏ କ୍ଷେତ୍ରରେ ବେଣୀ ପରିମାଣରେ ଦେଖା-
ଯାଏ । ଅପରିଚିତା ଦିଗୁର ବି ସେତେବେଳକୁ ଏକଦଦ କଣ
କଣ ହୋଇ ସାରିଥାନ୍ତି । ଆଖି ମିଟ ମିଟ କରି ମାତ୍ର-ମେଣ୍ଟ୍
ଉଳି ଶୁଣି ରହିବା, ଶାତ୍ରୀର କାନିକୁ ଅଳ୍ପ ଅଳ୍ପ ଶୁଣିବା,
ପିକା ପିକା ଚମାପୁଲିଆ ହସି ହସିବାଟା ନିଶ୍ଚପୁ ଶୁଭ ଲକ୍ଷଣ
ବୋଲି ଧରି ନେବେ । ଯଦି ବୁଡ଼ା ଅଙ୍ଗୁଠିର ନଖ ଶୁକାଉଥିବା
ଦେଖିବେ ତେବେ ନିଶ୍ଚିନ୍ତରେ ଧରି ନିଅନ୍ତି ଯେ ତିତିଆ
ମିଙ୍ଗର ଭିତରକୁ ଜହୁର, ଜହୁର, ଆସିବ । କିଛି ପରଞ୍ଚୁ
ନାହିଁ । କେବଳ ସୁଦିଧା ଦେଖି ପଦେ ଅଧେ ଆରମ୍ଭ କରିଦେବେ
ସେଇଠୁ ଶୁଳିକ—

ପ୍ରେମ ଆଳାପ—ଯୋଉଟାକି ସବୁଠାରୁ ଅଖାଡ଼ାଅ
କଥା । ସବୁ ଶୁଳିଛି ତ ଶୁଳିଛି । ବରିଢ଼ି ବାଗିଛି ଗଲେ ବିତ
କଟକ-କେପ୍-ଟେଲ, ରାଷ୍ଟ୍ରା ଓପରେ ରୁଟି ଘୋଷାର ମାଡ଼ ଚଢ଼େଇ-
ବାକୁ ଲୋକ ଅଭାବ ପଡ଼ିବେନି । କର୍ତ୍ତମାନ ଆପଣ ପଞ୍ଚମୃତ ତିଆରି

କଥା ମନେ ପକାନ୍ତୁ । କଦଳୀ ଚକଟା ସରିଛି । ତହିଁରେ ଦୁଗ୍ଧ
ତଳାହୋଇ ଆଡ଼ିର ଥରେ ଚକଟା ଚକଟି ତାଲିଛି । ଠିକ୍ ସେହି-
ପରି ପ୍ରେମ ଆଖିମିଟିକା ମର ହେବା ପରେ ଆରମ୍ଭ ହୋଇଛି
ପ୍ରେମ-ଆଳାପ । ପାନ କରୁଥିବା ପାଳିଆ ମାନଙ୍କୁ ଆଖି ଆଗରେ
ରଖି କାମ କଲେ ସୁବିଧା ହେବ କେଣୀ । ଗାୟକ ସବକୁ ଆସି
ରାଇବା ପୂର୍ବରୁ ପାଳିଆ ମାନେ ‘ଆଏ ଆଏ’ ହୋଇ କଣ୍ଠ ସଫା
କରିବା ସହିତ ସ୍ଵର-ସାଧନ କରିବାକୁ ଯେପରି ସମୟ ପାଆନ୍ତି
ପ୍ରେମ-ଆଳାପ କରିବା ବେଳେ ଅସିଲି ପ୍ରେମର ବସ୍ତା ସାଫ୍
କରୁଯାଏ । ଅଜଣା ଅଶ୍ଵାଶ ଭାବେ ପ୍ରେମ-ଆଳାପ କରିବା ଯାହା
ଶ୍ଵେତ-ରାଗୀ ପାଇଁ ବଳିକତା ତିତାଖାନାରୁ ଶଣାନ୍ତିର ସଂଗ୍ରହ
କରିବା ସେପାଇଁ । କିନ୍ତୁ ପ୍ରେମିଜ ମାନଙ୍କ ଦୁଃଖକଷ୍ଟ ଲାଗି କରିବା
ଲାଗି ପ୍ରେମ-ବିଷାନ୍ତ ମାନେ ଦିନରୁ ଲାଗି ପଡ଼ିଛନ୍ତି । ଏଥୁପାଇଁ
ଗୋଟିଏ ସହଜ-ଲଭ୍ୟ ସ୍ଥିତ ଆବଶ୍ୟକ ହୋଇଛି । ପ୍ରଥମରେ
ଆରମ୍ଭ କରିବାକୁ ହେବ ‘କିନ୍ତୁ ଭାବିବେନି ଆଜ୍ଞା—ଆପଣଙ୍କୁ—ଉ
ଉ କୋଡ଼ିଟି..... ଦେଖିଲାପରି ଉଁ୪, ଉଁ୫ ମନେ
ହୋଇଛି, ବାରନ୍ତିରେ ଅ.....ଅ.....ପାଇନାଲ୍ ଏମ୍, ଏ.....’ ।
କହିବା ବେଳେ ଖୁବ୍ ଥଙ୍ଗେଇ ଥଙ୍ଗେଇ କହିବେ-ଗୋଟିଏ ଶବକୁ
ବାର ସେବଣ୍ଟ ଉଚ୍ଚାରଣ କରିବେ । ଆୟ—ତେଣିକ କିତିଲେ
ଆପଣା । ନଟିଆକୁ ନଟିବର, ତେମାକୁ ତନ୍ତ୍ରଚୁନ୍ତ ଅବା ଗୁରୁ-
ବାଶଙ୍କୁ ଗୌଶରଣୀ ଡାଳିଲେ, ସେମାନେ ଯେପରି ଦେଇଗୋଡ଼ରେ
ତୋହଳି ଦୋହଳ ତାଳିବା ଆରମ୍ଭ କରନ୍ତି, ଆପଣଙ୍କର ଅପର
ପକ୍ଷ ଠିକ୍ ସେଇପରି ହେବେ । ତେଣୁ ଠିକ୍ ସେତିକି ବେଳେ
ଆରମ୍ଭ କରିଦେବେ-ପ୍ରେମ ଆଳାପ । ସେ ଆପଣଙ୍କର ଯେତେ
ଅପରିଚିତା ହେଲେ ବି କିନ୍ତୁ ଗୋଲମାଳ କରିବେ ନାହିଁ ।

ସରବର, ଡାକ, ପିନୋଲ, ବିଡ଼ିଆପାନ, ଲକ୍ଷ୍ମୀ ଟେବଲେଟ୍ ଦେଇ ଚେଷ୍ଟା ଚଳନ୍ତି । ଧରି ନିଅନ୍ତୁ ଯେ ସବୁ ଫେଲ୍ ମାରିଲା । ସେ ଭାବି ହେଲା ତବାଜିଆଣୀ ବୋଲି ଆପଣ ଜାଣିଲେ ତଥାପି ଅଧିର୍ଯ୍ୟ ନୋହି ବସନ୍ତ । ବିଭୂତି ପଠନାହାକଙ୍କର ଖଣ୍ଡ ପାଞ୍ଚ-ଟଙ୍କାଆ ନଦେଲ୍ କୋଡ଼ିଠାରୁ ହେଲେ ଯୋଗାଡ଼ି କରି ଆଣି ସେ ଦେଖି ପାଶିଲା ଭଲ ପଢନ୍ତା । ସିଏ ଏଥର ନିଶ୍ଚଯୁ ଶାଶ୍ଵତ ଭଲ ବେଳ ଟେକି ଅନେଇବେ । ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ‘ନିଅନ୍ତୁ’ ବୋଲି କହି ବଢ଼େଇ ଦିଅନ୍ତୁ ସେ ଖଣ୍ଡକୁ । ଯଦି ସେ ଖଣ୍ଡକ ତାଙ୍କ ପାଖରେ ରହିଯାଏ ତେବେ ମାହେଲ୍ ଯୋଗ ଜାଣିବେ । ମନେ ରଖି ଆପଣଙ୍କ ଠିକଣାଟା ଯେପରି ସେ ବନ୍ଦରେ ଲେଖିବେ ନିଶ୍ଚଯୁ—ତାଙ୍କ ଠିକଣାଟା ମନେ ରଖିଥିବେ । ଏସବୁ ସର୍ବିବାର ପନ୍ଦରଟା ଦିନ ଭିତରେ ଆସିଯିବ—ନିଶ୍ଚଯୁ ଆସିଯିବ ।

ପ୍ରେମ ଆଲେଖ୍ୟ—ଆପଣ ଓଡ଼ିଆ ଭାଷାର ଲିଖିଲେଟର ବୋଲି ଯାହାକୁ ବୁଝିଛନ୍ତି ଠିକ୍ ସେବା । ସାଧାରଣ କଥା ବୋଲି ଭାବିଲେ ଚଳିବନି । ଉପେନ୍ଦ୍ର ଭଞ୍ଜକ ଭଲ “ନିର୍ମଳ-ତନ୍ମୁ ମଣ୍ଡଳ ଶରଦେ ବିବାଜ” ଯବ ଲେଖିଛନ୍ତି ତେବେ ଅପଦସ୍ତ ହେବେ । ସେ ଯୁଗ ତାଳିଗଲା । ସେ ଥିଲା ରୀତିଯୁଗ, ଏ ହେଲା ରୀତା-ସୁଗ । ସେ ଥିଲା ଛନ୍ଦ-ସୁଗ ଏ ହେଲା ଚପଳ-ଛନ୍ଦା ସୁଗ । ତିଟି ଲେଖିବା ପାଇଁ ଟିଆରଙ୍ଗର ଶାମ୍, ପରଗେଟ୍ ମି ନଟ୍ (Forget me not) ବାଗଜ, ଟଙ୍କେ ଗୁରଣିଆ ପୁରା ସୁନେଲୀ ରଙ୍ଗର କଲମ କାଣ୍ଠୁ ନେବା ବୁଦ୍ଧିମାନର କାମ । ଯୋଉ ତିଟି (ପ୍ରେମ-ଆଲେଖ୍ୟ) ଖଣ୍ଡକ ଆପଣଙ୍କ ପାଖକୁ ଆସି ଥିବ ସେ ଖଣ୍ଡକୁ ଏକବା ନେତ୍ରପଥରେ ଦେଖିଛନ୍ତିର ? କଣ ଲେଖା ହୋଇଛି

ସମ୍ମୋଧନରେ ? ‘ସପନର ଶତଦଳ’ ‘ଶପୁନର ଗଜକୁମାର’ ‘ନୟନର ପଞ୍ଚଶାୟକ’—ଆଖି କେତେ ମଜ୍ଜାରେ । ବିନା ପରା-
ମର୍ଣ୍ଣରେ ଚଳାନ୍ତି ତିଠି କାରବାର । ଟିକେ ହୃସିଯ୍ୟାର ଥିବେ ଆଜ୍ଞା
ଟୋକା ଡାକବାଲୁଙ୍କ କାନରେ ଯେପରି ଏ ଖବର ନ ପଡ଼େ ।
ନୋହିଲେ କଣ୍ଠେଲେ ସାଇକଲ ଟାଯ୍ୟାର ଦୋକାମୀ ନୟନିତି
ଭାବେ ଶାତାପତ୍ର ଠିକ୍ କରି ଦେଇ ଟାଯ୍ୟାର ଗୋଟା ଯେପରି
ବାରଟଙ୍କା ଝାଉ ଦିଅନ୍ତି ଠିକ୍ ସେଇପରି ଖୋଲ ଉଚ୍ଛବ୍ରତ ପ୍ରିୟା-
ଅତର-ବୋଲିତ ତିଠି ଖଣ୍ଡିକ ହରଣରୂପ ହୋଇଯାଇ ଛିଣ୍ଡା-
କାଗଜରୁ ରହିଯାଇଥିବ । ତିଠିପଦ୍ମ ଦିଆନିଆ ବହିଲେ ପ୍ରେମ-
ସଂପର୍କଟା ବହୁଲିଆ ହୋଇଯାଏ । ବରପା ଦେଶରେ ଅଣ୍ଟା
ପଡ଼ିଲେ ପାଣି ପାଇସ ଗୁଡ଼ାକ ଯେପରି ଫାଟିଯାଏ ଠିକ୍ ସେହି-
ପରି ପ୍ରେମଟା ମଧ୍ୟ ବହୁଲିଆ ହୋଇ ଲିକ୍ କରିଯାଏ ବେଳେ ବେଳେ,
ପ୍ରତିକାର କିନ୍ତୁ ଅଛି । ତିଠି ପାଇବା, ପଠାଇବା ପଡ଼ିବା
ଲେଖିବା, ତିଠିକୁ ଚମ୍ପନ ଦବା, ତିଠିର ହସ୍ତାଷ୍ଟରକୁ ବାରମ୍ବାର
ଆଜିଁ ସି ପକେଇବା ରତ୍ୟାଦିରେ ତରତର ହେବେ ନାହିଁ । ବେଶି
ଟକଟକିଆ, ଟାଉକା ଭାବ ଦେଖେଇଲେ ଆପଣଙ୍କ ପ୍ରେମିକା ଜାଣି-
ବେ ଯେ-ଆପଣ ଗୋଟାଏ ଭୁଲା ଖାଲିପାଠିଆ । ତେଣୁ ନାପନନ୍ଦ
କରିବେ । ମାବଧାନ ଥିବେ ଯେପରି ଶନିବାର ଦିନ କୌଣସି
ପ୍ରେମ-ଆଲେଖ୍ୟ (Love letter) ଭୁଲିରେ ଲେଖିବେନି ।
ସାନ୍ତ୍ବିପାତିକ ଜ୍ଞାନରେ ବୈଶିଶ ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟ ଯେପରି କଷ୍ଟକର ସେହି
ନ୍ୟାୟରେ ଶନିବାରିଆ ପ୍ରେମ-କାରବାର ବର୍ଣ୍ଣି ମିବା ଅଣ୍ଟକ
ଅସମ୍ଭବ । ସୋମବାରଟା ବେଶ ସୁରଧା । ଯେତେ ଯାହା କରନ୍ତୁ
ଗଢି କବିତାରେ ଯଦି ଆଜାପ ଚଲନ୍ତି ତେବେ ସୁବର୍ଣ୍ଣ-ସୁଯୋଗ ।
ମନୋଭାବ ଗୁଡ଼ାକ ଫର୍-ଫର୍ ହୋଇ ମୁକୁଳ ଯିବ । କିଛି ଦିନ
ଏପରି ରୂପିବା ପରେ ପରେ—

ପ୍ରେମ ଆସଇ— ଜମିଯିବ ବେଶ୍ ଜମିଯିବ । ଜଡ଼ା-
ଚେଲ-ମେଣ୍ଟାବାଳ ସୁପକ୍ । ଗୁଡ଼ିବା ଅସମ୍ବବ, ଛଡ଼ାଇବା
କଷ୍ଟକର । ପାଞ୍ଚଅଙ୍କ ବିଶିଷ୍ଟ ନାଟକର ଠିକ୍ ଦୁଃଖ ଅଙ୍କ ।
ସମସ୍ତେ ପରିମାଣଟାକୁ ଦେଖିବା ପାଇଁ ରୁହିଁ ରହିଥିବେ । ଆପଣ
ମୋଟେ ସେକଥାକୁ ନଜର ନଦେଇ ତଳାନ୍ତୁ ଆଗକୁ-ଆହୁର
ଆଗକୁ । ସାଙ୍ଗ ଫାଙ୍ଗ, ବନ୍ଧୁ ଯିଏ ଦେଖା ଦେଉଚନ୍ଦ୍ର-ସମସ୍ତଙ୍କୁ
ଡାକି ଡିନର ଟେବୁଲ୍‌ରେ ଖାଇବାକୁ ଦେଇ ଖୁସି କରାନ୍ତୁ ।
ପ୍ରେମିକାଙ୍କୁ ସାଙ୍ଗରେ ଧରି ପିକ୍ନିକ୍, ସିନେମା ସୋ, ଏକସ୍-
କରସନ ଚାଲନ୍ତୁ । କୋଣାର୍କ, ଚିଲିକା ଗୋପାଳପୁର, ଚାନ୍ଦପୁର-
ସୁଆଡ଼େ ଇଚ୍ଛା, ହିଟଲର ଶ୍ଵାଇଲରେ ଯାହା କରିବାର କରିଯାନ୍ତୁ ।
ଏ ସବୁ ଷେଷରେ ପ୍ରେମିକା ମାନେ ଚଲକ ହୋଇ ବେଣୀ ଲାଭ
ମାରି ଦେବାର ସମ୍ବନ୍ଧ ଥିବାରୁ ଜରିରଖି କାମ କରୁଥିବେ ।
ତାଙ୍କ ମନବେଗରୁ କିନ୍ତୁ କିନ୍ତୁ ଝଂଡ଼ର ଶ୍ରାଣିବାର ଯୋଗାତ ମହିରେ
ମହିରେ ଯଦି କରି ପାରିବେ ତେବେ ବେଶ ଲାଭ । ଏ ଆସଇଟା
କିନ୍ତୁ ଦିନ ଜମିର ପରେ ଆସିଯିବ—

ପ୍ରେମ ବିରହ— ଯୋଉଟାକ ‘ପ୍ରେମ-ଧଞ୍ଚାମୃତ’ ତପ୍ତାର
ଅବା ଆମଦାମା କରଣର ସବୋଜ୍ଞଷ୍ଟ ତଥା ଶେଷ ଉପାଦାନ ।
ଏକ, ଦିଷ୍ଟ, ପଞ୍ଚ, ନବ ଅବା ଷୋଡ଼ଶାହୁକ ପ୍ରେମିକଙ୍କୁ ସୁକୌ-
ଶଳରେ ରାମାନନ୍ଦୀକାଟି ସାରି ତାଲିମପ୍ରାପ୍ତା ପ୍ରେମିକା ଯେତେ-
ବେଳେ ଆପଣଙ୍କ ସତ ଶେଷ ଦୃଶ୍ୟର ଅଭିନୟ କରିବେ ସେତେ-
ବେଳେ ଚକି ଗୁଣ କହୁଣିର ତିନି ସେଣ୍ଟମିଟର ତଳକୁ ବୋହି
ଯାଇଥିବ । ପ୍ରଥମେ ପ୍ରଥମେ ସେ ଛାଡ଼ ଛାଡ଼ ହେବେ । ପରେ
ପରେ କହିବେ ‘ତେମେ ଇମିତି ସବୁବେଳେ ଯିବା ଆସିବା

କରିବା ସୁନ୍ଦର ଦେଖାଯାଉନି-ଲୋକେ କଣ କହୁବନ୍ତି? “ଆପଣ ସେତେବେଳେ ଆଶିବୁଜ ଧରିନେବେ ଯେ ସେ ଅନ୍ୟ ଜଣେ ବାପୁଡ଼ା ସହ ଚାକୁବଜ ହୋଇ ସାରିଲେଣି—ଆପଣ ତାଙ୍କ ପାଖରେ ପୁରୀ ବେଦରକାରୀ—ଯଥା ମଇଲା ପୋଛା ଯୋଗ୍ୟ ପୁରୁଣା ଖବର କାଗଜ । ଯଦି ଆପଣ ପଠାଇଥିବା ପ୍ରୀତୁପଦାର ଫେର ଆସିଲା ତେବେ ନିଶ୍ଚୟ ଜାଣିବେ ଯେ ସେ ଗଲେଣି । ମେଲେଇଆ ଜରରେ ତଣ୍ଡି ଶୁଣିଯାଏଁ କଷ ଆସିବା ଯେପରି ଏକ ଗାଣିତିକ ସତ୍ୟ ପ୍ରେମ କାରବାରରେ ବିରହ ଏକ ତତ୍ତ୍ଵବ ଉପାଦାନ । ପ୍ରେମ ଥାଇଁ ବିରହ ନଥୁଲେ ଯାହା ହାତ ଗୋଡ଼ ଆଇ ମୁଣ୍ଡ ନଥିବା ସେବୁ । ଆଖଣ୍ଟଳମଣିଙ୍କ ଦର୍ଶଣରେ ଗଞ୍ଜେଇ ଜଗନ୍ନାଥଙ୍କର କୃଣ୍ଣାପିଠା, ଗୋପୀନାଥଙ୍କର ଶୀର—ସୁସ୍ଥାଦୁ, ସୁମିଷ୍ଠ, ଉପାଦେୟ । ବିରହଟାକୁ ଠିକ୍ ବୁଝି ସମଝି ଗ୍ରହଣ କରି ନପାରି ବିଜୁଳି ତାର ଛୁଇଁବାକୁ ତେଷ୍ଟା କଲେ ପ୍ରେମ-ପଞ୍ଚାମୃତକୁ ଆସ୍ତାଦନ କରି ହେବ ନାହିଁ ।

ଏ ସବୁ ଉପାଦାନକୁ ଘୋଟି, ବାଟି, ଫେଣି କପଞ୍ଜାଗ୍ଲଣ କରି ‘ପ୍ରେମ-ପଞ୍ଚାମୃତ’ ପ୍ରମୁଚ କରିନେବେ । ଆଜିର ଯୁଗ ହେଉଛି ଯନ୍ତ୍ରଯୁଗ । ଟେଲିନ୍ ଶାଢୀ, ଫେମିନା ଜୁଡ଼ା, କଠୋଇ-ଡେଜା-ସୁତା, ରୀତା ଫେରିଆ ପେସନ, ପଛ-ଶୋଲା ଜାମା ଓପରେ ପ୍ରେମିକ ଭାସିବୁଲୁଛି । ମନ ଭିତରେ ଅଭିମାନ ନାହିଁ-ଅଭିବର ମଇଲା ଜମାଟ ବାନ୍ଧିଲାଣି । କିନ୍ତୁ ମୁହଁ ବାଇଶ କାଣ ଆଠପଣ । ଫେସ୍ ପାଉଡ଼ିରିଆ ଚାହାଣୀର ତିରିଛିନକର ଭିତରେ ପ୍ରେମିକା ଖସି ଯାଉଛି ଦୁରକୁ ପ୍ରେମିକ ବିଚର ‘ହାଯୁ’ ‘ହାୟୁ’ ହୋଇ ବୁଲୁଛି, ଏଣେ ରାଷ୍ଟ୍ରାଘାଟରେ ରେକର୍ଡ ବାଜୁଛି ।

‘ଉତ୍ତ୍ରୟାରେ ପନ୍ତ୍ରୁ କୋ ଅପ୍ରକା’ ବା ‘ମେରେ ମନ୍ଦିର ଗଜା—
ତେରେ ମନ୍ଦିର ସମୁନା’ । ଚିତାକଟା ପ୍ରେମର ସରସ ନମୁନା ।

କୃତଙ୍ଗତା ଜ୍ଞାପନ ସିଦ୍ଧେ ଉଚ୍ଚ ତଥ୍ୟ ମୂଳକ ନିବନ୍ଧ ପ୍ରସ୍ତୁତ
କରିବାରେ ଅଧିମ ଢେଙ୍କାନାଳୟ ଭୂ ବନାନ୍ତର ପଣ୍ଡିତ ହୃଦୟାବ
ଓ ତଦୀୟ ପବ୍ଲୀ ଆଜନ୍ତ ନମ୍ବର ମୁଦ୍ରା ଶ୍ରମଣ ମେଳ୍ ମହା-
ଦେଶକୁ ଦଣ୍ଡବତ ଜଣାଇଛି ।

ଇତି ପ୍ରେମ-ପଞ୍ଚାମ୍ବୁଦ୍ଧ ପ୍ରସ୍ତୁତ କରଣେ ସାଧ୍ୟାତିତ ପରିଶ୍ରମ
ଫଳେ ଖାଲ ନାଲ ହୋଇଛା ॥ ସଂପର୍କ ମଦ—

—୦—

ବଡ଼ ଦିଦି

ଇମିତି କାହିଁଳି ହୋଇଛି ତୁମେ ? କମ୍ ନେବେ, ଧୀରେ
ସୁପ୍ରେ ସହ ସହ୍ଲାଳ-ପଡ଼-ତତ୍ତ୍ଵରେ ପାକୁଳ କରି ରସାୟାଦନ
କରିବାକୁ ସୁବିଧା ଦେବ । ପାଞ୍ଚ ମାଙ୍ଗଡ଼ିମାନେ ତର ତରରେ କସି
କଶାରୁ ଖାଇବା ବେଳେ ଯିମିତି ହାଲୁଏ ଲେଖାଏଁ କାମୁକ ଫୋପାତି
ଦିଅନ୍ତି-ସିମିତି କରନା । ମୋଟେ ତରତର ହୃଅନା । ହାଉଲେ-
ହାଉଲେ । ତୁମେ ତ ଆଉ ମେତ୍ରାସ ମେଲର ଡ୍ରାଇଭର ନୁହଁ ଯେ
ଗାଉଟାକୁ ଟାବୁଡ଼ାରୁ ଆଣିଶଭଗପୁରେ ଥୋଇଦମ୍ ନେବ । ମନେ
ରଖିବାକୁ ହେବ-ତୁମେ ଜଣେ ସାହିତ୍ୟ-ପାଠକ ‘ବଡ଼ଦିଦି’ବିଷୟ-
ଟିକୁ ମନ, ମୂଳ, ଚଇଚନ ଲଗାଇ ବୁଝି ସମଜ ପଢ଼ିବା ହୋଇଛି ।
ଖାଇଯିବା ଚଇ ଦୁଇଁ ଯେ ଟାକ୍ କିନା ପାଟିରେ ପକେଇ ଦେଇ
ପାଣିରିଲୁଷେ ଟେକ ଦବ-ସିମିତ ମକରବା ସାହିର ଘଟିଯିଁ ଗାରୁ
ପନ୍ଦର ପରସିଆ ରସଗୁଜା ପାକୁଳ କରି କଳପଣି ପିଅନ୍ତି-ତକତକ
ଶବଦ କରି । ମଂଦୀ ମଣ୍ଡଳ ଭାଙ୍ଗି ରାଷ୍ଟ୍ରପତି ଶାସନ ଜାରି ହବା
ଦିନ ଯେପରି ଭୁବନେଶ୍ୱର ସେହେଟଶାଏଟ୍ରେରେ ଖାଲି ଘୋ, ଘା
ଗୁଲିଆଏ । ସାହିତ୍ୟ-ଆଲୋଚନାରେ ସେ ସବୁ ଲାଇନ୍ ଚଲିବ
ନାହିଁ ନଚଲିବ । ଇଏ ହେଲା ସାହିତ୍ୟ । ତୁମେ କିଛି କମ୍ ନୁହଁ-
ପାଠକ ଓ ସାହିତ୍ୟ ପ୍ରେମୀ । ‘ବଡ଼ ଦିଦି’ ବିଷୟ ପଢ଼ି-ମନେ ମନେ

କାବ୍ୟର କୋଣାର୍କ ତଥାର କର-ପ୍ରୀତିର ପୂଜାରିଣୀ ଯଦି ନମିଲକ୍ଷ୍ମୀ
ତେବେ କହୁ ଦିଦିକୁ କହ-ଶୋଜିଦେବେ ସେ । କେ. ପି. କମ୍‌
ଆଲଗେବ୍ରା ଜମ୍ବାମାର ଏକେଣ୍ଠମାନେ ଯେପରି ମୁହଁଁ ମୁହଁଁ ସମ୍ମ
ଗୁଡ଼ାକ ଯେଣି ଅଙ୍ଗ-ମାସ୍ତୁଳ ମାନକୁ ପିତକାଶ ମାରନ୍ତି-ବନ୍ଦଦିଦି
ମାନକ ହ ବୁଡ଼ରେ ପଢ଼ ପ୍ରେମ-ପିତକାଶ ମ ଉ ଯଦି ନ ଖାଇବ
ତେବେ ମୋ ନାଆଁରେ ଗୋଟେ ନାରୀ-ଶ୍ରୀମତୀ ପାଳିବ ।

ଆଜ୍ଞା ବାରବର । ବନ୍ଦ ଦିଦି କହିଲେ କ'ଣ ବୁଝାଏ ? ଏ
ବିଷୟରେ ଆଜ୍ଞା, ଆଜ୍ଞା ଗବେଷକ ମାନକୁ ପଚର ଯାଇଛି । ଯିଏ
ଯାହା କହୁ ପଛକେ—ପଣ୍ଡିତ ହମୃତୀବ କହନ୍ତି ଯେ ଏହା ଏକ
ବିଶେଷ୍ୟ ପଦ । କିନ୍ତୁ କି ପ୍ରକାର ବିଶେଷ୍ୟ ଜାଣିଲୁକ ବାପଧନ ?
ନାମ; ଜ ତି; ସମ୍ବୁଦ୍ଧ, ବୟସ ଅବା ଗୁଣ ବାଚନ ବିଶେଷ୍ୟ । ବାଲକା
ଲକ୍ଷ୍ମୀନାର୍ତ୍ତ ବନ୍ଦ ଦିଦି ନାମରେ କେଳାଣି କେତେ ଆକଷର, ବିକ-
ର୍ଣ୍ଣଣ ଘର୍ଷଣ କର୍ଷଣ, ପର୍ଵଣ, ଦର୍ଶଣ ଅଛି ତାର ହିସାବ ଏ
ବାଚୁଡ଼ା ଏଠି ଦେଇ ଯାଇବ ନାହିଁ । ତି, ଏନ୍, ଆର, ଗୋଡ଼ା
ଯେପରି ସବଜନାଦୃତ ବନ୍ଦଦିଦି ଠିକ୍ ସେହିପରି ସବଜନନେବେ
ପରିବ ଏହି ମାନବ-ବିଶେଷ । ଛୁଆ, ବଡ଼, ବୁଢ଼ା, ଟୋକା; ଟୋକ
ଖୁଲ୍ବା, ମାମା, ମାମୀ, ଆୟୁ, ମାହିଆ (ମାରଚିଆ) ଅଣ୍ଟିଆ,
ଚଣ୍ଟିଆ (ବିପରୀକ ଅର୍ଥରେ) ଗାର୍ଜନ, ଗାଉଆନ;—ସମସ୍ତଙ୍କର
ଶୋଜା ‘ବନ୍ଦ ଦିଦି’ । ସାଧନା ଉଷ୍ଣଧାଳ୍ୟଙ୍କର ଛଅ ବର୍ଷ ପୁରୁଣା
ମହାଦୁଷ୍ଟାରିଷ୍ଟ ଯାହା ‘ବନ୍ଦଦିଦି’ ଠିକ୍ ସେବା । ନିରାକ୍ତ ଉପ-
କାଶ-ପ୍ରାଣୀ । ତୁମେ ବିଶ୍ୱାସ କର ବା ନକର ବନ୍ଦଦିଦି ମାନକୁ
ନେଇ ଯେତେ ବହି କତାପ ରାପା ହୋଇ ଗଲାଣି ସେଥିରେ
ତିନିଟା ଦଲେଇଥାଇ ଆଖି ପିଛତାରେ କନ୍ଦ ହୋଇଯିବ । ଗଜ-
କନିକା ମୁକାମରୁ ମଧ୍ୟମା ପାଶ୍ କରି ନୂଆ ସମ୍ମୁଦ୍ର ପଣ୍ଡିତ ରୂପିଣୀ

କରିବା ପରେ ଛଥମାସ କାଳ ବେତନ ପ୍ରାୟ ନହୋଇ ‘ଆନା-ହାଶ’ ସର୍ବିସ କରିଥିବା ଆନାମ୍ ତର୍କିଲକର ସୁକୃତିଲବ୍ଧି ପ୍ରମାଣ କରିଛନ୍ତି ଯେ ‘ବଡ଼ଦିଦି ଏକ ‘ମୁଣ୍ଡୁଲା-ବାଚକ ବିଶେଷ୍ୟ’ । କାରଣ ଗୋଟିଏ ମୁଣ୍ଡୁଲା ଭିତରେ ନାମ, ଜାତି ସମ୍ବୂଧ ଆଦି ସବୁ ବିଶେଷ୍ୟକୁ ସକାଳ ଉପରେ ଦେଖିଲେ ଜଣାପଢ଼ିବ ଯେ ‘ବଡ଼ଦିଦି’ ସବୁ ବିଶେଷ୍ୟ ହୋଇ ପାରିବ । ପ୍ରମାଣ ନଦେଲେ କାଳେ ତୁମେ ବା ତୁମ ପୁଅ ମାନେ ଅବଶ୍ୟାସ କରିବେ ତଦର୍ଥେ ତଳ-ତଳୀପିଲ ବର୍ଣ୍ଣିତ ପ୍ରମାଣଟି ଉଲ୍ଲେଖ କରୁଛୁ’ । ବିଶେଷ ମଗଜ ଖଟାଇବା ଦାରକ ର ଥିବା ଦୃଷ୍ଟି ଅଳ୍ପ ମାର ଓ ସମ୍ବୂଧ ପଣ୍ଡିତେ ଏଖାଟି ହୋଇ ପଢ଼ିଲେ ଏ ଅଧିମର ଶ୍ରମ ଅସାର୍ଥକ ହୃଦୟକା ନାହିଁ ।

ଅଛି ପ୍ରମାଣ —

ପ୍ରଥମରୁ ନାମ ବ'ରକ ବିଶେଷ୍ୟ ଠାରୁ ଆରମ୍ଭ କରିଯାଉ । ଧନନିଅ-ଟୁନି, ଟନିଆ ବା ଟନମଣି ଗୋଟିଏ ବାଳିକା ଇଷ୍ଟୁଲର ‘ବଡ଼ଦିଦି, ହୋଇଗଲ । ରୁକିଶ ହବା ମାନକେ ଲୋକ ଓ ଲୋକୀ ମାନେ ତାବର ଅସକ କା’ ଟା ଭୁଲିଯିବେ । ନାଆଁଟା ତାଙ୍କର ଯାହା ହୋଇ ପଛକେ-ସମସ୍ତେ ତାଙ୍କବାକୁ ଆରମ୍ଭ କରିବେ ‘ବଡ଼ଦିଦି’ । ବୋହୁ ପନ୍ଥକେ କାଣୀ-ନା’ କଟିକିଆଣୀ । ରମିତ ଗୋଟାଏ ସମୟ ଆସିବ (ଯାହା ସବୁ ‘ବଡ଼ଦିଦି’ କିମ ଆସି) ଯେତେବେଳେ ଦି’ ମାରି ବ୍ୟାସାର୍ଜ ଭିତରେ ‘ବଡ଼ଦିଦି’ କହିଲେ ଲୋକେ ସେଇ ବାଳିକା ଇଷ୍ଟୁଲ ‘ବଡ଼ଦିଦି’କୁ ବୁଝିବେ ଦି’ ବୁଝିବେ । ଟନମଣି ଯେତେବେଳେ ‘ବଡ଼ଦିନା’ ଶବ୍ଦଟା ଶୁଣିବେ ସେତେବେଳେ ଅଛେଇଟକିଆ ଶୁଣୁ ଯୋତା ମତ୍ତା ଗୋଡ଼-ଟିପକୁ ଟେ’ ଟେ’ଇ ଚଂଚଳ ଭଲିଆ ଟକା କାରଣାରେ ଦମେ ଫଳର ଫଳର ରୁଲିଯାଅନ୍ତି ମୋ ବୋପାଲେ । କଣ ଦେଖିବ ?

ତେମେ ବାବୁ ଯାହା ଭାବ ପଛକେ ଆମର ବ୍ୟାକରଣଗୁଡ଼ି
ବେଶ ଗଢ଼ୁଇ । ପାଣିମା-ମମଳ ଦେଇ ଆମେ ଅସିଲ ବ୍ୟାକରଣଗୁଡ଼ି
କରି ବେଶ ନପା ଉଠେଇଛୁ । ‘ବଡ଼ଦିଦି’ ପଦକୁ ଅଛି ସହଜରେ
ଜାତି-ବାଚକ ବିଶେଷ୍ୟ ବୋଲି ଆମେ ପ୍ରମାଣ ଦକା । ଜଣେ ଅଧି
ବଡ଼ଦିଦିଙ୍କ ବିଷୟରେ ଏ ଅଧିମ ଚିନ୍ତିତ ନୁହେଁ । ଚିନ୍ତାଟା ହେଉଛି
ସାର ଜାତି ପାଇଁ । ‘ବଡ଼ଦିଦି’ ନିଶ୍ଚୟ ଏଇ ଜାତି-ବାଚକ ବିଶେଷ୍ୟ ।
ବାଲିକା ଇଷ୍ଟିଲର ଗୋଟିଏ ନିର୍ଭିଷ୍ଟ କିସମ୍ଭବ ମାବକୁ ‘ବଡ଼ଦିଦି’
ଭିତରେ ନିଆଯାଏ । ଯଥା ଯାସ ଭିତରେ ଦୁଦୁରୀଆ । ଏଣ୍ଟ୍ରୋପି
ଦ୍ରୁମାୟୁତେ । ‘ବଡ଼ଦିଦି’ ଜାତିଟା ଗୋଟିଏ ସ୍ଵରଂତ ଜାତି । ତାଙ୍କର
ରୂପି, ଚମମା-ତଳ-ରୂପାଣୀ, ଭେନିଟି ବେଗର କିସମ୍, ମୁଣ୍ଡର
ଓଡ଼ିଶାବିହୁନ ଫେସନ୍ - ସେମାନଙ୍କୁ ଏକ ଆଭିଜାତ୍ୟ ଦେଇଥିଲା ।

ସୁଗ ହେଲ ମେଜରିଟି (Majority) ର ସୁର । ଆସିଲ
ନଳିଗୋଡ଼ିଆ ପେଣ୍ଟ ପିନ୍ଧି ସମସ୍ତେ, ରୂଲିଲବେଳେ ବରଂ ଜୁମେ
କେତେଣ୍ଟର କଂପାମାର କାଠଗୋଡ଼ିଆ ନାଚବ୍ୟାଳ ଭଲ ଦୁଶ
ପଛକେ । ଫେସନ୍-ଫେସନ୍ । ‘ଦିଦି’ ଶବ୍ଦଟା ଗଜାକୁଳିଆ
ହାଓଆରୁ ଅମ୍ବାମା ଦୋଇ ଓଡ଼ିଶା ମୂଳକକୁ ଆସିଥିଲେ ମଧ୍ୟ
ତାହାକୁ ଓଡ଼ିଆ ଶାରମାନେ ଷୋଳ ପଣେ ଓଡ଼ିଆ ଭାଷା ବୋଲି
ଧରି ନେଇଗଲେ । ଏ ସବୁ ବିଶ୍ଵର ବିଶ୍ଵର କଲେ ‘ବଡ଼ଦିଦି’ ଏକ
ସମସ୍ତ-ବାଚକ ବିଶେଷ୍ୟ । ମୂଳକ ଯାକର ସବୁ ମହିଳା-ଇଷ୍ଟିଲର
ମହିପୁଣୀ-ମାହୁରିଆଣୀ (Lady Teacher) କୁ ‘ଦିଦି’ ଏବଂ
ତଦୁପରିଷ୍ଠାମାନଙ୍କୁ ‘ବଡ଼ଦିଦି’ କୁହାଯାଏ । ଅଣ୍ଟିରମାନେ ଯେଉଁ
ଠାରେ ମହିଳା-ପଦବୀର ଭୂଷିତ ହୋଇଛନ୍ତି । ସେମାନଙ୍କ ଦିଦି
(Madam) ଫ୍ରାଙ୍କାଧନ କରିବାରେ ବାଧାନାହିଁ । ବାଉନ
ବର୍ଷରୁ ଉଛ୍ଵିର-ଶିକ୍ଷକ ମାନେ ଯଦି ମହିଳା-ବିଦ୍ୟାଲୟରେ

ରହିଥାନ୍ତି ତେବେ ତାଙ୍କୁ ସ୍ଥାପୀ ଭାବେ ‘ଦିଦି’ ତାଳିକା ଭୁକ୍ତ କରିନେବା ନିରାପଦ ।

ବନ୍ଦାକୋବ କିଆଶରେ ସୁଷ୍ଠୁ-ଗୁହ ପିଡ଼ୁଆ ଦେଇ ଯେପରି ଫାଁ ସେଇଶ୍ଚ କୋବ ଆମଦାମ କରିଯାଏ ତତ୍ତ୍ଵ ଭରମଶ୍ରଦ୍ଧା ପରିଣମ କଲେ ବ୍ୟାକରଣର ନୂଆ ସୁମ୍ଭ ହାତକୁ ଆସିପାରେ । ଗୋଟାଏ ଦିଗରୁ କଥାଟାକୁ ଲକ୍ଷ୍ୟ କର । ‘ବନ୍ଦଦିଦି’ ଅବଶ୍ୟ ଗୋଟାଏ ବସ୍ତୁ ବାଚକ ବିଶେଷ୍ୟ । କାଠ, ମୁହା, ମାଙ୍କଡ଼, ପଥର ଇତ୍ୟାଦି । କେତେ ଓଜନ । କେତେ ଭୁଣ୍ଡା, କେତେ ଉଁବୁ କ୍ଷେତ୍ରେ ‘ବନ୍ଦଦିଦି’ ପାଇଁ ଯୋଗ୍ୟ କିବେଚିତା ହେବେ ଏ ନିୟମ ହୁଏଇ ହବାକୁ ଡେଇ ଅଛି କିନ୍ତୁ ସେମାନଙ୍କର ଗୋଟାଏ କାସ୍ତ୍ରବିକ (Material) ଷ୍ଟାଣ୍ଟାର୍ଟ ଅଛି । ନିର୍ଜୀବ ବସ୍ତୁମାନଙ୍କୁ ଯେପରି ତୁମେ ମନଇଛା ନିଅ ଆଶ କର ପାରିବ ଏମାନଙ୍କ ଉଚ୍ଚର କାହାର କାହାରିକୁ ତୁମେ ହସେଇ ରଖସେ, ନଚେଇ; ଖେଳେଇ ପାରିବ । କେବଳ ସୁନ୍ଦର କାଣିଥିବା ଦରକାର । ତାହେଲେ ସବୁଦିନେ ସିଏ ତୁମ ଆଉକୁ ଦିଅ ମହୁ ଭସେଇ ଦୋଜିଥିବା ।

ଶେଷରେ ତିନିବାର ହଳପ୍ କରି କୁହାୟର ପାରିବ ଯେ ‘ବନ୍ଦଦିଦି’ ଏକ ଗୁରୁ-ବାଚକ ବିଶେଷ୍ୟ । ସବୁ ବାଆଁଶରେ ତଗା ପୋତା ଯାଏନା ସବୁ କୁମାରୀ ‘ବନ୍ଦଦିଦି’ ହୋଇ ନପାରନ୍ତି, ରଜା ହୋଇ ପ୍ରଜାପାଳନ କରିବା ଯାହା ‘ବନ୍ଦଦିଦି’ ହୋଇ ‘ସାନ ଦିଦି’ ଓ ‘ମହିଳା ଦିଦି’ଙ୍କୁ ପାଳନ କରିବା ଠିକ୍ ସେବା । ଅଲଗା ବସିବା, ଅଲଗା ହସିବା, ଅଲଗା ଘରେ ଦାଦା; ଧରମ ଭାଇ ମାନଙ୍କୁ ଜଳଖାଇବାରେ ଖୁସି କରାଇବା ଏକୁଟିଆ ବେଳେ ଆଇନା ସାମ୍ନାରେ ଠିଆ ହୋଇ ଦିନକୁ ତପି ଶାସନ କରି ଶିଖିବା;

ଆପଣା ବୟସକୁ ଦଶବର୍ଷ' କମେଳବା ଭଲ ବେଶ ପୋଷାକ ପିନ୍ଧି ଶିଖିବା 'ବଡ଼ଦିଦୀଯୁ ଗୁଣ' ଭବତେ ସ୍ମୀକୃତ ହୋଇଛି । ଏମାନଙ୍କର ଆଉ ଗୋଟାଏ ଲକ୍ଷ୍ୟ କବ ଭବ ଗୁଣ ଏହିବ୍ୟ-ଅନ୍ୟ ଦିନେ ଯେତେ ଟେମ୍ପର ଦେଖାଇ ଗର୍ଜନ କରୁଥାଆନ୍ତି ପଛକେ ଇନ୍ ସମେକୁରେସ ଆସିଗଲେ ମୁଣ୍ଡରେ ତାଲ ପକେଇ ପାଞ୍ଚନ୍ତି । ତେଣିକ କେବଳ ମୁଣ୍ଡ ଟୁଙ୍ଗାରି ମୌଳିକ ସମ୍ମତ ଲକ୍ଷଣ — ।

ତଥାପି 'ହରିନାହିଁ' ବାବୁ । 'ବଡ଼ଦିଦି' ହେଉଛି ଏକ ଖଣ୍ଡ ସବନାମ ପଢି । ତାଙ୍କିମମ ନଙ୍କ ଯେପରି ମିଶ୍ର ସାହାବ, ସେନାପତି ସାହାବ ଗୁପ୍ତ ସାହାବ; ଯୋଷ ସାହାବ ଡାକନ୍ତି ଠିକ୍ ସେହି ସୂର୍ଯ୍ୟରେ ଶ୍ରମଣୀ ବା ଶ୍ରମଣୀ ସତପଣୀକୁ 'ବଡ଼ଦିଦି' ଡକାଯାଏ । ଏହା ଏକ ସବନାମ ପଢି ନିଶ୍ଚିୟ । ନିଆ-ଆହୁରି ଯତି ନବାର ନିଆ । ଏହାକୁ ବିଶେଷଣ ହୁଏବରେ ନିଆ : ମହୀ-ଦେବଙ୍କ ଷ୍ଣେଷ୍ଟକୁ ନମସ୍କାର କରି ମନ୍ଦିରକୁ ଯିବା-ଉଦ୍‌ଦିପଳ-ଚଷମା ପରିହିତ । ଚଙ୍ଗଳା-ବାଳା-ଛ୍ଳାପିତା ବାଳକା-ଦେଖାଳୟ ଭିତରକୁ ପଣ୍ଡିତିବା ଚେଷ୍ଟା କରି ଯେପରି 'ଗେଟ୍ ଅଭଟ' (Get out) ନଶ୍ଵରୀ । ସାକଧାନ ।

ଅତେଇ ମୁଲ୍ୟବାନ ଖରବେଳାବସାନରେ 'ବଡ଼ଦିଦି' ପଦର କୃତିଶ ବୟୁକରଣିକ ତଥା ଉଭାବନ ଧରୁକ ହୋଇଛି । ଅଣ୍ଟିଗ ଓ ମାଝ କିସମର ବଡ଼ଦିଦି ମାନଙ୍କ ପ୍ରତି ଲାଗୁ ହେବାରେ ଶାସ୍ତ୍ରୀୟ ବଧା ନାହିଁ । ଅସଲ ଧର୍ଯ୍ୟ ଏବି ଯେ ବଡ଼ଦିଦି ମନେ ଏ ସବୁ ଗୁଣଠାରୁ ଅଧିକ ଗୁଣବତ୍ତା । ଧକ୍ ଧକ୍ ହୋଇ ମୁଣ୍ଡ ବିନ୍ଦୁଖୁଲେ ତର୍ହିର ମହିଷ୍ମା ସ୍ଵରୂପ 'ବାରିଭନ୍' ବଟିକାଟିକୁ ଧୂଷାଷନ ପାନ ଦୋକାମା ଠାରୁ ଆଣି ଧମାସ୍ତକିନା ପାଟିରେ

ପକେଳ ଏକ ଗଲାସ କଂରୁ ପାଣି ସେବନ ଯେଉଠି ପ୍ରୟୋଜନ-
ଉଧର ବନ୍ଧୁତ ବିଶେଷ୍ୟ - ତର୍କୀ ପରେ ଦଶଥର ମଦନ-ସୁନ୍ଦର
ମୁଦୁକ ସେବନ ଅବଶ୍ୟ ପରମଣ୍ଡଳୀ । ଉପରୁର ରକ୍ଷା କରିବା
କିମ୍ବା କ୍ଷେତ୍ରର ଧଂପକ' ପ୍ଲାପନେ ପୋଷମାୟୁତା ରକ୍ଷା କରି
ପ୍ରେରଣ କରାଯାଏ ।

ସମାପ୍ତୋପୁଂ ହତଦିଦୁୟପାଶ୍ୟାନ୍

—C—

ହାକିମ ହୃଦିଲେ

ଦୁଲଭଚନ୍ଦ୍ର, ବଳୀପୁରସ୍ଥି ନିତଗଜ ନିନ୍ଦା ମାହାପାତ୍ର ସନ
୧୯୭୮ ମସିହା ମାଘ ଶୁକ୍ଳ ସପ୍ତମୀ ତଥାରେ ଉଣ୍ଡାଶ ପୋଖରୀ ବୁକ
ଓରଫ ପଞ୍ଚାପୁର ସମ୍ମିତ ଅପିସ ଦୁଆରେ କଅଂଳଗାଧୁଆ ବେଳକୁ
ହାଜର ହୋଇଗଲେ ।

ଟିକେ ରହିଗଲ ବାପା । ଦେଖେଁ । ଠିକ୍ ଆଛି ।
ହଁ-ଆମର ଦୁଲଭ ତ । ନାକ ଟେବୁଚ କଣ ?
ଦୁର୍ଲଭଚନ୍ଦ୍ର ଯାହା, ଦୁଲଭ ସେମୁା । ‘ଏକୋବ୍ରହ୍ମ ଦୁଖ୍ୟ ନାହିଁ’ ।
ତୁମେ ତାଙ୍କୁ ସାକ୍ଷାତରେ ଦେଖିନା ବୋଲି ରମିତ ଥାଆ ମାମା
ହୋଇଗ । ଅଧମ ଖୋଦ ସେ ମହାଶୟଦୁକୁ ଦେଖି, ଦଣ୍ଡବତ ହେଇ
ତାଙ୍କ ସାଙ୍ଗରେ ଆଳାପ ମେଳାପ କରି ଫେରିଛି । କୃଷି ବିଭାଗର
ଫୌଲଗମେନ୍ ହିସାବରେ କୃଷି ବେବପ୍ରାର ସବ୍ଲଥା ମୁହଁରେ
ତାଙ୍କର ଗଡ଼ୁଛି । ଟାଇଚୁ ଧାନ ନୁଆ କରି ବାଲେଶ୍ୱର କିଲଟର
ମରାଇ ଥାନ୍ତି ଗୁଷ କରିବିଲେ ବୋଲି । କିଲେଟଙ୍କ କରିବାରେ
ମିଟି ହେଲ-ସମସ୍ତେ ଏପାଖ ସେମାଖ ହେଲେ ଦୁର୍ଲଭଚନ୍ଦ୍ର କିନ୍ତୁ
ଅଣ୍ଟା ଦିଲି ଠିଆ ହେଲେ ଆଗରୁ । ଛାବର ବସ୍ତା କଡ଼ରେ ତିନି
ଏକର ସାତ ଡିସିମିଲ୍ ଜମିରେ ହେଲା ଟାଇଚୁ ଗୁଷ । କିଲଟର
କମଣନର, ଏସତ୍ତୁଅ କାବିବା ହେଇଗଲେ । କଣ କୁଣ୍ଡା ଦିଆ

ପାଠ କି ? ମଟି ସାଙ୍ଗରେ ମଟି ହେଲେ ସୁନା ଅମଦାମା ହବନି ? ଦୁର୍ଲଭତତ୍ତ୍ଵ ସୁପାରିଶ ପଟଳେ ଓପର ହାକିମ ୩୩, ଦୁର୍ଭତ୍ତ ବଦଳ ହୋଇ ଆସିଲେ ଆପଣାର ଜନ୍ମମାଟି ଭଣ୍ଡାଶ ପୋଖେ ଇଲକାକୁ ।

ତୁମ୍ହମାନଙ୍କୁ ଆସେ ଏକୋଇଶଟି ହୋ ପୁନେଇଁ ଧନ୍ତକୁ ଫେରିବି ନନ୍ଦିଛନ୍ତି । ସେବନ କୋରିକବା ଗାଆଁକୁ ଉଚ୍ଚଳ କରି ଦୟି ମହାପାତ୍ର ଓରପଂ ଦଇତାର ମହାକୁତ୍ତ, ଲୋକେ ଜାଣିଥିବା ଦୟାଗଞ୍ଜଞ୍ଜଳି ଦରେ ଦୁର୍ଲଭ ତନ୍ତ୍ର କନ୍ତ୍ର ପ୍ରଦଶ କରିଥିଲେ । ଗ୍ରହବିଷ୍ଟ ମୀନକେତନଙ୍କ ପରମର୍ଶରେ ଖଣ୍ଡି ଏ ମଳିକୁଆ ତାଳପଦ କଟାହୋଇ ପୋଇପଦ ଘରି ପରିସ୍ଥିତ ହୋଇ ତବୁଁରେ କୋଷ୍ଟୀ ତୟାରି ହୋଇଥିଲା । ଅକାଣ୍ଡିଆ ଅରୁଆ ରୁହିଲ ଏଗାର ପାଆ, ଏଗାରଟି ପେପଟା କତଳୀ, ଏଗାର ପଳ ତେଳଆସାରୁ, ଏଗାରଟି ହରୁମାନ ପଇସା ଗମୁଛି କାନିରେ ବାନ୍ଧ ଗ୍ରହବିଷ୍ଟ ମୀନ କେତନ ଏଗାର ପାହୁଳ ବାଟ ଅଚେଇ ଯାଇ ବିଶ୍ରାମାନ୍ତେ କହିଲେ ଯେ ଏଗାର ବର୍ଷରେ ଯୋଉ ଶ୍ରୀ ଥିଲ ସେଠା କଟିଗଲା । ପୁଅକୁ ଏଗାର ବର୍ଷ ବେଳକୁ ଟିକିଏ ଗ୍ରହଶାନ୍ତି କରେଇ ଦେଲେ ତଳିଯିବ । କୋଷ୍ଟୀ ଡାକୁଛି ରଜ୍ୟୋଗ । ଜରୁର, ଜରୁର, ॥ ଯଦି ସେଥିରେ ତିଳେ ଏପାଖ ସେପାଖ ହୃଦ ତେବେ ଆପଣାର ପାଞ୍ଜି ବିଭାକୁ ନିକଟତମ ବିଷ୍ଣୁ - ନିଷ୍ଠାଷନ କେନ୍ଦ୍ର (ଗୁହ ପଢିଆରେ) ରେ ପୋଡ଼ି ଦେଇ ନିଜେ ମେଚିକମ୍ କରିବେ ବୋଲି ଗ୍ରହବିଷ୍ଟ ମହାଶୟ କହି-ଦେଲା ମାତ୍ରେ ଦୁଲଭ ତନ୍ତ୍ରକର ଗୋସିମା, ମହିମା କେଓଁ । ରୁର ଆଜୁଳ ଜିର କାଢି ଦେହେଡ଼ା ଦାନ୍ତରେ କାନୁତ ପକେଇଲେ । ଅବଧାନ ହେବେ ମୋତି । ଷୀଘର ପାଖରେ ହୁଙ୍କାମାଟି, ଆପକାନ୍ତି, ନୁହା ଲେଖନ, ତାଳପଦ ପାଖରେ ହୁଆଟିକୁ ଗଡ଼େଇ

ଦେଇଥିଲେ । ଓପରୁ ଫ୍ରାଙ୍କିଏ ଖେଳ ପଡ଼ିଲ ଷଠୀଙ୍କ ଠାରୁ । ବେଳ ଜାଣି ଗ୍ରହତବସ୍ତ୍ର କହି ଦେଇଥିଲେ ଶ୍ଳୋକ “ରାଜଯୋଗେଷ୍ଟୁ କେବଳ ପୁଷ୍ପ ପତନଂ ଦିଟନି” । ମହିମାବେଣ୍ଟୁ । କାହିଁ ନେଇଥିଲେ ନୁଗା କନିରୁ ଗୋଟେ ନାହିଁ । ମୁଣ୍ଡିଆ ଟଙ୍କା ଅଭଧାନଙ୍କ ହାତକୁ । ଏଗାର ବର୍ଷର ରିଷ୍ଟ୍ କଟି ଏକୋଇଶା ବର୍ଷରେ ପହଞ୍ଚିଛନ୍ତି ସେଆଜି । ସେହି ମହିମାସାରର ଦୁର୍ଲଭ ନିଜଜନ୍ମ ସନ୍ଦର୍ଭାରନାୟକ କୃଷିବିଭାଗର ଫିଲ୍‌ଡିମେନ ଦୁଲଭ ଓରପ ଦୁର୍ଲଭରତନ୍ତ୍ର ଅଧିସ୍କୁ ଗଲବେଳକ ଅଧିସ ଖୋଲ ହୋଇ ନଥାଏ । ନୂଆ ମଠାଣ ହୋଇଥିବା ଅସିଲି ନିଜ ଯେମନ୍ତ ଦିନାକଣ୍ଠର ପଢା ଗାରିଆ ଲୁଣ୍ଡି ମାର ମାଗୁର ଖଣ୍ଡିଆ ନିଶ ରଖନ୍ତି । ଦୁଲଭରୁ ପ୍ରମାଣନ ପାଇ ଦୁର୍ଲଭ ରନ୍ଦ ହୋଇଥିବା ଫିଲ୍‌ଡିମେନ କାଣ୍ଡିବନ ଦୁଲଭ ନମ୍ବାପେଣ୍ଟ, କାରିଟା ଅଟେଣ୍ଟିଆ ହାତ୍ତୁନି, ଅନ୍ତର ଟଙ୍କିଆ ରଟି ଘୋଷାର ବ୍ଲକ୍ ଅଧିସ ଦୁଆରେ ଦେବଦଲୁଆନ୍ତି । ପିଅନର ନକର ପଡ଼ିବା ମାତ୍ରେ ଭାବିଲ କେହି ବାବୁ ଅସିଗଲେ । ସେ ବିଚର ଖଣ୍ଡେ ଟିଶ ରୈଉକ ଆଣି ଥୋଇ ଦେଲ । ସାଙ୍ଗେ ସାଙ୍ଗେ ବଡ଼ ପାଟିଲେ ଶୁଣେଇ ଦେଲ ଯେ ସାତେ ଏଗାରଟା ପୂର୍ବରୁ କେହି ବାବୁ ଅଧିସକୁ ଆସନ୍ତି ନାହିଁ । ଏଥର ଆମ ଦୁର୍ଲଭରତନ୍ତ୍ର କାହିଁଲେ ସିଗରଟ । ତାକୁ ତୁମେ ସିଗରଟ ଖାଇନ ନକହି ତୁ ତୁମ୍ବା ମିଠାଇଖିଆ କହିଲେ ମଧ୍ୟ ଆମେ ଦୁଃଖ କରିବୁ ନାହିଁ । ଧଳା ଧଳା ଲମ୍ବ ପଦାର୍ଥ (ସିଗରଟ) ର ଚକ୍ରଟେ ପାଟି ଉଚରକୁ ପୁରେଇ ଦେଇ ଡିଆସିଲ କାଠ ଜଳାଇ ନିଆଁ ଲଗାଇ ଏକା ଟାଣକରେ ମେ ତାଏ ଧଳା ଝାଇ ଦେବାର ଦେଖାଗଲ । କିଛିକାଳ ପରେ ନାକଛେପ ବଲବଲିତ ତଥା ଅଧେ ଅନାଜ ହୁଲହଲିତ ସିଗରଟ ଟାକୁ ପାଟିର କହିରେଣକୁ କାହିଁ ଅଣି ତହିଁରୁ ଅନାଜ ଅଧଖଣ୍ଡେ ନଖବିଶଣ୍ଟିତ କର ପିଙ୍ଗି ଦେବା

ଉଦ୍‌ଦେଶ୍ୟରେ ପୁଣି ଅବଶିଷ୍ଟଙ୍ଗ ପାଇଁ ଭିତରକୁ ପୂର୍ବ ପ୍ରଚଳିତ ଶତରେ
ଅନ୍ତିମ ସ୍ଥାନ ପ୍ରଦାନ କରିଲେ । ଯାହାର ନୟପରି ବୁଦ୍ଧି ସେ ସେପରି
ଖାଇବ । ତୁମ ପସନ୍ଦ ନହେଇ ନହେଉ ପଛକେ ।

ଦିନ ଏଗାରଟା ସନ୍ଦର ମିନିଟ୍‌ରେ ନଳୀଗୋଡ଼ିଆ ଚିପା
ଓ ପଛ ଫରିକଥା ମେଘ୍ନା , ଏ କଟ ସାର୍ଟ ପିନ୍ ଗେଜେଟେଡ୍
ଅଫିସନ୍‌ସ୍କ୍ଵାର୍ ନଗରାସ୍ତା କଣେ ବ୍ୟକ୍ତି ଡ. ଡି. ଓ ଏ ଅଫିସ ଭିତରେ
ଦୟି ମରପାନ ଘେରଣ କରିବାର ଦଦଶାଗଲ । ମାଘ ମାସର ବାରାନ୍ଦା
କାନ୍ଦିର କମାତୁଳାର ବିହଳିଆ ମରକେଇ ତାଙ୍କିର ଉଷ୍ଣମ ଯେପରି
ଭାନଲପୁର ଗୁଡ଼ପାଇ କାମୁଡ଼ାରେ ଗୁଡ଼ି କିନା ବିରିତିପାଏ ଠିକ୍
ସେଇମରି ପିଆନ ଗୁଡ଼ାକ ଖାଲି ଦଳବଳ ହୋଇ ଖଣ୍ଡି ଦୋଉଡ଼
ମାଗିଲେ । ନାରିନ ଦୋନ୍ତା- ଏହରୁ ସେବରକୁ, ଏଠ ସେଠେକ ।
ମହିରେ ମହିରେ ଖାଲି କିତରୁ କ'ଜ ଉଠୁଆଏ' କୁଠୁ-ର-ର' ।
ସାଙ୍ଗେ ସ କଞ୍ଚ ଭିତର ଆନ୍ଦକୁ ଫୋଟାଏ ଗୋଡ଼ ବଢାଇ ଦେଇ
ମଂଦୀଙ୍କ ସମ୍ମାରେ ପି. ଏ ଏ ଶ୍ଵାଇଲରେ ପିଆନ ଜଣେ କହୁଆଏ ।
ଆଜ୍ଞା-ଆ" । ଖାଲି, ଖାଲି ଶିଖି ହେବନି । ଦେଖି ପରିଶ ଶିଖ
ନପାରିଲେ ଦେବନାହିଁ । ନନ୍ଦିବାର କାଇଦା ଅଛି । ନନ୍ଦର ପସନ୍ଦ
କରି 'ଆଜ୍ଞା' ପଦକ ନକହିଲେ ମୁଣ୍ଡ ଦିକତା । ହାଁ-ହୃସିଆର ।

କିନ୍ତୁ ସମୟ ପରେ ଭିତରୁ ଡାକର ଆସିଲ । ଦୁର୍ଭିତନ୍ତୁ
ଶେଷଥାନ ପାଇଁ ଟକାକିଆ କାଲିକୋ ତୁମାଳ୍‌ଟାକୁ ପକେଟରୁ
କାହିଁ ମୁହଁ- ଆଖିପତା, କାନମୂଳ, ମୁହଁଟାକୁ ପୁଣି ଥରେ ବଗଡ଼
କରି ପୋଛୁ ପକାଇଲେ । ଛ' ପଇସିଆ ପୁଣ୍ଡିକ ପାନିଆରେ
ମୁଣ୍ଡକ ଆଗବାଳକୁ ସଜାହି ନେଲେ । ହୃସି ବାର କଥା କୁହେଁ ।
ଆଗେ ରେକ-ପଛେ ଭିକ । ପହିଲେ ଖଦତ-ପଛେ ନେତାଗିର ।

ବଅସ ଗଡ଼ିଯାଇ ଅପରଛନିଆ ଦୁଶ୍ୱଥିବା ଫୋନ-ଅପରେଟରିଆଣୀ ମାନେ ଯେପରି ମହିରେ ମହିରେ ଅଣ୍ଟିର ଅପରେଟର ମାନଙ୍କ ଆଉକୁ ଗୋଟାଏ ହସର ହାବୁକା ମାରି ଦେଇ ଅଣ୍ଟିସାଉମୁଖେ ଝୁଲିଲେ । ହସ ଦେଲ କାବୁ ସବୁଥିର ମୂଳ । ଭିତରେ ପଞ୍ଜକ ଗରଳ ବିଷ ଭରତ ହେଇଥାଉ, ଓହରେ ହସଟା ଥିବା ଦରକାର । ହସ ହସ ମୁହିଁରେ ଚିତାକଟା ପେଞ୍ଚ ରଖି ପାରିବତ ଲଭ ଉଠେଇବ । ଦୁଲ୍ଲଭତନ୍ତ୍ର ଭିତରକୁ ଯାଇ ବି, ଡି, ଓ;କ ସାମାନ୍ୟରେ ଠିଆହେ'ଇ ପୁଲ କରିବା ତଙ୍କଟାକୁ ବେଳଟାକୁ ଲପତ୍ତ ନୁଆ ର ଦଣ୍ଡା—ଦଣ୍ଡବତ କଲେ । ବି, ଡି, ଓ, ଦେଲେ ପରୁର “କଣ କାମ ।” “ନାହିଁ ଆଜ୍ଞା—ଦୁଲ୍ଲଭତନ୍ତ୍ର ବଳପ୍ରା.....” । ପୁର କଥା ପଦଟା ପାଠିରୁ ଉକାରିବା ଆଗର ବି ଡି, ଓ, ପାଠି କଲେ ଆଉ, ଆଉ, ହେଲିଗଲ । ଯଥେଷ୍ଟ ହେଲିଗଲ । ମାଲଦାର ପିଲଞ୍ଜମେନ ବୋଲି ନକହି ଏତେ ଲମ୍ବା ଘପୁବାହାଦୁରିଆ ଟାଇ-ଟଲ୍ (Title) ଟାଏ କହିଲେ ଆମେ କଣ କେଣୀ ଟହିଁବୁଁ ? ରୁକରୀ ତ ରୁଷୀଙ୍କ ନଗଳ ମୂଳରୁ ମାଟି ଆଡ଼େଇବା—ନାହା ହୋଇଲେ ଦେଇ କହନା” । ହେଉ, କିମ୍ବା ସୁରଥ ବାବୁ ଠିକ୍ ବେଳରେ ଆସିଲେ ପଣି । କାକୁ ଦେଖି ବି; ଡି; ଓ; ଆରମ୍ଭ କଲେ “ଦୁଲ୍ଲଭତନ୍ର ବଳୀପ୍ରା..... ହୋ, ହୋ, ହୋ” । ହାତ ଟିପରେ ଧରିଥିବା ପାଇଲଟାକୁ ମୁହିଁ ଓପରକୁ ଟଙ୍କି ଧର ସୁରଥ ବାବୁ ଦଳଖିଆ ତଟଞ୍ଚୋଡ଼ା ଭଲ ହେ “ତେ ହସିବାକୁ ଲାଗିଲେ । ହସଟା ପୁର କରି ଦେଇ ସାରି ବି, ଡି, ଓ ଦେଖନ୍ତି ତ ସୁରଥ ବାବୁ ହସ ମହିରେ ରହିଯାଇଛନ୍ତି । ପାଠି ପାକୁ ପାକୁ କରି ତଳେ-ଛଳନ୍ତି ହସ । ପୁଟ୍ଟବଳ୍ ଖେଳରେ ଗୋଲ୍ ପୋଷ୍ଟ ଆଉକୁ ବଳ୍ ଆଗେଇ ଗଲେ ଦଳେ ଯେପରି ମାଗଣାଟାରେ ‘ଅଣ୍ଟ ଅଣ୍ଟ’ ପାଠି

କରି କଂପେଇ ଦିଆନ୍ତି ବି; ତି, ଓ ସୁରଥ କାବୁକ ହସକୁ ଆଗେଇ
ନେବା ପାଇଁ-ପୁଣି ହସାରମ କଳେ ‘ତୁ ହୁଁ’, ସୁରଥ ବାବୁ
ବି; ତି, ଓ କର ଖୁବ ପାଖରେ ଠିଆ ହୋଇ ଖୋଲ ହସ ହସିଲେ
କାଳେ ‘ସରକାରୀ ଗୁଜିଶ ଆଚରଣ ବିଧ୍ୟ (Government
Servant Conduct Rules) ରେ କହି ବିଶିଷ୍ଟମିକ, ନିଶ୍ଚୁ
ସୁରଥ ବାବୁ ରୁହ ଆଲମାରୀ ପଛକୁ ହଟିଯାଇ ପୁଣି ଚଳଇଲେ
ହସ । ସାଥେ ସେପରି ହସ ଗାଉରେ ସ୍କ୍ଵାର୍ଟ ଦେଇ, ଶିଶୁ ଦବାଉ
ଥିଲେ ସୁରଥ ବାବୁ । ତେଣେ ଅଙ୍କିଳ ପିଆନ ବି ହସି ହସି ଖଣ୍ଡ
ଦୋଡ଼ିତ ମାରୁଆଏ ଅଫ୍ଟିସ ଦୁଃଖରେ । ବି, ତି, ଓଙ୍କ ରୁମ,
ଉଚରେ ହସ ହେଉଥିବାର ଦେଖି ଜଣେ ମୁଖକାନ୍ଦୁରୀ ଗ୍ରାମସେବକା
ଆରମ୍ଭ କରି ଦେଲ ହସ । ସେଇ ହସ ଗୁଜିଥବା ବେଳେ ଏସ,
ଲ, ଓଙ୍କୁ ‘ନମସ୍ତେ’ କହିଦେଲ । ଆଉକେ ସହଳା ହୁଆନ୍ତି ଏସ, ଲ
ଓ; ମହାଶୟ । ହସ; ହସ; ହସ, — ଗଲ ଅଫ୍ଟିସଟା ଉଠୁଚ
ପଡ଼ୁଛି । କୁଷଣ୍ଟା ମୁହଁ । ମଣିଷ ଥରେ ହସିଲେ ଅସମ୍ଭଳ । ପ୍ରକରସ
ଆସିଷ୍ଟାଣ୍ଟ ସେତେବେଳକୁ ଏପାଖ ସେପାଖ ହେଲେଣି । ଛୁଆ
ଜନ୍ମକରିବା ଆଗରୁ ମାଞ୍ଚ ବିଳଇ ଯେପରି ଏ ଘର ସେ ଘର
ବୁଲି ଯାଏବା ଠରାଇ ଥାଏ, ପି, ଏ ସେଇରକମ ହେଉଥାନ୍ତି ।
କୁକ ଅଫ୍ଟିସ ଉଚରେ ସମସ୍ତେ ପି, ଏକ ମୁହଁକୁ ଅନେଇଆନ୍ତି-
ସମସ୍ତେ ହସି ସାରିଲେଣି ଅଧିତ ପି, ଏ ହସିବନି । ବି, ତି, ଓ
ଘରିବେ କଣ ? ତେଣୁ ପି, ଏ ବି ଆରମ୍ଭ କଲେ । ଉଜେଲ୍ ଗାନ୍ଧି
ଗୁଡ଼ାକ ସ୍କ୍ଵାର୍ଟ ହୋଇ ଠିଆ ହୋଇଥିଲେ ଯେପରି ଦାଉ, ଦାଉ
ହୁଆନ୍ତି ବି, ତି, ଓ ସେଇପରି ମହିରେ ହସର ପିଚକାଶ ମାରୁଆନ୍ତି ।
ସମସ୍ତଙ୍କର ହସ ସରିଗଲ ପରେ, ବି, ତି, ଓ ଆପଣାର ହାତ
ଦି’ଟାକୁ ଓପରକୁ ଟେକି ଗୋଡ଼ ଡିଟାକୁ ଟେବୁଲ୍ ତଳକୁ ନମ୍ବେଇ

ତେଣୁ ଶିଦ୍ଧାର ଓହରେ ପର୍କିନ୍‌ଟଇ ପଡ଼ି ହାଇ ମାରି ହମ୍ ଯଙ୍ଗରେ
ପୂର୍ଣ୍ଣାଧୃତ ଦେଲେ ।

ଚୁଣ୍ଡିଲ ଲାପା । ବି, ଉ, ଓ ସା'ବ ହଦିବାର ପଇଣ୍ଡି
ଅଛି । ଦୟା ଗୋଉଡ଼ ପୁଅ ଦୁଲୁଷ୍ଠ ଦୁର୍ଲଭତନ, ବଳିଦ୍ୟା
ତଥ୍ୟାଦି ନାମ ଧାରଣ କଣ କୁହି ବିଭାଗର ଫାଲ ଉଦେନ ରୁକ୍ଷ
କଣବ'କୁ ଆଦିଥିବାରୁ ବି, ଉ, ଓ ହସ ବିଛେଇ ଦେଲେ-ଛୋକା
ଆଠଅଣା ରେଜେକରେ ନିରସା କପା-ତୁଳା କିଛା ହେଲ ପର ।
ପସନ୍ଦ ହେଲନି — ନମ୍ବା ନାଆଁଟା । ହାକିମାତିଆ ନାଆ ହାକିମ
ମାନଙ୍କୁ ସାକିବ-ଜମିତାର ମାନଙ୍କୁ ଭଲ କାରିବ । ଦୟା ଗୋଉଡ଼
ପୁଅ ଦୁଲୁଷ୍ଠର ଏତେ ନମ୍ବା ନାଆଁଟା କଣ ଦରକାର । ଶୁଠ ଦର
ପୁଅ ରୁଟ, ନାଟ ଦର ପୁଅ ରୁଟ । ଏମ , ଇ, ଓ (ସବସେ ଚୁପ୍
ଭାଲ ଏକସ୍ଥିତସନ ଅପିସନ) ସେ ଦିନ ବାଧ ହୋଇ ହସି-
ଥିଲେ । ଯେତେବେଳେ ଖୋଦ ହାକିମ, ଗେବଜଟେଡ୍ ହପିସର
ହସୁତନ୍ତି, ଅନ୍ୟ ଅଣଗେବେଳେ ନାନେ ହସିଦେନି ଏତତେ
ଦିମାଗ । ହାକିମାତି ଦସର କଣ ତାମ ନାହିଁ । ଏତେ ଟିକେ
ଏପାଖୀ ସେପାଖୀ ହେଲେ ସି. ସି, ଆବ ଏକଦମ ଜଡ଼ ରୁଲିପିଚ-
ଦେତେବେଳେ କୋତି ବୋପା ଘାଟିରେ ପଡ଼ିବ ? ଗେବଜଟେଡ୍
ହାକିମଙ୍କର ମାର୍କା ହେଲ ଆଲଗା । ତାକର ମେଡ଼ଇନ୍ (Made
in) ହେଲ 'ଆଶୋକ ଚନ୍ଦ୍ର ମାର୍କା ସରକାର' । ସୋଇଷ
ତେଳରେ ରଣଶ ମାର୍କା ଡାଲଭାରେ ଖଜରୀ ଗଛ ମାର୍କା, ଗୁଡ଼ା-
ଖୁର୍ଦ୍ଦର ସମସ୍ତଙ୍କିନ ଆକବର ଖାଇ ମାର୍କା ବିଭିନ୍ନରେ ହସଦର ମାର୍କା
ନୁହିରେ ଖୋର୍ଦ୍ଦର ଗ୍ରାନ୍ଟ୍ ମାର୍କା, ଜଗସିନରେ ରାଣୀ ମାର୍କା ଯାହା,
ଅପିସରକ ଗେବଜଟେଡ୍ ମାର୍କାଟା ଠେକ୍ ସେପ୍ରା । ଗଡ଼କାତି ରଜାଙ୍କ

ହେବେଳାର ସତିଗଲ --ଗେଜେଟେଞ୍ଜୁ ହାକିମଙ୍କ ଜଳମ ଗାରରେ
ଗାରିମା-ଉଦ୍‌ଦ୍‌ଵିଲ୍ଲୁ ଉଦ୍‌ଦ୍‌ବ ପାବତନ୍ତ୍ରାର୍କେ ।

ସ୍ଵଷ୍ଟପରେ ବି. ଡା. ଓ ମାନଙ୍କୁ ଯୋଜନା ବିଭଗର ଗୁବର
ଗଣେଶ କହିବାରେ କିଛି ଅସୁବିଧା ହେବ ନାହିଁ । ଗଣେଶ ହେଉ-
ଛନ୍ତି ଭାବି ବୁଝିଆ ଓ ବିଦ୍ୟାବାଚାର ଆଜି ଗୋବର ତ କମିକୁ ଭର
ଉଦ୍‌ଦ୍‌ବା, ଉଦ୍‌ଦ୍‌ବାରୀ କରେ । ବି. ଡା. ଓ ମାନଙ୍କ ବେଷ୍ଟାରେ ଗାଆଁ
ଗହଳର ଉଠିଆ ଜମି ପଡ଼ିଆ ହୋଇ ଥିବାରୁ ଏବଂ ମଫଲର
ଲୋକେ ଦିନକୁ ଦିନ ପାଠ ପଢ଼ି ମାମଲାତ-କାଟ ହୋଇଯାଇଁ-
ଥିବାରୁ ଏମାନଙ୍କୁ ଗୋବର ଗଣେଶ ଟାଇଟଲ (Title) ବିଆ
ଗଲ । ଓପରୁ ଯାହା ଆସିଲ ତାକୁ ଲଗା କାମରେ-ବୁଝି ବିରୁଦ୍ଧ
ଖଟାଇଁ ଟିକିଏ ପାଦ ଅଦଳ ବଦଳ କଲେ ସରିଲ କଥା । ସର-
କାଶ ମାତ୍ରକୁ କାର୍ଯ୍ୟକାଶ କରେଇବା ପାଇ, ଲୋକଙ୍କ ସଙ୍ଗରେ
ଦସ ଦସ ଖବ ରଖିବାକୁ ବି ତି ଓ ମାନେ ଟ୍ରେନିଂ ପାଞ୍ଚମ୍ବ । ପେଟ
ଭିତରଟାରେ କଣ ଅଛି ବେହି ଜାଣିବେନି । କିନ୍ତୁ ଓପରିଅ ଦସ
ନିହାତ ଦରକାର । ଏବେ କେତେବିନ ହେଲ ବି ତି ଓ ମାନେ
ମନଖୋଲ ଦସ ହସି ପାଇନଥିବା କଥା ଆମେ ଠକ ପୁଲର୍ ରିପ-
ଟରୁ ଜୀବକ ହୋଇଛୁଁ, ତୁହି ରୁହ । ଯେତେବେଳେ ବି ତି ଓ
ମାନଙ୍କର ଦସ ଶୁଭରେ ନିଲ୍ (Nil) ଦେଖାଯିବ ଏବଂ ତୁମର ଏ
ଯୋଜନା ଫେଲ ମାରିବ ସେତେବେଳେ ନୂଆରଜଧାମରେ ଯଦି
କାହି ବୋବାଳୀ ନପଡ଼ିଛି ?

ବର୍ଣ୍ଣନାକ ଅବସ୍ଥାରେ ଦେଶଟାକୁ ରଷା କରିବା ନିହାତ
ଦରକାର । ଅତେବକ ବି, ତି, ଓ ମାନେ ଦୟା ପରିବଶ ହୋଇ
ଆଜ ତାରିଖରୁ ଅଭ୍ୟାସ କରି ପ୍ରତିଦିନ ତଳକିଟିତ ହମରେ ହସି-

ବାକୁ ଆରମ୍ଭ ନକଲେ ଦେଶକା ବିଭ୍ରାଟ ହୋଇଯିବ । ଏଥାପାଇଁ
ହୈନି- ଦରକାର ପଡ଼ିଲେ ହୀରାକୁବ ଆଉମିନଷ୍ଟେଟିଭ ଅଫ୍ସରସ
ଟ୍ରେନିଂ ସ୍କୁଲ ଓ ଶାନ୍ତି ନିକେତନ ବି, ଡି, ଓ ଟ୍ରେନିଂ ସେଣ୍ଟରରେ
ହସ ବିଶେଷଜ୍ଞଙ୍କ ନିଯୁକ୍ତ ଦେବାର ସରଗାରୀ ବ୍ୟବସ୍ଥା ହେଉ ।

ମଳିମୁଣ୍ଡ ଆ, ଗାମୁରୁ ପୋଛା ଖର ଧରିବିତ, ପାନଖିଆ
ନ ଲିପ ହିଆ, ବଟୁଆଧାରୀ ଗ୍ରାମବାସୀ ମାନଙ୍କୁ ଦେଖିଲେ କୁକ,
ଅଫ୍ସର ମାନେ ମୁରୁକୁନ୍ତି ହସ ହସିବେ । ସମ୍ଭିତର ବେସରକାରୀ
ସଭ୍ୟ ଚେପ୍ପାଇମାନ ବା ଏମ, ଏଲ, ଏ କୁପାଷାତ ମାତ୍ରେ, ତିନି-
ଥର ନମ୍ବାର, ଗୁରୁଥର ‘ଆଜ୍ଞା ଆଜ୍ଞା’ କହି, କସିକାକୁ ଲୌ-
ହସନ ଦେଇ, ଦାନ୍ତ ନେପାତ, ଆଗକୁ ଝୁକୁପତି କପୁରକାଳ
ହସିକାର ଅଭିନୟ କରିବାକୁ ପଡ଼ିବ । ଏମ; ଏଲ, ଏ କୁ ପାଇଁ
ପାନ, ପର୍ବ ଓ ପାନୋଲ, ପାଣିମିଶା ସାକାରିନ୍ ସବ୍ରତ, ଯୋଗାତ
ହେଇ ପାରିଲେ ସୁବିଧା—ସତ କିଂ କ ଲେ କିଂ ଭବିଷ୍ୟତ—
ନହୋଇ, ପାରିଲ ତେବେ କଥାର ପ୍ରତିପଦ ଆରମ୍ଭ ଓ ଶେଷରେ
‘ଆଜ୍ଞା’ ଯୋଡ଼ିଦେଲେ ନିତାନ୍ତ ନିର୍ବ୍ୟରେ କାମ ଚଳିଯିବ । ଆଜି
ବୁକ୍ ଦେଇ ସର୍ବିରେ ମକରଧୂଜ ପ୍ରଯୋଗ ପରି ।

ଏସ, ଡି, ଓ, ଏ, ଡି, ଏମ; କଲେକ୍ଟର ଉତ୍ସାହ
ଆସିଲେ ବି; ଡି; ଓ ମାନଙ୍କୁ ହସିବା କ୍ଷେତ୍ରରେ ଯଥେଷ୍ଟ ସାବ-
ଧାନତା ତଥା ସଂୟମ ଅବଳମ୍ବନ କରିବାକୁ ପଡ଼ିବ । ନହେଲେ
ତପଦ । ସେମାନେ ହସାଇନ୍ ନକଲ ପ୍ରୟେନ୍ତ ନହସିବା ଭଲ ।
ସେମାନେ ଯୋରରେ ହସିଲେ ବି; ଡି; ଓ ମାନେ ମୁହଁରେ ହାତ
ଦେଇ ମୃଣଟାକୁ ତଳକୁ ମାତ୍ର ହସ ଗୁଡ଼ାକୁ ତଳ ଆଡ଼କୁ ପୋଛି
ପକାଇବେ । ସେଇଟା ହେଲ ଭଦ୍ରାମି । ନହେଲେ ବାବୁ ତମ

କଥା ତେମେ ବୁଝିବ ।

ପଂଚୁପୁରୀର, କୃଷିବିଦ୍ୱାର, ପଶୁପାଳକ, ମାଛମାରୁ ବିଭଗର
ଡିରେକ୍ଟର ବା ଡିଲୀ ଦିଇବାରର ତେବିଂ ପାଠି^୧ ଆସିଲେ
ଏକବାର ସାବଧାନ-ମୋଟେ ନ ଦସିବା ଭଲ । ସେମାନେ ତ
ଆଉ ହସ ଦେଖିବାପାଇଁ ବୁଲକୁ ଆସୁ ନାହାନ୍ତି ସେମାନେ ଉଠବସ୍
କରେଇବାକୁ ଆସୁଛନ୍ତି । ସେତେବେଳେ ବରଂ ବି, ଡି, ଓ ମାନେ
ତିଲିଆ କର୍ମବୁଣ୍ଡ ଓ କରଣୀଙ୍କ ଉପରେ ଦୁଆବ୍ ଦେଖିବକା ଭଲ ।
ଯଦି ସେମାନେ କାମରେ ଖୁସି ହୋଇଥିବେ ତେବେ ଡାକ ବଜାଳାରେ
ବୁ ସାଙ୍ଗରେ ଦୁଣ୍ଡା ଡିସ୍ଟ୍ରିକ୍ଟ-ଅନ୍ତର୍ଗୁଲୀ ଆୟିଲା କମଳା ସାଙ୍ଗରେ
କେଇଲୀ କାଜୁବାତାମ ପରସିଦେଲ ବେଳେ ଏତେ ଟିକେ ଓଠ
ପିସକା ହସ-ବାସ-ସଫେସ୍ଟ୍ ।

ହସ ଷେଷରେ ବେଶୀ ନମ୍ବର ପାଇବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରୁଥିବା
ବୁକ୍ ହାଜିମମାନେ ଗ୍ରାମ ସେବକା ଓ ଲେଡ଼ ଏସ, ଇ, ଇ ସାଙ୍ଗରେ
କଥାବାର୍ତ୍ତା ହେଲବେଳେ ରୂପି ରୂପି ହସି ପାରିଲେ ଉଚିଷ୍ୟକ
ସମ୍ବନ୍ଦରେ ଏକତମ ଭଲ । କିନ୍ତୁ ଆପଣାର ଘରଅନ୍ତୁ କେତେଠା
ଗୋଳମାଳ ଉଠିପାରେ । ଗ୍ରାମ ସେବକମାନେ ମରନଚିଲ ତିଆରି
କଲିବେଳେ ଖଲଖଲି ହସ ଦୁଆର ମୁହଁରେ ଚିତାପକାଳି ବେଳେ
ହଜହଜ ହସ, ସିଲେଇ ଶିଖାଇଲ ବେଳେ ପୁରୁଷ ହସ, ଗାଉରେ
ଟାକା ହାଜିମଙ୍କ କଞ୍ଚରେ ବସି ଟୁରକୁ ଗଲିବେଳେ ଡୁକ୍ତ ତୁଳହସ
ଟୁରରୁ ଫେରିଲ ବେଳେ କାହା ଉପରକୁ (ଭୁଲରେ) ଆଉନି
ପଢ଼ିଲେ ପ୍ରୀତି ପଖଳା ହସର ପ୍ରମାଣ ଅଧିମ ସଂଗ୍ରହ କରିଛି ।
ସେମାନେ ମୋଟେ ବହିଅନ୍ତରେ ହସିବାରେ ଅଭ୍ୟନ୍ତ କୁହନ୍ତି ।
ପଚଳା, ପିକାପିକା ହସ ହସି ଏମାନେ କାମ କରଇ ନିଅନ୍ତି ।

ବାକୁ ଆରମ୍ଭ ନକଲେ ଦେଶଟା ବିଭ୍ରାଟ ହୋଇଯିବ । ଏଥାପାଇଁ
ଟ୍ରେନି- ଦରକାରୀ ପଞ୍ଜଳେ ହୀରକୁଦ ଅନ୍ତମିନିଷ୍ଟେଟିଭ ଅଫ୍ସରର
ଟ୍ରେନିଂ ସ୍କୁଲ ଓ ଶାନ୍ତି ନିକେତନ ବି, ଡି, ଓ ଟ୍ରେନିଂ ସେଣ୍ଟରରେ
ହସ ଉଗେଷଙ୍କଳକୁ ନିୟମିତ୍ତ ଦେବାର ସରଳାଶ କ୍ୟବିଲ୍ଲା ହେଉ ।

ମଳିମୁଣ୍ଡ ଆ, ଗାମୁଛୁ ପୋଛା ଖଣ୍ଡ ପରିବ୍ରତ, ପାନଶିଆ
ନ ଲିପିଆ, ବଟୁଆଧାଶ ଗ୍ରାମବାସୀ ମାନଙ୍କୁ ଦେଖିଲେ କୁକ,
ଅଫ୍ସର ମାନେ ମୁରୁକୁନ୍ତ ହସ ହସିବେ । ସମିତିର ବେସରକାରୀ
ସର୍ୟ ଚେପ୍ପାଇମାନ ବା ଏମ, ଏଲ, ଏ କ୍ଷେଷାଷାତ ମାଦେ, ତିନି-
ଥର ନମସ୍କାର ଗୁରୁଥର ‘ଆଜ୍ଞା ଆଜ୍ଞା’ କହି, କସିବାକୁ ଲୋ-
ହୁଏନ ଦେଇ, ଦାନ୍ତ ନେପାତ, ଆଗକୁ ଝୁକୁପତି କପୁତ୍ରକାଳ
ହସିବାର ଅଭ୍ରନୟ କରିବାକୁ ପଢ଼ିବ । ଏମ; ଏଲ, ଏ କ୍ଷେଷାଷାତ
ପାନ, ପର୍ଚି ପାନିଲ, ପାଣିମିଶା ସାକାରିନ୍ ସବ୍ରତ, ଯୋଗାତ
ହୋଇ ପାରିଲେ ସୁଚିଧା—ସତ କିଂ କଲେ କିଂ ଭବିଷ୍ୟତ—
ନହୋଇ, ପାରିଲ ତେବେ କଥାର ପ୍ରତିପଦ ଆରମ୍ଭ ଓ ଶେଷରେ
‘ଆଜ୍ଞା’ ଯୋଗିଦେଲେ ନିଜାନ୍ତ ନିର୍ମୁରେ କାମ ଚଳିଯିବ । ଆଜି
ବୁକ ଦେଇ ସର୍ବିରେ ମକରଧୂକ ପ୍ରଯୋଗ ପରି ।

ଏସ, ଡି, ଓ, ଏ, ଡି, ଏମ; କଲେକ୍ଟର ଉତ୍ୟାଦି
ଆସିଲେ ବି; ଡି; ଓ ମାନଙ୍କୁ ହସିବା କ୍ଷେତ୍ରରେ ଯଥେଷ୍ଟ ସାବ-
ଧାନତା ତଥା ସଂସାର ଅବଲମ୍ବନ କରିବାକୁ ଦୃଷ୍ଟି । ନହେଲେ
ବିପଦ । ସେମାନେ ହସାଇନ୍ ନକଲ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ନହସିବା ଭଲ ।
ସେମାନେ ଯୋରରେ ହସିଲେ ବି; ଡି; ଓ ମାନେ ମୁହଁରେ ହାତ
ଦେଇ ମୁଣ୍ଡିଟାକୁ ତଳକୁ ମାଡ଼ି ହସ ଗୁଡ଼ାକୁ ତଳ ଆଡ଼କୁ ପୋଛି
ପକାଇବେ । ସେଇଟା ହେଲ ଭଦ୍ରାମି । ନହେଲେ ବାବୁ ତମ

କଥା ତେମେ ବୁଝିବ ।

ପଂଚୁପୁତ୍ରଗତ, କୃଷିବିଭାଗ, ପଶୁପାଳକ, ମାଛମାର୍ଗ ବିଭାଗର ଉଚ୍ଚେକ୍ଷର ବା ଟଙ୍କୀ ଦରବାରର ତେବିଂ ପାଟି^୧ ଆସିଲେ ଏକବାରେ ସାବଧାନ-ମୋଟେ ନ ହସିବା ଭଲ । ସେମାନେ ତ ଆଉ ହସ ଦେଖିବାପାଇଁ କୁକୁର ଆସୁ ନାହାନ୍ତି-ସେମାନେ ଉଠିବସ୍ତି କରେଇବାକୁ ଆସୁଇନ୍ତି ଫେରେତକେଲେ ବରଂ ବି, ତି, ଓ ମାନେ ତିଳଆ କର୍ମବୁଣ୍ଡ ଓ କରଣୀଙ୍କ ଉପରେ ରୁଆବ୍ ଦେଖିଲବା ଭଲ । ଯଦି ସେମାନେ କାମରେ ଖୁସି ହୋଇଥିବେ ତେବେ ତାକ ବଗଳାରେ ଘୁ ସାଙ୍ଗରେ ନୁଣ୍ଟା ଡକ୍ଟର-ଅନୁଗୁଳୀ ଆମ୍ବିଲା କମଳା ସାଙ୍ଗରେ କେଇଲୀ କାଜୁବାତାମ ପରସିଦଳ କେଲେ ଏତେ ଟିକେ ଓଠ ତିଥିକା ହସ-ବାସ-ସଥେସ୍ତି ।

ହସ ଷେଷରେ କେଣୀ ନମ୍ବର ପାଇବାକୁ ତେଣ୍ଟା କରୁଥିବା କୁକୁ ହାଜିମମାନେ ଗ୍ରାମ ସେବକା ଓ ଲେଖ ଏସ, ଇ, ଇ ସାଙ୍ଗରେ କଥାବାର୍ତ୍ତିଆ ହେଲାବେଳେ ବୁପି ବୁପି ହସି ପାରିଲେ ଉଦ୍ଦିଷ୍ୟକ ସମ୍ବନ୍ଦନା ଏକତମ ଭଲ । କିନ୍ତୁ ଆପଣାର ଘରଆଡୁ କେତେଠା ଗୋଳମାଳ ଉଠିପାରେ । ଗ୍ରାମ ସେବକମାନେ ମଗନଚଳ ତିଆରି କଲିବେଳେ ଖଲିଜିଲି ହସ ଦୁଆର ମୁହଁରେ ତିବାପକାଚଳ କେଲେ ତଳହଳ ହସ, ସିଲେଇ ଶିଖାଇଲା କେଲେ ପୁଚପୁଚି ହସ, ଗାଉରେ ଟୋକା ହାଜିମଙ୍କ କଞ୍ଚରେ ଚପି ଟୁରକୁ ଗଲିବେଳେ ତୁଳୁ ତୁଳୁହସ ଟୁରରୁ ଫେରିଲ କେଲେ କାହା ଉପରକୁ (ଭୁଲରେ) ଆଉନି ପଡ଼ିଲେ ପ୍ରୀତି ପକ୍ଷଳା ହସର ପ୍ରମାଣ ଅଧିମ ସଂଗ୍ରହ କରିଛି । ସେମାନେ ମୋଟେ ବହିଅହସ ହସିବାରେ ଅଭ୍ୟନ୍ତ କୁହନ୍ତି । ପତଳା, ପିକାପିକା ହସ ହସି ଏମାନେ କାମ କରଇ ନିଅନ୍ତି ।

ଦ, ତ, ଓ ମାନେ ଗଲେ ଶୁଦ୍ଧାମିଳବ ନାହିଁ-ଲେଡ଼ି ଏସ ଛ ଓ ବାହାରି
ପଞ୍ଚଲେ ତ ଲୋକେ ଶୁଦ୍ଧା ଅସୁଲ କରିବା ଓ ଦେବା ପାଇଁ ଭିନ୍ନ
ଜମେଇବେ । ଟାଇରୁ ଧାନରେ ସାର ନ ଦେବା ଯାହା—ବୁଲ୍କରୁ
ଗ୍ରାମସେବକା ଓ ଲେଡ଼ି, ଏଧ. ଲ, ଓ ଉଠାଇ ଦେବା ସେବା ।
ସରକାରୀ ଯୋଜନା ଫୋଲ ଏକଦମ ଫୋଲ, ମାରିବ । ସେମାନେ
ହେଉପାରନ୍ତି କୋମଳାଙ୍ଗୀ-କିନ୍ତୁ କାମରେ ଲାଗିଥିଲେ ମନଦେଇ ।

ଆବଶ୍ୟକେ ମନେ ଉଣିଥିବା ଯାହା ମନ ଯହିଁ କ ରଖେ ।
ସମସ୍ତେ ରସିବେ ଓ ହସିବେ । ଯଦୁମଣି ମହାପାତ୍ର ହସାଉଥିଲେ,
ଗୋପାଳ ଭଣ୍ଡ ବି ହସାଉଥିଲେ । ଯଦି ଗାଁ ଗହଳରେ କୁକୁ
ହାକିମମାନେ ଅସମ୍ଭବ ସମୟରେ ହସାଉବାର ଷୋଳୁଣି ଅଧ୍ୟକାର
ନରଶାୟାଏ ତେବେ ସବୁ ଏପାଖ ସେପାଖ ଓଳଟ ପାଲଟ
ହୋଇପିବ । କିନ୍ତୁ ମହିଳା ମାଣ୍ଡୁରଣ୍ଟୀ, ମେଲେଇଆର ନନ୍ଦ ମେଡ଼ିକାଲ
ସୂନିଟ୍ ଅଫିସର ମେଡ଼ିକାଲର ମେଇ, ନର୍ବ, ରଲେକ୍ସନରେ
ମାଙ୍କଡ଼ିତ ମାରିଥିବା ମହିଳା ପ୍ରାଥୀ ଯଦି କସିନ କାଳେ ଉପର
ପ୍ରଶାଳୀ ବଣ୍ଟିର ବିଶୁଦ୍ଧ ହାକିମାତ୍ରା ହସ ହସି ଅସୁବିଧାର ସମ୍ମୁ
ଖୀନ ହୁଅନ୍ତି, କରନ୍ତି; ହେବାର ସମ୍ବାଦନା ସୃଷ୍ଟି କରନ୍ତି ତେବେ
ଲେଖକ ବା ଚାହାର ଉତ୍ତରାଧିକାରୀ ବା ସପିଣ୍ଡ ସଗୋପ ଇହକାଳ
ପରକାଳ କେହି ଦାୟୀ ନରହିବେ ନ ହିଲା ।

ହସୋପାଖ୍ୟାନଂ ୨ୟ ସର୍ଗ ସମାପ୍ତୋୟଂ କୁକ ହାକିମସ୍ୟ ।

ବିହାରୀ-ଗୋଦେଇଁ-ଘୋଡ଼ା

ନିସତୋଡ଼ି ଛକ ସେ ପାଖର ଚରଣ ଦୋତାଳ କୋଠାଟାକୁ
ଆଖି ଅଗକୁ ଅଣ । ଚଳ ମହିଳା ସାମ୍ନା ପାଖରେ ବଢ଼ ବଢ଼
କାଠ ପଟା କାଞ୍ଚିଆ ହୋଇ ରେଳଟେସନର ଟିକଟ ଘର ଭଲ
ବିଆର କରେଯାଇଛି । କରିବା ଫେରନ୍ତି ବାବୁ ମାନେ ପଇସା
ବଢ଼େଇ ଦେଇ ଶାଳଦତ ଗୁଡ଼ିଆ ହୋଇଥିବା ପୁଡ଼ିଆ ଗୁଡ଼କୁ
ହାତକୁ ଅଣି ବେଗ ପାକିଟି ଅବା କାନ୍ଧରେ ଟଙ୍ଗ ହୋଇଥିବା
ଛଜା ଭିତରେ ସାଇତି ଖଣ୍ଡି ଅକୁ ପାଦ ବଢ଼ାନ୍ତି । ସେଇ ମାଲ
ଟିକକ ଅଭାବରେ ‘ପ୍ରାଚୀସ୍ୱରଣ’ ଭୂଲ ହୋଇଯିବ ବକାଳ ଆଜ୍ଞା
ଅଜ୍ଞା ବ୍ରହ୍ମଜ୍ଞମ ମାନେ କହିଛନ୍ତି । ସେଇ ନିସତୋଡ଼ି ଛକର ଏପାଖ
ଚଳରେ ନିତିପ୍ରତି ଗୋଟିଏ ଘଟଣା ଘଟଇ । ଯାହାକୁ କେହି ନିଦା
କରନ୍ତିନି-କିନ୍ତୁ ସମସ୍ତଙ୍କ ନଜରରେ କଥାଟା ପଡ଼େ ।

ସେଇ ଗଲି ଉଚରୁ ଗୋଟିଏ ଘୋଡ଼ା ନିୟମିତ ବାହାର
ବାଲ ବୁଜାର, ମାରୁଆଡ଼ିପଟି, ନଯ୍ଯାସତ୍ତକ ବାଟ ଦେଇ ଚୌଧୁରୀ
ବଜାର ଧର୍ମଶାଳା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଯାଏ । ଘୋଡ଼ାଟିଏ ରୁଲିଲକଣ,
ନାଙ୍ଗୁଡ଼ି ହଳ, ଦାନ୍ତ ନେପେଜା ହସ ଓ ବେଳେ ହୃପା-
ମାରି ଡେଇ ବା-ଯୋଉମାନେ ଆଖିରେ ଦେଖିଛନ୍ତି, ସେମାନେ

ଦୁଏଇ କହି ପାରନ୍ତେ ସେଠା ଘୋଡ଼ା ଥିଲ ବା ପୁଷ୍ଟିକ-ବିଭାନ
ନଥିଲା । ଶହକେ ଗୋଟେ ଅଧେ ମିଳନ୍ତି କିନା ? ଦନ୍ତ (ଛୁମୁଦାନ) ବାହାରି ପତିଥୁବା ବିମ୍ବାଧର (ତିମ୍ବାଧର) ମାନଙ୍କ ମୁହଁକୁ ଅଧୂକ
କାଳ ନିରଖେଇ ବୁଝିଲେ ମନଠା ଯେପରି ପିତା ପିତା ହୋଇଯାଏ,
ଘୋଡ଼ାଠାର ଗତିବିଧିକୁ ଲକ୍ଷ୍ୟ କଲେ ମନଠା ସେଣିପରି ବିପ୍ରିତା
ହୋଇଯାଏ । ବାଟରେ ଯାଉଥିବତ ବାପ୍ତାକଣ ଦୋକାନରୁ କଦି-
ଲୀଟେ କମଳାଟେ, ରୁମାଲ ଖଣ୍ଡ; ନହେଲ ବେଳକୁ ପୁଲେ
କାଗଜ; ସୁବିଧା ପଣ୍ଡିଲେ ପଣ୍ଡିତା ଘର ଦୋକାନରୁ ଦେଖେ ପାଦ
ଘୋଷାର ଆଣି ପାକୁଳ କରିଦବ । ସବୁ ତିନତ ସମାନ ଯାଏନା ।
ଥରେ ବାଲ ବଜାରିଆ ଦେଲେ ଖସେଇ । ଦି'ଟା ଏଡ଼ିନ ଏଡ଼ିନ
ମୋଟା ବା ଶିଳା ଧତ୍ତର ହେଲଗଲ । ବୁଢ଼ା ମାରୁଆଡ଼ କହିଲ
'ଆରେ ବାବୁ, ସିଏ ବିହାଶ ଗୋସେଇଁ ଘୋଡ଼ା ଅଛି । ସାଲକୁ
ବଜାଓ ନା' । ସେତକିବେଳେ ତଳ ତେଣେଜା ବଜାରିଆ ଟୋକା
ତି'ଟା କହି କହି ବୁଲିଗଲେ 'ବିହାଶ ଗୋସେଇଁ ଘୋଗରଡ଼ା,
ତାକୁ ଥରିର ଥୁରିର ଘୋଗରଡ଼ା' । ବିଚର ଘୋଡ଼ା ଓପରେ
ଅଜରି ଚତିଶ ଚତିଶ କଳା ଦୁମ୍ବ ଦାମ୍ବ ବମ୍ବିଲ । ନୂଆ ପକେଟ-
ମାର କଟକ ଟେସନରେ ପକେଟ କାଟି ଜି, ଆର, ପି ହାତରୁ
କହେ ମାତ୍ର ଖାଇଲ ପରେ ଯେପରି କୁନିକାନ ହୋଇ ଠିଆହୋଇ
ଆଏ, ଆମଗପର ଘୋଡ଼ାକର ଅବସ୍ଥା ସେ ରୂପ ଥିଲ ।

ରାତ ଯୋଜି ଅମଳର କଥା ଆପଣମାନେ ଅସ୍ୟ ଗପରେ
ପଢ଼ିବା ହୋଇଚନ୍ତି, ସେ ବେଳର ଲୋକ ଜଟକ ସହରରେ ଆଉ
ଅନ୍ଧାଳ ନାହାନ୍ତି । ସୁଦାମ ବାବୁ କୋଠା ତିଆରି ବେଳେ ଯୋଜି
ବୁଢ଼ା ମିଟ୍ରିଶ ମକରବା ସାହିରେ ଥିଲ—ତା ବୋପା ଅମଳର

ଘଟଣା ଯେ । ମହମଦିଆ ବଜାରର ବୁଢା ମୌଳିକ ଗପଟିକୁ ମୁହଁ ମୁହଁ ଯେତିକି କହନ୍ତି ସେଇକର ବିବରଣୀ ଆଖ୍ୟ ହାତେ ହାତେ ଆପଣମାନଙ୍କୁ ଦେଲୁ । ଶହ ଶହ ବର୍ଷ ତଳର ତମା-ପାହିଆ ସନନ୍ଦ ସତ୍ରହ ଜରିବା ଯାହା; ଯେ ଗପକୁ ସତ୍ରହ କରି ଆପଣମାନଙ୍କୁ ଶୁଣିବା ସେଯୁ ।

ଦିନକର କଥା । ରମଜୁ ମିଆଁଙ୍କର ସାନ ଟୋକା ଦିନାକୁ ମେଲେଟେଶ୍ଵରୁ ଘରକୁ ଫେରିଲା । ଏକଦମ୍ ବାତିଆ ଚେତେରୁ । ଦିନ ମୁହଁ ସବୁ ଲାଲେ ଲାଲ । ଟଙ୍କା ମାରିଦେଲେ ରକ୍ତ ଥାପି ପଢିବ । ମିଆଁ ସାବକର ମଗଜରେ ପଣିଲ ବେଟାର ସାଦି କରେଇ ନବାକୁ ହବ । ଯମାନା ଯେମ୍ବି ଅଛି ଯଦି ଅସୁରିତ । ସୁଭିଷ୍ମା ହେଇପାଏ ତେବେ ଟୋକାଟା ଏକଦମ୍ ବିଶିଷ୍ଟ ଯିବ । ଦିନ ଝାରିଟା ଭିତରେ ନୟା ବଜାରର ଗୁରପାନ୍ ମିଆଁଙ୍କ ନାହୁଣୀ ସାଙ୍ଗରେ ସାଦି ହବାର ଫାଁଦଲ ହେଇଗଲ । ରମଜୁ ନିଜେ ଯୋଗାନ୍ତରେ ନାଚିପଢିଲ । ଯେତେହେଲେ ଖାଦ୍ୟାନ୍ ଅଛି । କଟକ ଟାଉନ୍‌ର ଝାଣ୍ଟିଆ ସରିକଦାର ଥିଲେ ଏଇମାନେ । କପୁର ସିନା ଯାଇଛି—କପଡ଼ାଟାକୁ ତ ସାଇତି ରଖି ହେଇଛି । ସବୁ ଯୋଗାନ୍ ହେଇଗଲ । ଟାଉନ୍ ବଜାରରେ ପଇସା ଖରିବୁ କଲେ ବକି ଅଧରେ ବି ରୈଷଣୀ କରିଛେବ । ଗୋଟାଏ ଯୋଗାନ୍ କୋନମରେ ହୋଇ ପାରିଲ ନାହିଁ । ଗୋଟାଏ ଘୋଡ଼ା । ତୌଧୂରି କନାରିଆ କରୁଆନ ବାଟା ପାଇଁ ଯୋଡ଼ାଟାଏ ଦିବାକୁ ମନା କରି ଦେଲ । ଖବର ମିଳିଲ ଯେ ରାତିସାପଟଣାରେ ଗୋଟେ ଘୋଡ଼ା ଅଛି । ରଜମୁ ମିଆଁ ଛୁଟିଲେ ସେଠିକ । ସେ ଘୋଡ଼ା ଟାର ସବୁ ଆଦିତ ଭଲ । ଲେଜିନ୍ ମଣିଷ ଦେଖିଲେ ନାତ ଛୁଟିବାର ଗୋଟାଏ ବଦ୍ଧିଖୋଇ ଥିଲା । ମିଆଁଙ୍କ ମୁଣ୍ଡ ବୁଲେଇଲା ।

କଣ କରସିବ ? ଜଣେ ଭିତରିଆ ଖବର ଦେଲ ମେ ଶତକୁ ପାଞ୍ଚଟଙ୍କା ରତ୍ନା ଦେଲେ ନିମର୍ଗେବୁନ୍ତରୁ ଗୋଟାଏ ଭଲ ତିଟୁ ଥାଡ଼ା ମିଳିବ । ସାଉଁଲ ସୁଉଁଲ ନେବା । ବକଲେଟ୍ ରଙ୍ଗର ବିହାର । ବିଳେଇ ଯିମିତି ଦୁଧ ବଢାକୁ ମନେ ପକାଇ ୭୦ ଓ ମୁହଁ ବୁଟି ପକାନ୍ତି, ରମଜୁ ମିଆଁ ଆପଣାନ ଖତପୁଲିଆ ଧୋବଧାଉଳିଆ ଦାଉଁକୁ ସାଉଁଲେଇ ଦେଇ ଦୋଉଛିଲେ ନିମର୍ଗେବୁନ୍ତି । ଦି-ତିନ ଦିନ୍ଦା ବୁଲିଗଲ ପରେ ଦରଦାମ ତୁଟିଲ । ହଞ୍ଚା ଗଠାରେ ଯିକାଦ୍ଵେର ଷଟାରେ ଆସିବ-ରତ୍ନ । ସାତେ ବୁରିଟଙ୍କ । ଲଗାମ, ବୁଲାମା, ସକସ ସ୍ଵେ ସବୁ ଦିଆନିବ ନାହିଁ । ଘୋଡ଼ାଟା ଜଣେ, ଦି'ଜଣ ବା ତିନିଜଣ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଲେକ ପିଠିରେ -ବସାଇ ଦଶାକେ ଚାରିମାଇଲ ଯୋଇରେ ଯାଇ ପାଇବ ବୋଲି ନିମର୍ଗେବୁନ୍ତି ଛକର ପାନ ଦୋକାମା ବନ୍ଧୁ ବାରିକ ସୁପାରିଶୁ କଲେ ।

ବାହାଘର ତିନ ସଞ୍ଜବେଳକୁ ବିହାର ଗୋପେଇଁ ଘୋଡ଼ା ଆସିଲେ । ତାଙ୍କ ପିଠି ଓପର ପାଇଁ ବୁରିଜାମା ତିଆର ହେଲ । ଦି' ପଟ ଛିଣ୍ଡା ମୂଷାକଟା ସିମେଣ କୟାରେ ପାଏ ଶିମିଳ ତୁଳା, ଦି କୋଣ ବରପଦ ପୁରହୋଇ ଗଦି ତିଆର ହେଲ । ସେ ଗଦିଟା ତଳକୁ ଓହଳି ଠେକ୍ ରୁପେ ରହିବାପାଇଁ ଏପାଖ ସେପାଖରେ ଦି' ଣ୍ଟୋ ପାଆଗିଆ ଇଟା ପୁରହେଲ । ନଦିଆକତା ରଣୀ ଘୋଡ଼ା ମୁହଁରେ କନାଧତି ବୁଡ଼ାହୋଇ ଲଗାମ ଦିଆହେଲ । ମିଆଁ ସାହାବକର ପୁଅ ଓପରେ ଅତର ଦାନିରୁ ଅତର ପାଣି ତୁଳା ବୁଲିଥାଏ । ପାନମିଆ ପାଟିରେ ରଙ୍ଗ ବୋହିପତିଥାଏ-ମୁହଁରେ ବହଳିଆ ପାଉଭର ଓ କ୍ରୁଷ୍ଣ ମରହୋଇ ମୁହଁଟା ଠିକ୍ ଠାକୁରଣୀ ମେଉଇ ଜଣାକାମ ଭଳି ଟକକିକ କରୁଥାଏ । ସୋଉକାନିରେ

ସତି ପଢ଼ୁଥିବା କର ଘୋଡ଼ା ଓପକୁ ଚଢ଼ିବ କୁ ଛୟାର ହୋଇ
ଘୋଡ଼ା ପିଠିରେ ପଢାବକନା ରୂପୁଡ଼େ ମାରିଦେଲେ । ଆଉ ଯାଏ
କୁଆଡ଼େ । ନାଗୁଡ଼ାରୁ ମୁଣ୍ଡ ଯାକେ ଘୋଡ଼ା-ମହାଶୟକର କଂସି
ଗଲ । ବର ଏଥର ଚଢ଼ିଲେ ଘୋଡ଼ା-ପିଠିରେ । ତାଳିରେ
ଗାଡ଼ି ପହିଲୁ ଥର ପେଁ ପେଁ କର ପେଁ ଜାଳ ମାରି ରୂଲିବାପରି
ଘୋଡ଼ା ସଧୀରେ ଆଗେଇଲେ । କଣିକର ଲଗାମଟା ଧରିଆନ୍ତି
ମିଆଁ ପୁଅ । ବେଳେ ମୌଲିକ ପାଖରେ ଥାଇ ହେମତ ଦୋଉଥାନ୍ତି ।
ଯୋରସେ ପକଢୋ ସାଲେକୋ' । ତଥାପି ଘୋଡ଼ାଟାର ହଳିବା
ବନହୋଇ ନଥାଏ । ମାଡ଼ାସମେଲ ସିର୍ବନାଳ ଶୁଣି ଟପିଗଲପରେ
ସେପରି ଫୋସରେ ଗୁଡ଼ିଦିଏ ଘୋଡ଼ାଟା ଏକାଥରଙ୍କ ସାଏଁ କରି
ରୂଲିଲ ॥ ଗଲ ଗଲ-ଅଦୟାଳ ॥ ସଂତ ଅବା ବରବାନ୍ତ କିଣୁନାହିଁ ॥
ତୋପାନ ଏକପ୍ରେସ ରୂଲିଲୁ ॥ ଘୋଡ଼ା ଉପରେ ବସିଥିବା ମିଆଁ
ପୁଅଙ୍କ ହାତରୁ ନନ୍ଦାକଣା ରସିର ଲଗାମ ଗୁଡ଼ିଗଲ ॥ ଦୁଇଜଣ
ସବରଦସ୍ତିଆ ଟୋକା ଦଜ୍ଜି ଯାଉଯାଉ ଘୋଡ଼ା ବାହାରିଗଲା ॥
ବରବର ଦୁଇଗୋଡ଼ ଓ ପିରୁ, ଦୁଇହତ, ମୁଣ୍ଡ ସହ ମମୁଦାୟ
ଶଶରଟା (ମୁଣ୍ଡର ଟୋପି ସହିତ) ନିକଟବର୍ତ୍ତୀ ମଇଳାପଣି
ନାଳୀରେ ପଡ଼ଇଥି ଥିବାର ଅମୁମାନ କର ଯାଉଥାଏ ।

ସ୍ଵାଲ୍ମ ମାର, ଡଲିସରେ ଅବବା—ମର ଗଇବେ ମୁହଁ-
ସାଲ୍ ମାର ଡାଳସରେ ଅବବା ଶକ ଶୁଭୁଆଏ । ମହୁକୁ ପିଯୁଷ
ଦେଇଲ ପରି ଦକ୍ଷିଣ ଭିତରେ ଶହ ଶହ ଲୋକ ଦକ୍ଷିଣାସ୍ତଳରେ ଜମା
ହୋଇଗଲେ । ଗହାର, ଅଶ୍ରୁପାରିଆ ନର୍ମା ଭିତରୁ ଟୋକାଟାକୁ
ଉଠାଇ ଆଣିବାର ସବୁ ଚେଷ୍ଟା ବିଫଳ ହେଲ । ଟୋକାଟା
ଉମାରୁ ପକାଉଥାଏ । ଯୋତା ଦି' ଟା ଘୋଡ଼ାରୁ ଖୋଲୁଆଏ ।
ବହୁକଷ୍ଟରେ ଗୋଟାଏ ବାର୍ଷିଶ ପୁରାର ଠେଳିଦେବାରୁ ଟୋକାଟାର

ଘୋଡ଼ ସଳଖ ହେଲା । ତିଲ ପାଇଜାମାରେ କଳାଚିଟିଚଟି ନଈଁ ମା
ପାଣି ଲାଗି ରେଳବାଇ ଖଲମୀଙ୍କ କୁରୁତା ଭଲ ଦେଖାଯାଉଥାଏ ।
ମୁଣ୍ଡରୁ ଖସି ପଡ଼ିଥୁବା ଜିଲଗା ଟଟାପିଟାକ ଗୋଟାଏ ବୁଲ ଷଣ୍ଠ
ପାକଳ ଜିଲବାରେ ଲାଗିଲେ । ହେ ସମୟପରେ ମାଛଗାଡ଼ରୁ
ମାଛହୁଣ୍ଡ ଓହୁଲକ ମର ଟଟାକାଶାକ ନାହିଁଆ ଭିତରୁ ଉପରକୁ
ଟେକାଯାଇ ଗୋଟାଏ ହାନିଶା ନିଦସାରେ ପକାଯାଇ ଧୋଇଧାଇ
ସପା କରିବା ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ମିଶ୍ରମାଳିକି ଗ୍ରୋଷାକୁ ନିଆଗଲ ।
ବାହାଘର ଲଗ ଗନ୍ଧତ୍ତବ ତେଲ ବୁଝିଦିନ ମନେ କରିଦେଲ ।
ମଙ୍ଗଳବାର ଆନାମର ଏତି ହେଲା । ଲାଲବାର ଓ ମଙ୍ଗଳବାରର
ଦୀର୍ଘାତ୍ମକ ଅପ୍ରେସର ନିମତ୍ତୌଡ଼ ଗଲେ ଲନ୍କ୍‌କ୍ଷୁରୀ କରିବାକୁ ।
ଯୋଡ଼ାଟାକୁ କେବି ଆବୁରିଲେ ନାହିଁ । ପ୍ରାନ ତୋକାମା କରିଲ
'ସେଠା ବୁଲ ଆସ । ବିହାର ଗୋପେଇଁ ଘୋଡ଼ା-ମଲିକ କେବି
ନାହାନ୍ତି ତାର । ଭୂତା ଦବା କଥା ମିର । ପଢ଼ୁକ ଘୋଡ଼ାଟାକୁ
କିଏ ବା କାନ୍ଦିଲ ଦତ୍ତା ଦିଅନ୍ତା । ପୋଲିସ ତିପୋର୍ଟ ଦେଲ
'ଘୋଡ଼ାଟା ବିହାର ଗୋପେଇଁ ତୋଡ଼ା ଥିବାରୁ କେସ ପ୍ରମାଣ
ଦୋଇ ନମାରେ' । ଗଲ କରୁଦିନ ରୁଲି । ନଲେଜ ଛକ ପାଖ
ଆଇସ ଫ୍ରେଂକ୍‌ଶ୍ଵର ରୁଷତରେ ଜଣେ ପର୍ତ୍ତିମା ସାଧ ଆସି ପଦଞ୍ଚଲେ ।
ଗଜା ସ୍ଥାନ ସାଧ ଶ୍ରେଷ୍ଠ ଜଗନ୍ନାଥ ଧାମକୁ ଯାଉଥାନ୍ତି । ସେଠୁ
ରମେଶୁର ଧାମ ପାଇ ସିଧା ସିଧା ଲଙ୍କା ଯିବେ ଦୋଳି ତାଙ୍କର
ପାଖିଆ ଲୋକଙ୍କ ଠାରୁ ଶୁଶାୟାଉଥାଏ । ଗୋଲ ନାଲ ଦେହ,
ପାଖତ ଫନ୍ଦା ଭଲ ତେବା ମୁଦ୍ଦୁ, ଅନ୍ତର ପେଟ, ଡିମା ଡିମା ଆଖି,
ମୁହଁରେ ପୁର ଦାଢ଼ି । ମୁଣ୍ଡରେ ଗୋଟିଏ ବୁଜିତାକୃତି କଟା ।
ବସ୍ତିବାଲାଙ୍କର ନକର ପଡ଼ିଲା । ରାଜସା-ପାଟଣା ବୁଜିଲାଅଗଞ୍ଜ,
ବଜ୍ରଯୋବୁର ଧର୍ମପ୍ରାଣ ଲୋକେ ଏକାଠି ହେଲେ । ରୁ ପେଟି

ଗୁମା କରଯାଇ ଦିନଶ୍ଵା ଭିତରେ ଅସ୍ଥାୟୀ ମଠ ତିଆରି ହେଲା । ସକଳ, ସଞ୍ଜେ ବଢ଼ି ବଢ଼ି ଗଞ୍ଜେଇ କଳ, ପାକଳା ବଦଳୀ, ଦୁଦୁରୀ ଫୁଲ ଜମ; ହେଲ ବାବାଙ୍କ ସାମ୍ନାରେ । କାବା ପାଟି ଖୋଲନ୍ତିକି ହାତରେ କିଛି ଜିନିଷ ହୁଏ ବେଳି । କାମିମା-କାଞ୍ଚନ ଠାରୁ ଦୂରରେ । ବଢ଼ି ପିତଳ ଚିଲମରେ ଅଧପାଏ ସରକ ଗଞ୍ଜେଇ ଭର ନିଆଁ ଛୁଟା ରଖି ବାବାଙ୍କ ମୁହଁ ପାଖରେ ରଖିଲେ ବାବା ଏତେ ଆଁ କରି ଚିଲମଟାକୁ ଭକ ଭକ କରି ଶୋଷି ଦେବେ ଧୂଆଁ ବାହାରକୁ ଧ୍ୟାପେନା । ଦିନକୁ ଦିନ ବଢ଼ିଲେ ଦେଖଣାହାରି । ଲାଅ କଲେଜ, ରେଭେନ୍ସା କଲେଜ ପିଲା ବି ଠିଆ ହୋଇ ଦେଖନ୍ତି । ପାନ ଦୋକାମାର ପାନ, ସିଗ୍ରେଟ ବେଶ ବିଷିହେଲା । ମାଗଣାରେ ଲଲେଟରି ବିତିଟାଏ ବାବାଙ୍କ ମଠ ଦୁଆରକୁ ସେ ଯୋଗାଇ ଦେଲା । ଯୁା ଭିତରେ ଖବର କାଗଜରେ ବାବାଙ୍କ ମହିମା ‘ଆଉଟ’ ହେଇବଲା । ଶେଷରେ ସଂକ୍ଷାରୀନ ପ୍ରେମୀମାନେ ସ୍ତ୍ରୀର କଲେ ସେ ଗଞ୍ଜଗତେଶ୍ୱର ମହାଦେବଙ୍କ ଠାରେ ଅଠରୁଲିଙ୍ଗ ପ୍ରହର ନାମ ସଂକ୍ଷାରୀନ ଓ ହରିହାଟାତି ପାଇଁ ବାବା ସେଠାକୁ ଯିବା ଦରକାର ଗଞ୍ଜତ ଭକ୍ତମାନେ ଏହା ଗଞ୍ଜେଇ ଟାଣିବାର ଏକ ଅପ୍ରସ୍ତୁ ସୁଯୋଗ ବୋଧ କରି ଯୋଗାଇ କରିବାରେ ନାହିଁ ପଡ଼ିଲେ ।

ବାବା ଘୋଡ଼ାରେ ଗଞ୍ଜଗତିଆ ଯିବେ । ଘୋଡ଼ା ଅସ୍ତିଥାଏ, ଦରପି ଦୋକାନକୁ ଛିଣ୍ଡା ଓ କଟା କପଡ଼ା ଅଣାଯାଇ ଗଦି ବନା ହୋଇଥାଏ । ବାବା କଠୋଇ ମାଡ଼ ପଟ୍ ପଟ୍ କରି ଘୋଡ଼ା ପାଖକୁ ଯଇ ଓପରକୁ ଉଠିଲେ । ଏଣେ ନୋଲକ ଓ ବସଣୀ ପରିହିତା କେତେକ ମହିଳା ହୁଲ ହୁଲ୍ୟାଦି ପକାଇ କାବାଙ୍କୁ ବନାଇବାରେ ଲାଗିଥାଆନ୍ତି । ଘୋଡ଼ାଟା କିନ୍ତୁ ବାବାଙ୍କର ଗୁରୁତ୍ବ

ଓ ମାଆ ମାନଙ୍କର ବିଧାଶକୁ ଲବୁହି ପାରି ଅସ୍ତ୍ରଭାବକ ଭାବେ
ପୁମ୍ପୁଡ଼ି କାଢ଼ି ନାଚିଲ, କୁଦିଲ ଓ ଦୌଡ଼ିଲ । କାବା ନଇଁ ପଞ୍ଜ
ଘୋଡ଼ା ବେକକୁ କଷିଜର ଧରି ଥାଆନ୍ତି । କଳେକ ଛକରୁ ରଣୀ-
ହାଟ ପାଞ୍ଜୁର ହାଲସ ଭିତରେ ଘୋଡ଼ାଟା ଦାଣ୍ଡିଆ ମାରୁଆଏ ।
ଉଳ୍କମାନେ ବଜପାଟିରେ କାର୍ତ୍ତିନ ପିଟି ପଛେ ପଛେ ଦୋଉଡ଼ିଆନ୍ତି ।

‘କଳକ ଅବତାର ହେଲେ ରହୁଧର ମେଳ୍କ ସହାରଣ ପାଇଁ
ମେଁ—ଛୁ—ସହାରଣ—ପାଇଁ । କଳକ ଅବତାର ।’

ମୁନିସିପାଲଟି କାଳକର ଝାଟୁଆ ଡିବାତିତରେ କାବାଙ୍କୁ
ଫାପାଡ଼ି ଦେଇ ଘୋଡ଼ାଟା କେନାଳ, ରଣ୍ଟା । ଦେଇ ମହାନଦୀ
ଆଡ଼େ ଛୁ । ମୁର୍କି, ଖାଞ୍ଜ ବାଡ଼େଇ କାର୍ତ୍ତିନ କରି କରି ଉଳ୍କମାନେ
ମହାନଦୀ କୁଳକୁ ଦିନିଲେ । ଘୋଡ଼ାର ଚିହ୍ନବର୍ଣ୍ଣ କହି ମିଳିଲ
ନାହିଁ । ପୁର୍ବ ସଂଚିତ କେତୋଟି ଗଂଠଜଇକଳ ସେବନ କରି
ଉଳ୍କମାନେ ସେଠାରେ ବହୁ ଦ୍ଵାରା ରୁକ୍ଷିତ କରିଲେ ଯେ
ବାବା ବୋଧଦ୍ଵୟ ନୟାଡ଼ା ସହ ଅମ୍ବବଶ କଟକ (ଛତିଆ) କୁ
ଯାହା କଲେ । ସେ ଦିନ ସଞ୍ଜ ବେଳକୁ ରଣୀହାଟ ରକ୍ଷିତ ସାମ୍ବା
ଝାଟୁଆ ଡିବା ଭିତରୁ ଜଣେ ଜଟାଧାର ବାବାଙ୍ଗ ବାହାର ଖାନନ-
ଗରିମୁଖେ ଯାଉଥିବାର କେହି କେହି ପରେ ଦେଖିଥିବା କଥା
ପରମ୍ପରେ କୁହାକୁହି ହେଉଥିଲେ । ଘୋଡ଼ା ପିଠିରେ ଦସ୍ତାରେ
ଛିତ୍ତାକନା ପୁରାହାଇଥିବା ଗନ୍ଧ ସେହିପରି ଥାଏ । ଆରଦିନ
ସକାଳୁ ନିମର୍ଗେ ଉଠି ଛକ ପାଖରେ ସେଇ ଘୋଡ଼ାକୁ ଦେଖି ଟ୍ରୁପ୍ରକ୍ରି-
କନଷ୍ଟ୍ରେବଳ ପାଟି କଲ ।

‘ବିହାର ଗୋସେଇଁ ଘୋଗରଡ଼ା’ । ଅବଶ୍ୟ ତ ପରେ ସେ

ମୟାତ୍ରାକୁ ଆଉ ବ୍ୟବହାର କରି ନଯାଇ ନିମଗ୍ନୌତି ବାଜାରର
ଦୋକାନ ରୂପାରୁ ଖୋରକ ଦିଅ ଯାଇ ‘ବିହାର ଗୋସେଇଁ ଘୋଡ଼ା’
ଘରବ ରଖାଯାଇଥିବାର ରେକର୍ଟ କଟକ ମୁନିଷିପାଲିଟିରେ ଥିବାର
ସୁମାରା ଥିବ କଥା ଆମ୍ବେମାନେ ଅବଶ୍ୟ ହୋଇଅଛୁ ।

—○—

କହେଁଜ-ସେଠି-ବଳଦ

ଦିନାନ ବାହାଦୁରଙ୍କ ନାଚି ନଣ୍ଡା, ଦୋପଟି ବାବୁଙ୍କ
ପୁତ୍ରସ ହୃଦୀର ଓରପ ହୃଦୀଆଳଂ ଦିବେର ‘ନନ୍ଦାଲେଲ-ମେଣ୍ଡା
ବାଳ’ ପ୍ରୀତି । ଜଣେ ଆଉ ଜଣକୁ ନନ୍ଦେଶ୍ଵରେ ବାଜଳିଆ ହୋଇ-
ଯାଏ । ଦିନ ଥାଙ୍ଗ ହୋଇ ଉଷ୍ଣଲକୁ ଯାଆନ୍ତି । ଦରୁ ବାହାରି
ଉଷ୍ଣଲରେ ପହଂଚିବା ତକ ଶୁଭମତ ହୁମାକୁସ୍ତା ବୁଲିଥାଏ ।
ବରଣାଖ ଦର କମଳା ଗଛରୁ ପୁଞ୍ଜ ଦିପୁଞ୍ଜା କମଳା, ବରକୋଳି
ଗଛରୁ ମେଁରେ କହିକୋଳି ପେଣ ପକେଟରେ ଧଣି ଚୋଟେ
ଗୋଟେ ରୁବା ଯାଉଥିବ—ଏଣେ ଉଷ୍ଣଲକୁ ଯିବା ହୋଉଥିବ ।
କଥାରେ କେବି କଥା କହିବେନି । ନନ୍ଦେଶ୍ଵର ପିଠିରେ ଉଷ୍ଣନା-
ଧାନ ଶୁଭେଳ ଦେବେ । ମାତ୍ର ଭରଣ ପାଚନୟା ହୋଇଯିବ ।
ରିକ୍ସା, ସାଇକଲ, ଟେକ୍ସି ଟ୍ରେଣ୍ ମେଟ୍ରୀକ୍ ମାର୍ଶର, ଉଷ୍ଣଲ
ମଦର—ଏମାନେ ସମସ୍ତେ ହାତଯୋଡ଼ି ଡରେ ମରେ ଚଳନ୍ତି ।
ହିକିଏ ଏପାଖ ସେପାଖ ହେଲେ ବାକିଲ ତା, ତା । ଟାକା
ଦିଟାଙ୍କ ଉଗୁରି ଦେଖିଲେ କେବି ମୁଅଧର ରହି ପାରିବନି । ଯଦି
ଭୁଲ ଚୁକ୍କେ ପାଟି ଖୋଲିବ ତେବେ ଅବସ୍ତା କାଳିଲ କରି
ଦେବେ । ପହରାଜଙ୍କ ‘ଭଣାକୋଷ’, ପ୍ରମୋଦ ବନ୍ଦଙ୍କ ‘ଅଭିଧାନ’

ଆଶ୍ରୟକର ‘ଡିକ୍ଷିପ୍‌ନାମ୍ବ’, ବାବା କେ’ଦିନାଥଙ୍କର ‘ବୃଦ୍ଧତ ଅଭିଧାନ’, ଶତ୍ରୁଗୀନ ନାଥଙ୍କର ଜଙ୍ଗିଜୀ’-ଓଡ଼ିଆ ଡିକ୍ଷିପ୍‌ନାମ୍ବ’ ଦି’ପାଠୀ ‘ଅଭିଧାନ’, ଚେମ୍ବରସା ଅକସପୋଞ୍ଚ, ଭର୍ଗବ, ଅଜନ୍ମା, ସ୍ନେହଶ୍ଵର, ଓଗେର ଯେତେ ଅଛୁ— ସବୁଥିରୁ ସାର ସାର ପଦ-ଗୁଡ଼ିକ ଉଠେଇ ଆଶି ଦେବକ ରୁହିଦ ପୁରୁଷ ଉଠାଲି । ତୁମକୁ ଜଣା ପଡ଼ିବ ସତେ ବା ବ୍ରହ୍ମଜ୍ଞନ ପଦ । ନାମ ନେଲ ବେଳେ ଧୋବଲ ଚଦର ଢାଙ୍କି ହୋଇ ଗୋସେଇଁ କାନ ପାଖରେ ଟ୍ରୂପ୍ ଟ୍ରୂପ୍ କହି ଦେଉଛନ୍ତି । ସବ ରଥାପି ଅଗ୍ରବଳକା ହୋଇ ପାଟିରୁ ପଦଟିଏ ଉଜ୍ଜାରିଲ—ତେବେ ଦିନ୍ଦିଙ୍କ ଦିତେଁ ଶୋଳ ପଣେ ବସୁ-ତରଣ ଅଭିନୟ କରିଦେବେ—ଦିଲମ୍ବ ନାହିଁ ।

ତେଣେ ଇଷ୍ଟିଲରେ ପଦଂଟାଲ ବେଳକୁ ଅଧୟକ୍ଷେ ପଡ଼ା ହୋଇ ସାରିଥିବ । ବୁଢ଼ା ମାଷ୍ଟର ସ୍ମୃତିମଣିବାବୁ ଅଙ୍କ ପିରିଅନ୍ତରେ ଗୋଗଛ ବାଢ଼ିଆ ଦିଏ । ନଟ୍ଟା ଜାତକରେ ଅଙ୍କ ହୁଏନି । ହୁରିଆ ମୋଟରୁ ଅଙ୍କଖାତା ବାନ୍ଧ ନଥାଏ । ସ୍ମୃତିମଣିବାବୁ ହାବୁଡ଼ରେ ପତିବା ଆଗରୁ ବସ୍ତା କାଟନ୍ତି । ହୁରି ଆପଣା ପକଟରେ ପିପର-ମେଘ ସାଇତି ରଖିଥାନ୍ତି । ଅସଲ ବେଳରେ କେଂତ ତଳେ ହାତ ଗଲେଇ ନଣ୍ଟାହାତରେ ଏତେ ଟିକେ ପିପରମେଘ ଧରେଇ ଦିଅନ୍ତି । ଆଜିରେ ଗୁଣ ବାଏଁ ବାଜିଗଲେ ତେଣିକ ନୁହସିଦ୍ଧାଶି ଏକଣ୍ଟ ସଙ୍କ ସଙ୍କ ହୋଇ ଶତଧାରରେ ନୁହର ଜଙ୍ଗା ଯମୁନା ବୋହିଯାଏ । ସ୍ମୃତିମଣିବାବୁ ଭେଲକା ହୋଇଯାନ୍ତି । ମାତ୍ର ନାହିଁ, ଗୁଟ ନାହିଁ ସୁଦୁର ମିଛରେ ଏ ଦିଟା ବୋବୋଉଛନ୍ତି’ ନହେଲ ତ ନାହିଁ । ଅଙ୍କ କିଲସରେ ମାଙ୍କୁ ଲିତ୍ତ ନପରୁରିଲେ କଣ ଗୁକିଶା ଗୁଲିଯାଉଛି । ହେଡ଼ି ମାଷ୍ଟର ନିଜେ ଆସି ଟୋକା ଦି’ ଟାକୁ କୋଧ କରନ୍ତି ।

ଦୋପଟିବାବୁଙ୍କ ପୁଅ' ଦିଆନ ବାହାଦୁରଙ୍କ ନାହିଁ । ଗୋଟୁ ମୁଣ୍ଡରୁ
ଗୋଟିନା ମିଳିପାରେ କିନ୍ତୁ ପରୁଶଟା ଲକ୍ଷ୍ମୀଲ ଭିତରେ ଲମିତିକା
ଘରୁଆ ସରର ପିଲ ମିଳିବେନି ॥ ଦୋପଟିବାବୁ ନିଜେ ମଟର
ଗାଡ଼ିରେ ହପ୍ତାରେ ଥରେ ଲକ୍ଷ୍ମୀଲ ଭିତରକୁ ଆସି ଅର୍ଦ୍ଧଲୀ ପିଅନ
ହାତରେ ହୃଦୟୀବକୁ ଡକାଇ ପଠାନ । ସବୁ ମାଷ୍ଟର ଆସି ହାତ
ଯୋଡ଼ି ‘ଆଜ୍ଞା ଆଜ୍ଞା’ ହୃଦୟ । ନୂଆ ମାଷ୍ଟରମାନେ ମୁହଁରୁ
ରୁମାଳରେ ପୋଛି ଦୋପଟିବାବୁଙ୍କ ନମ୍ବାର କରି ଠିଆ ହୃଦୟ ।
ଧବଳେଶ୍ଵର ଠାକୁରଙ୍କ ‘ଗଜମଣ୍ଡା’ ଟିଳିବା ଯାହା, ଲକ୍ଷ୍ମୀଲ
ଦିବାରେ ଦୋପଟି ବାବୁଙ୍କ ପାଦ ପଡ଼ିବା ସେବା । ଠିକ୍ ସେଇଦରି
ଦିଆନବାହାଦୁର ବି ଆସନ୍ତି ସବାରିରେ, ସିଏ କିନ୍ତୁ କମ ଆସାମୀ
ଦୁହନ୍ତି । ଦି ଖଣ୍ଡା ଗୋଟିଏ ସବୁବେଳେ ଦୁଆରେ ହାଜର । ଆଁ
କଲେ ରୁଳିଲେ’ ଲକ୍ଷ୍ମୀଲ ଭିତରକୁ ଆସିଲେ ସମସ୍ତ ଥିଦର
ହୃଦୟ । ବିନା ଟଙ୍କାରେ କାରକାର ନାହିଁ । ସବାର ତଳେ
ରହିବା ଅଗରୁ ନାହିଁ ପୋଟାଟା ବାଚିକ ସବାର ତଳେ ଠିକ୍ଆ
ନୋଟ ଖଣ୍ଡା ରଖିଦେବ । ଏଇ ଜାଗାରେ ସବାର ରହିବେନି ।
ମାଟି କଣାହେଲୁ-ସବାର ରହିଲ । ନହେଲ ତ ନା । ଥରେ ଗୋପ
ସାହେବ ଶିଳଟର ଆଏ-କଣ ପ୍ରଦେ କହିଦେଲ ॥ ସେଇଦିନୁ
ରୁଳିଲା ॥ ସେଇ ଷଷ୍ଠୀଜର୍ଜ ଠିକ୍ଆ ନୋଟ ଅଛି ॥ ତଳେ ପଡ଼ିବ
ପୁଣି ଉଠାହୋଇ ସବାର ଭିତରେ ରହିବ ॥ ମାଟି କଣା ହେବ
ତ ଦିଆନ ବାହାଦୁର ବସିବ । ହାଁ । ସକାଳୁଅ ଲକ୍ଷ୍ମୀଲକୁ ଦଳ
ତଳ କୁଆ ଯାଉ ଥାନ୍ତି ॥ ଦୁଇ ଓ ନନ୍ଦୁ ସମ୍ବା ଓପରେ ନରୁ କୁଦା
କରି ବୁଲିଚନ୍ତି ॥ ଟିକିଏ ଗୋଡ଼ ପୁଣିକରି ନଗଲେ ଖେଳମାଷ୍ଟର
ଆବସେଷ ପକାଇଦେବ । ଏକିକିବେଳେ ସାମ୍ବା ଦୋଛକି ଗସ୍ତା
ଓପରୁ ଟିଂଟିଂ ଶବ୍ଦ ଶୁଭିଲ । ପୁଣ୍ଡର ହମ୍ବର କାଇଧାଇକେଲ-

ସେଥିରେ ପୁଣି କ୍ରୂଳ୍ ନାହିଁ ଗୋଟେ ପାଖ ଦେଖିଲ ଧଙ୍କି ଯାଇ ନେ ନଳ ଭିତରେ ଖଣ୍ଡି ବାଆଁ ଶ କିଲା ଭରନ୍ତି ହୋଇ ଦେଖିଲ କାମ ଚଳାଉଛି । ଟାଇନ ପାଣ୍ଡିର କନେଷ୍ଟବଳ କିଣୁଚରଣ ସେଇ ସାଇକେଳ ରୂପୀ ଯାନଗେହଣ କରି ଆଗେଇ ଆସୁଥାନ୍ତି ଖୁବ୍ ପୋର୍ଫରେ । ଇଷ୍ଟୁଲ ପିଲାଏ ପୁଲିସବାଲଙ୍କୁ ଭଲ ଚିହ୍ନି ଥାନ୍ତି । ବସ୍ତା ଓପରୁ ଏତେଟିକେ ହଟିବା ତାଙ୍କ ଜାତକରେ ନାହିଁ । କିଣୁଚରଣ ମାଟି କରି ଉଠିଲେ “ଡଢୋ, ହଢୋ । ରସ୍ତାପେ ହଟ୍ ଯାଓ ନେହିତେ ଏକ୍ ସିତେଷ ହୋ ଯାଏଗା”, । ସହଜେ ତ ବ୍ରେକବସାନ ଗାଡ଼ି ଏଣେ ଛୁଆ ଗୁଡ଼ାକ ବସ୍ତାରୁ ଉଠିଲେ ନାହିଁ ॥ କିଣୁଚରଣଙ୍କ ସମେତ ହମ୍ବର ଗାଡ଼ିଟା ସଧାସଧା ଗଡ଼ିବୁଲିଗଲା । ଚଢ଼ିଶ ଅଠରନଳା ପୋଲ ତଳାଥାଡ଼ିର ବାଉଁ ଶବୁଦା ଆଖିକୁ । ପ୍ରାଣ ବଂଚେଇବା ପାଇଁ କିଣୁଚରଣଙ୍କୁ ସାତେ ପାଂଚପୁଟ ଲଙ୍ଘ ଜମ୍ପ (Long Jump) କରିବାରୁ ପଡ଼ିଲ । କାଁପାଖ ଦେଖିଲ ସମ୍ମକ୍ଷ ବାଶ୍‌କିଲା ଶଣ୍ଡକ ଅଳଗା ହୋଇଗଲା-ତେଳ ଚିକଟା ପୁଲିସ ବିଶ୍ଵାସିଆ ନାଲୁପରାତିଟା କିଣୁଚରଣଙ୍କ ମୁଣ୍ଡରୁ ଅଳଗା ହଜାର ବାଉଁଶ ବୁଦାଭିତରେ ଗୋଟାଏ ବାଉଁ ଶ କଣିରେ ଟଙ୍ଗେଇ ହୋଇ ରହିଗଲ । ମାଟିଆ ମୁଣି ଶଣ୍ଡକ ବସ୍ତା ଓପରେ ପଡ଼ିଥାଏ । ତାଉକରୁ ରୁରିଟା ଶୁକୁଟା ନେମ୍ବୁ ପରିଶ ତିରିଶଟା ଚିନାବାଦାମ; ଗୋଟେ ଗଂଜେଇ ଶିଳମ ଖଣ୍ଡି ନବଗ୍ରହ ପ୍ରୋତ୍ସବ ବହି ବିଂକୁଡ଼ି ହୋଇ ପଡ଼ିଥାଏ ବସ୍ତାଓପରେ । କିମ୍ବତ୍କାଳ ମଧ୍ୟରେ ବାଦାମ ଗୁଡ଼ିକ ପିଲାମାନଙ୍କ ହାତକୁ ରୁଲିଗଲେ, ନେମ୍ବୁମାନଙ୍କୁ ନିକଟବର୍ତ୍ତୀ ବଣକୁ ପିଙ୍ଗି ଦିଆଗଲ । ଶିଳମଟାକୁ ଉଠେଇ ଆଣି ଜଣେ ଦି' ଜଣ ପିଲ ଗଂଜେଇ ଖାଇବାର ପଶାଷା ମୂଳକ ଅଭିନୟ କରୁଥାନ୍ତି । ହାତ-ଖଣ୍ଡିଆ ସାଇକେଳକୁ ଉଠାଇଆଣି କିଣୁଚରଣ ଲିଗାଉଥାନ୍ତି ମାଡ଼”

ସାଲ ବ୍ରେକ୍ ଧରିବନି । ଦେଖିବା କିମିତ ବ୍ରେକ୍ଧରିବନି । ଦୋଉନ ଠେକ୍ କରି ସେ ବଦମାସ ମିଶ୍ରିଷ୍ଟକୁ । ଗୋଟେ ଫାର୍ ଆଇନରେ ଯଦି ବୋପାକୁ ଝାଇ ନ ଡାକିଛି” । ସାଇକେଲଟା ଧରଡ଼ା କିଳା ଭଳି ଆବାଜ କରୁଆଏ । ସ୍ଵାଭିତରେ ନାଲ ପରିଚିଟାକୁ ହାତରେ ଉଠେଇ ଆଣି ଜଣେ ପିଲା ଡାକପବେଲାଙ୍କୁ” ହେଇରେ, ଦେଖିବ ଆସ କହେଇସେଠି ବଳଦ, ହେଇରେ” । ଅବସ୍ଥାଟା ଜଟିଲ ହେଲଣି ଜାଣିପାରି କିଶୁଚରଣ ନେହୁଏ ହେଉଥାନ୍ତି” ବାବୁଟାପଣା, ପରିଷିକ୍ତାକୁ ମିମିତି କରନା । ସେଇ ଖଣ୍ଡକ ହୋଉଛି ଆମର ଦାନା । ଦିଅ ଦେଇଦିଅ” ।

ଭୁଞ୍ଚା ବିରାତିଟା ଯେତେ ବୁଢ଼ା ହେଇଆଉ ପଛକେ ଚୁଟିଆ ମୂଷା ମାନଙ୍କର ମନର ଭୟ ଆଏ । ସାମନାରେ ପଞ୍ଜିଲେ ପିଏ ଯୁଆଡ଼େ ତେଣୁଭାଇ” ପଳାନ୍ତି । ପିଲାଏ ଅପଣା ବସ୍ତାରେ ଗୁଲି-ଗଲିଲ । ପରତ ଖଣ୍ଡକ ମୁଣ୍ଡରେ ଦେଇ ସାଇକଳ ଧରି ବାହାରିଲ ବେଳକୁ ହୃଦୟିକ ବଜ ପାଟିରେ ସୁର ମେଲେଇ ଡାକିଲ “ହେଇରେ ମୁଁଆ...ଆ...ଆ...ଆ.....” । ଅନ୍ୟମାନେ ସାଙ୍ଗେ ସାଙ୍ଗେ ଯୋଡ଼ିଦେଲେ । ମୁଁ...ଉଁ..., ମାମୁଁ...ହୋ ହୋ ହୋଓ...” । କିଶୁ ଚରଣ ଦୋଉଉଥାନ୍ତି ଗୋଟିଏ ପାଖ ହେଣ୍ଟିଲକୁ ଧରି । ତଡ଼ିବାର ଉପାୟ ନଥାଏ, ଚେନଟା ଖସି ଯାଇଥାଏ । ‘ବି’ କଲୀସ ଦାଗୀ ରେମା ରୁ ଦୋକାନରୁ ଉଠି ଆସି ଓଳଗି ଦେଲା । ଗମ୍ ଗମ୍ । ସେ ବେଳରେ ଆଉକି ଅନେଇବାକୁ ସବରତ୍ ଅଛି । ଦୋଉଟି ପଳେଇବା କଥା ।

ଆନା ଦୁଆରେ ପହଞ୍ଚିବା ବେଳକୁ ସାତେ ବାର, ବୃଦ୍ଧ ବାବୁ ବାରଣ୍ତା ସାର ନଟର ପଟର ହେଉଥାନ୍ତି । ସିବିଲ ସର୍ଜନ

ଡାକ୍ତରଶାନା ଭିଜଟ୍ କରିବାକୁ ଆସିଲେ ମେଲ୍ ନର୍ସ ସୁବାସ ବାବୁ ଯେପରି ହୁଇମାଗଲ ଭଲି ସବର, ସାର, ପିବା ଆସିବା ନଗେଇ ଆଆନ୍ତି କଣ୍ଠୁଚରଣ ଠିକ୍ ସେମ୍ବାକଲେ । ଏକହାତିଆ ଧାଇକେଲା ଟାକୁ ଏକଗୋଡ଼ିଆ ଠିଆ କରେଇଦେଇ, ବଡ଼ବାବୁଙ୍କ ଆଉକୁ ସାଡ଼େଇବଣଡ଼ିଗ୍ରି କୋଣକରି, ବା ଗୋଡ଼କୁ ଜବରଦସ୍ତ ମାଡ଼ି ବସି, ଡାହାଶ ଗୋଡ଼କୁ କରୁଥି ଦେଲେ ‘ଧାଉଛୁ’ । ବଡ଼ବାବୁ ‘ହୁ ଟିଏ କରିଦେଲେ । ଉପମଂସୀଙ୍କ ବସା ଭିତରେ ପଂଗୁପଂଗୁ ତର ଓୁଠି ମେଲୁର ଖୋପ ନୌକର ଗଦି ଓପରେ ଘଲିପତି ତତକାତ ହୋଇ ବସି ପଡ଼ିଲେ, ଯେତିକି ଖୁସି ହୁଅନ୍ତି କଣ୍ଠୁଚରଣ ସେତିକି ଖୁସି ହେଲେ । ଠିକ୍ ସେତିକି, ବଡ଼ବାବୁ ଅପିସ ଭିତକୁ ପଣିବା ଆଗରୁ ଜହିଦେଲେ ‘ବୁଝିଲ କଣ୍ଠ’ ବଳଦ ଭଲ ସୁଧି ସୁଧି ହୋଇ ଉପର ଅଫିସରଙ୍କ ସାଲୁୟଟ୍ ଦିଆ ଯାଏନା । ପୋକିସନ ନେବାକୁ ହୁଏ । କନ୍ଦଷ୍ଟେବଲ ଟେନିଂ ନେଲକେଲେ ପ୍ୟାରେଞ୍ଜ ଓ ସାଲୁୟଟ୍ ଶିଖ ନଥିଲକି ? 》 । ସତେ ଅବା କଣ୍ଠୁଚରଣଙ୍କ ମୁଣ୍ଡ ଓପରେ ବଡ଼ ବଡ଼ ପାଚିଲା ଓଲ ଦୁମ୍ ଦାମ ଛାଡ଼ି ପଡ଼ିଲା । ବଡ଼-ବକୁଟା ବି ବଳଦ ବୋଲି କହିଲା । କଣ ଶଳା ଟୋକା ଗୁଡ଼'କ ଶିଖେଇ ଦେଇ ରାଲେ ନା କଣ ? ବଳଦ ‘ଆଜ୍ଞା’ ।

ଆନା ସର ଭିତରେ ଟୋକା ରାଇଟର ବାବୁ ବସି କାମ କରୁଛି । ନିଶ ଗଜର ନାହିଁ-ଖାଲି ଖୁର ଟିକିଏ ଘଷି ଦିବାରୁ ବକଟେ ବକଟେ ଖୁଣ୍ଡି ଉଠି ପିକାକଳା ଦୁଶ୍ଶାବ୍ଦ । ନିଶନ ଥାଲ ପୁଲିସ ରୁକିଶ ନାହିଁ । ରାଇଟର ପାଖରେ ସମସ୍ତଙ୍କର କାମ, ନବା, ବବା, ଯୋଗାତ କରେଇବା ଏଇନର ରୈଗ ନକଳ କଢ଼େଇବା ସବୁ ସେଇଠି ହୁଏ । କଣ୍ଠୁଚରଣ ରାଇଟର ପାଖରେ ଗୋଡ଼ କରୁ ସାଲୁୟଟ୍ ଦେଇ ଆପଣାର ଡାଲିଶ ଖଣ୍ଡିକ କଢ଼େଇଦେଲେ । କିଏ

ବା ପରୁରୁଚ । ଗଇଟର ଆଗ ପରି କାମ କରୁଥାନ୍ତି । ନଜର ପଡ଼ିଲାଙ୍କ କିଣୁ ଚରଣଙ୍କ ଆଜିକୁ । ପୁରୁଣା ଲୋକ କିଣୁ ସବୁ କୁହି ପାଇଲାଲ । ବିନା ଅର୍ଥରେ ମଥୁରା ଗମନ ନାହିଁ । ଥିନାରେ ବସିଲେ କଣ ହେବ-ମଫଲ ଗଲେ କନେଷୁଳକଳ ମାନେ କଣ ପାଆନ୍ତି ନପାଆନ୍ତି-ସେକଥା ଗଇଟେକୁ ଅସନା ନାହିଁ । ଦିପ ତେଜିଲେ ହାତଚିଳଣ କିଣୁ ଚରଣ ଆଉ ଡେରି ନଜରି ବେଗଟାକୁ ଆଣିଲେ । ଧର୍ଣ୍ଣ ବିଲତ ପୋଇ ଡେଣ୍ଟା, ଦଶଟା କଣାରୁ ବଢ଼ି ପୁଞ୍ଜୀ ଶୁକୁଟା । ନମ୍ବୁ ବାହାର କରି ଗଇଟରଙ୍କ ଟିକୁଳ ତଳେ ଥୋଇଲେ । ଖଣ୍ଡେ ଛିଣ୍ଡା ଖବରକାଗଜ ଉଠେଇ ଆଣି ଅଢ଼େଇଶା ଓଜନ ଅନାଜ ପିତିକରଣ୍ଟି ଶୁଖୁଆ କାଢ଼ି ମେତଳ ବେଳକୁ ସାନବାବୁ ପାଠିକଲେ “ହେ କିଣୁ କଣ ବ୍ରେନ୍ ଖରସ ହେଲଣି ନା କଣ । ଥାନା ଭିତରଟାରେ ଏଗୁଡ଼ାକ କଣ ରୁଳିଛି ? ନାଷ୍ଟି-ଛି, ହୁ-ବଳଦ” ।

ପିତାଲଥୁବା ମୁର୍ଦ୍ଦାରର ପରୁଗନ୍ଧରେ ଯେପରି ଗୁରିଆଡ଼ ପାଠିପଡ଼େ, ପିତାକରଣ୍ଟି ଶୁଖୁଆ ଗନ୍ଧରେ ଥାନା ଭିତରଟା ମହିକଗଲ । ଗଇଟର, ସାନବାବୁ, ୨୧ ନମ୍ବର ଦିପାଦାର ଆକୁଳା ଚୋଉକିଆ, ଟାଇନ ଜମାଦାର ସମସ୍ତେ କିଣୁ ଚରଣଙ୍କ ଛି ଛୁକଇ କଲେ । କିଣୁ ବିଚର ଆଁ କରି ଠିଆ ହୋଇଥାଏ । ସେ କବା ଭୁଲଟାଏ କର ପକେଇଛି । ମଫଲରୁ ଯାହା କିନ୍ତୁ ପାଇଁଥିଲ । ସେଥରୁ ମୁଠେ ମୁଠେ ଭାଗ ଦେଇଛୁ ଗଇଟରକୁ । ସମସ୍ତେ ଘିଅ, ମାଝ ସବୁ ବୁଝିଲ ଦିଅନ୍ତି, ସିଏ ଏବେ ପିତା ଶୁଖୁଆ, ପୋଇ ଓ କଣାରୁ ବଢ଼ି ଦେଇଛି । କଳି ଯୁଗରେ ସତ ନାହିଁ । ଏଇ ପିତିକରଣ୍ଟି ଶୁଖୁଆକୁ ଗରମପାଣିରେ ଭେଦେଇ ଦେଇ ସୋରିଷ କଟଣା ଦେଇ ନୁଟୁପୁଟୁଆ କରିଦେଲେ ମାଛକାଳିଆ

କାନ କାଟି ଦେବ । ତାମି ହୁକୁମା ବି ବରତ କରି ତିଆଶ
କରନ୍ତି । କେଉଁଠୁଣୀ କଲେ ନିଟଙ୍କା କିଳ ଦୋଉଛନ୍ତି ।
ଅତେଇଶ ଶୁକୁଆ ବାରଣା ପରସା । ଶରଟରଟା ପରିଶରଣ
କର୍ମରୂପଙ୍କ ଆଗରେ ଅପମାନ କରୁଛି । ଶକ୍ତିରେ ପରିନିଜ ପାଲଟି
ଗଲାଣି । ଆମର ଭଲ କରନ୍ତୁବଳ ଥୁଲବେଳେ ଦଣ୍ଡିଆମାଛ
ହାଣ୍ଡିକ ଯାଉନଥୁଲ । ଦୁଷ ଖାଇ ଖାଇ ପୁଣି ପାଟି ଯାଇଥୁଲ-
ଏଇଣି ପିଚାଶୁ କୁଆ ଗନ୍ଧୋଜନ ।

ବଡ଼ବାବୁ ଥାନାରୁ ବାହାର ବସାକୁ ଗଲେ । ଜଣେ ଖଦଜ
ପିନା ନାବୁ ଆଆନ୍ତି ସାଜରେ । ପଢ଼େ ପଢ଼େ ଗୋଟିଏ ଖୁଲ୍ଲଟ
ନାଲ ହାଣ୍ଡିରେ ରୁଚିପାଖ ରସ ଲାଗିଥାଏ-ରସଗୋଲ ହାଣ୍ଡିଟେ
ହବ ବୋଧହୁଏ । ଶରଟର ପାଖରେ ଗୋର ଗେତେକା ଟୋକାଟେ
ବସିଥାଏ-ସିଗ୍ରେଟ ଉଥୁପଳି ବିଡ଼ିଆପାନ ଥୋଇଥାଏ । ଜନାକାଶ
କେସରେ ରୁଲାଣ ହୋଇ ଅସିଥାଏ । କଣ ଅତକୁ ମୁଣ୍ଡରେ ଅଳ୍ପ
ଲୁଗା ଢାକ୍ ବସିଥାଏ-ତିଳାଟିଏ । ଶରଟର ଅଳ୍ପ ଅଳ୍ପ ବୃଦ୍ଧ
ଆଏ । ଟୋକା ନଜର ତ ।

କଣୁଚନଶ ବାରକକୁ ଫେରିନେ, ଶୁକୁଆ, ଓ ପୋଲଭକକୁ
ଖଟକଳକୁ ପକେଇ ଦେଲେ । ଲୟୁଲ ମଟାକା ‘ବଳଦ’ କହିଲେ-
ମାମୁଁ ମାମୁଁ ହରି ପକେଇଲେ । ବଡ଼ବାବୁ ‘ବଳଦ’ ବୋଲି
କହିଲ । ଶରଟର ଶୁଲାଆ ଫୋପାତ ଦେଲ । ସତରେ ସେ ବଳଦ
ହୋଇ ଯାଇଛନ୍ତି ଏ ପରିଶ ବର୍ଷ ରୁକ୍ଷ ଭିତରେ । ବଡ଼ବାବୁ,
ସାନବାବୁ ଇନ୍‌ସ୍‌ପେକ୍ଟର, ଡି, ଏସ ପି, କେତେ ଭେଗିଛନ୍ତି । ମାଳ
ମଦ, ମାଛ, ମାଂସ ସବୁ ଯୋଗେଇଛନ୍ତି । ଶେଷରେ ଶୁଣିଛନ୍ତି
‘ବଳଦ’ ଟାଇଟର, ମାମଲତକାରକ ପରସା ବାବୁମାନଙ୍କ ଖୋଇ-
ଚନ୍ଦ୍ର-ଆପେ ପୋଇଖଣ୍ଡା ଚାରିମିଛନ୍ତି ।

ବାହାରକୁ ଥସି ନୂଙ୍ଗିଟା ବଦଳେଇବାକୁ ବାହାରିଛନ୍ତି ।
 ଦୋମଟୀ ବାବୁଙ୍କ ପୁରୁଷ ହୃଦୟର ଆଖିରେ ଗୋଟେ କଳାଚଷମା
 ଦେଇ ଅନ୍ଧିଲୀ ପଞ୍ଚନ ସାଇରେ ବଜାରକୁ ଯାଉଥାଏ । କଣ୍ଠ-
 ଚରଣକ ଉପରେ ନଜଇ ପଡ଼ିପିବାରୁ ଅନ୍ଧିଲିକୁ ହାତଠାର କହି
 ଦେଲା । ବୁଝିଲୁନା ଅହମ୍ବଦ ହେଇ ଗୋଟେ କହେଇ ସେଠି ବଳଦ ।
 ମା-ମୁ- - 'ଉ-ର' । କଣ୍ଠଚରଣକ ହାତର ନେଲିଆ ନୂଙ୍ଗିଟା
 ରହିଯାଇ ଥାଏ ଠିକ୍ ଯିମିତି ମାଲଗାଡ଼ିର ଗଢ଼ ସା'ର ନେନିଆ
 ପଚାକା ଦେଖେଇ ମାଉକୁ ଟେସନ ପାର କରାଏ ।

—○—

ନିଶ୍ଚ ଉତ୍ତପ୍ତାଦନ ବିଲ୍

କଲିଙ୍ଗ ଓରପ ଓଡ଼ିଆ ଉତ୍ତପ୍ତ ଉତ୍ତପ୍ତା । ଓରପ ଉତ୍ତପ୍ତାରେ ସୁନମ୍ୟ, ସୁଦୃଶ୍ୟ, ଏବଂ ସୁନ୍ଦରିଆ, କଳା, ଧଳା, ଖରିଆ, ତମ୍ବାକିଆ ଓ ମୁଚ୍ଚମୁଚ୍ଚିଆ ନିଶର ଉତ୍ପାଦନ କମେ ହମେ ଦ୍ଵାସ ପାଇ ଯାଉଥିବାରୁ, ପରଜାପନିଆ, ଦିଲିପ କୁମାରିଆ ଓ ମାରୁର-ଖଣ୍ଡିଆ ନିଶର କହୁଳ ପ୍ରତକଳ ଯୋଗୁଁ ଉତ୍ତପ୍ତା, ମାରନ ଏବଂ ମକୁନ୍ଦ-ମାର୍କି । ଉତ୍ତପ୍ତାକର ଜାଣାଯୁବାରେ ଭେଜାଲ ମିଶି ଯିବାର ଆଶଙ୍କା କରିଯାଉଥିବାରୁ, ନିଶୋତ (ନିଶ ରଜିସ୍ଟର ଉତ୍ତପ୍ତା) ମାନଙ୍କ ତରଫରୁ ନିମ୍ନଲିଖିତ ବେମରକାଣ ବିଲ୍ ଟି ଆଗର କରି ଯିବାର ପ୍ରସ୍ତାବ କରିଯାଉଅଛି ।

୨ । ନାମ—ଏହି ବିଲ୍ କୁ ଧଂକେପରେ ‘ନିଶ ଉତ୍ପାଦନ ବିଲ୍’ (Whisker production bill) ବୋଲି କୁହାଯିବ ।

୩ । ସ୍ଵଜ୍ଞା (Definitions) ବିଲ୍ ରେ ବ୍ୟବହୃତ ହୋଇଥିବା ଶକ୍ତିଶୀଳିତ ପାଣ୍ଡିତ୍ୟର ଅର୍ଥକୁ ସ୍ଵୀକୃତ ଅର୍ଥ ବୋଲି ବୁଝିବାକୁ ନେବା । ସହ କୌଣସି ଶବଦ ଅର୍ଥ ଏହି ବିଲ୍ ରେ ପରିଷାର ଭାବେ ବୁଝାଇ ଦିଆଯାଇ

ନଥାଏ ତେବେ କଟକର ଭୁଷାକୋଷ ଲେନ୍ଦରେ ସେହି ଶବର ଯେଉଁ ଅର୍ଥ କରସାଉଥିବ ତାକୁଚି ସ୍ଵିକୃତ ଅର୍ପ ଭାବ ଗ୍ରହଣ କରସିବ ।

(କ) ନିଶ (Whisker) କଳାମୁଣ୍ଡିଆ, ଧଳାମୁଣ୍ଡିଆ ତନାମୁଣ୍ଡିଆ, ଠେକ ମୁଣ୍ଡିଆ, ଠେକା ମୁଣ୍ଡିଆ, ଚଟ୍ଟମୁଣ୍ଡିଆ ହେଠାମୁଣ୍ଡିଆ ଲେକମାନଙ୍କର ମୁଣ୍ଡର ତଳ ଭଗରେ ସାମାନ୍ୟରେ ଅବସ୍ଥିତ ଚଟକା ଉପର୍ଯ୍ୟକାର ସାମାନ୍ୟ ତଳକୁ ଅବସ୍ଥିତ ନାକର ନିମ୍ନଭଗରେ ଉପର ପାହିର ବର୍କିର ମେଂ ପରଦାକୁ ଗୋଟି ବା ଗଢ଼ିଲା ଭାବେ ମଣ୍ଡନ କରିଥିବା କେଣ୍ଟାଖିକୁ ‘ନିଶ’ ବୋଲି କୁହାଯିବ । ଏ ବିଷୟରେ ସମେତ ହେଲେ, ଅଥବା ଗୋଟିଏ ନାକରେ ଥିବା କେବଳ ଗୁଡ଼ିକ ନିଶ ଅବା ନୁହେଁ ଜାଣିବାର ପ୍ରମୋଦନ ହେଲେ, ନୁହା ତମ୍ଭା ସାହାଯ୍ୟରେ ନିଃନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ କେଣ୍ଟକୁ ଗୋଟି ଗୋଟି ଓପାତି ପଶ୍ଚାତା କରିବାର ଅଧିକାର କେବଳ ନିଶାଧିକାଶଙ୍କର ରହିବ ।

(ଖ) ନାକ (Nose)

ନିଶର ଓପର ଅଂଶ ଅବସ୍ଥିକ ଆନୁମାନିକ ଅଧିକଷ୍ଟ ଠାରୁ ଦେଇ ଉପର ଉପର ମାଂସ ପିଣ୍ଡକାର ସମୁଦାୟ ଆକୃତି (Totality)କୁ ନାକ ବୋଲି କୁହାଯିବ । ମଣର ଅଭ୍ୟନ୍ତରକୁ ଦୁଇଟି ଶାଖା କେନାଲ ଦ୍ୱାରା ସଂପୁର୍ଣ୍ଣ ହୋଇ ନିଶ୍ୟାସ-ପ୍ରଶ୍ୟାସ, ସୁଗନ୍ଧ-ଦୁର୍ଗର୍ଭ ଗ୍ରହଣ କରିବା, ସିଂଘାଣିକୁ ନିର୍ଗୀତ କରିବା ଓ ଖକାରକୁ ସଟ୍ଟକା ମାରି ଶୋଷେନେବା ଓ ସୁତ୍ତ ସୁତ୍ତ ଶବ୍ଦ ସୁଷ୍ଠୁ ନିରବା ନାକର କଞ୍ଚିବ୍ୟ ଭାବେ ଗ୍ରହଣ କରସିବ । ପେଟା, ଶଣ୍ଟାଦାତିଆ, ଠିଆ ଶୁଆ, ଶିଆଁ, ଗୋଟମା ନାକକୁ ମଧ୍ୟ ନାକ ବୋଲି କୁହାଯିବ । କିନ୍ତୁ ରବର ପ୍ଲାଷ୍ଟିକ୍ ଅଥବା ଗେଟା

ପାର୍ଚିର ନାକ କଣେ ସଂୟୁକ୍ତ ହୋଇ ନିଶ୍ୟାସ ପ୍ରଶ୍ନାସ ଯୁକ୍ତ ହୋଇ-
ଥିଲେ ମଧ୍ୟ ଏ ବିଲ୍ ର ଉଦ୍‌ଦେଶ୍ୟ ବା ପରିସୀମା ଭିତରେ ନାକାଙ୍କ-
ଭୁକ୍ତ ହୋଇ ପାରିବ ନାହିଁ ।

୩ । ନିଶ ପୃଷ୍ଠାଦନ (Production of whiskers) ।

ନାକର ତଳ ଅସଳର ପ୍ରାକୃତିକ ଓ ଅପ୍ରାକୃତିକ ପ୍ରଣାଳୀରେ
ନିଶ ଉପ୍ରାଦନ ପାଇଁ ନିମ୍ନଲିଖିତ ପ୍ରଣାଳୀ ଅଜନାନୁମୋଦିତ
ହେବ । ପାନାମା, ଭାରତ, ଆଶାକ, ଜିଲ୍ଲେଟ, ସ୍ଵାର ସେବେନ୍
ଓ କୁଳ୍ପ; ସିକରି ମଣ୍ଡିଁ, ପ୍ରୋନ୍ସ ଇତ୍ୟାଦି ବେଁତ, ଭଣ୍ଟାଗିମାନଙ୍କର
ରଂପା ଖୁର; ଅଥବା ଅନ୍ୟ ଦାଢ଼ିଆ ଖୁର କାଣ୍ଡପୁ
ଧାରୁଆ ଯନ୍ତ୍ର ଦାର, ସବୁନ ବା ଫର୍ଶୁଆ ପଦାର୍ଥ ଉଷ୍ଟି ଲେମ
ଉପ୍ରାକ୍ତିତ ପ୍ରଦ୍ବ୍ସାକୁ ‘ଉପ୍ରାଦନ’ ବୋଲି କୁହାଯିବ । ଉପରଳିଖିତ
ପ୍ରଣାଳୀରେ ଖୁର ରୂପନା ବେଳେ ଆପାତତଃ କେତେକ କେଣ-
ବିନାଶ ହୋଇଯାଇ ଷେଷଟି ସିମେଣ୍ଟ ପଲସ୍ଟର ପରି ସାଇଁଲିଆ
ହେଉ ଯାଉଥିଲେ ମଧ୍ୟ ତଣ୍ଠିରେ ସୁ-କଳା ନିଶ ଚକ୍ରବାର
ସମ୍ବାଦନା ଥିବାରୁ ଏହି ପ୍ରଦ୍ବ୍ସାକୁ ନିଶଉପ୍ରାଦନ କୁହାଯିବ ।

ଜିନ୍ନ ଯାଦା, ଅପେର, ଥୁଏଟର, ଗୋଟିପୁଆ, ଦେଖିଣୀ
ରଙ୍ଗସର ସୁଅଙ୍ଗ, ଡ୍ରେଟ ଇତ୍ୟାଦି ଅନୁଷ୍ଠାନରେ ଅଂଶ ଗ୍ରହଣ
କରିବା ସମୟରେ, ଧାନଭିରୁଆ ଦ୍ଵାଣ୍ଟିତଳ କଳାରେ ବନା
ହୋଇଥିବା ନିଶ, ଚିତାଳପୁ ବା ଆଖଞ୍ଚା ସାମଗ୍ରୀଦୋକାନରୁ କଣ୍ଠ-
ହୋଇ ନାକରିଲେ ଅଠା ସାତାପ୍ୟରେ ଯୋଡ଼ା ଯାଇଥିବା ନିଶକୁ
ଏହି ବିଲର ‘ଉପାଦନ’ ସଙ୍କର ଅର୍ଥ ଭିତରକୁ ଅଣା ଯାଇ
ପାରିବ ନାହିଁ । ଯଦିବା କୌଣସି ସରଳ ରେଖାକୁ ନିଶ ବୋଲି
ସାଧାରଣରେ କୁହା ଯାଉଥାଏ । ତଥାପି ଏହି ଆଜନର ପରିସର
ଭିତରେ ତାକୁ ‘ନିଶ’ ବୋଲି କୁହାଯିବ ନାହିଁ ।

୪। ନିଶର କିସମ—

(classification of whiskers) ତଣୁଳ ନିଶର ଅମଦାମାକୁ ଲକ୍ଷ୍ୟରେ ଖାଣ୍ଡି ନିଶର ଯୋଗାଣ ଅବ୍ୟାହତ ରଖିବ । ବଜାରରେ ନିଶର ସବ୍ଦନିମ୍ନ ଦର ଧାର୍ଯ୍ୟକରିବା ନିଶୁଆ ମାନଙ୍କର ଉପାତକୁ ନିୟଂତର କରି ସେମ ନକ୍ଳ ଜାଣାଯୁ କାର୍ଯ୍ୟରେ ବନିଯେଗ କରିବା ପାଇଁ ନିଶର ନିମ୍ନଲିଖିତ ବିଭାଗ ସ୍ଥିତ ହେବ ।

(କ) ପୁଆଳିଆ ନିଶ (ଖ) ଶିଆଳିଆ ନିଶ (ଘ) ନେଉଳିଆ ନିଶ (ଘ) ଶେଉଳିଆ ନିଶ (ଚ) ମାଗୁରିଆ ନିଶ (ଛ) ପରଜା-ପରିଆ ନିଶ (ଜ) ତଳାଓୟାରକଟ୍ ନିଶ (ଝ) ତାପ ନିଶ (ଟ) କାନ ଖାଉଁଲା ନିଶ (୦) ବିରାତିଆ ନିଶ ।

ଏ ସବୁ ନିଶର କିସମ ଓ ଆକାର ପ୍ରକାର ନିର୍ଣ୍ଣୟ କରିବାର ଅଧିକାର ନିଶ କମିଶନଙ୍କର ହେବ । ଏହା ବ୍ୟକ୍ତିତ ଅନ୍ୟ ଯେ କୌଣସି ପ୍ରକାର ନିଶ ରଖିଥିବା, ରଖିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରିଥିବା, ପରମଣୀ ଦେଉଥିବା ବ୍ୟକ୍ତିକୁ ଦର୍ଶକଧାନ କରିପିବ । ଏହିଲ୍ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ ହେବା ଦିନ ନିଶୁଆ ମାନଙ୍କର ଏକ ସାମୁହିକ ତାଲିକା ନିଶ କମିଶନଙ୍କ ତରଫରୁ ପ୍ରକାଶିତ ହେବ । ଯେଉସାନେ ତାଲିକାକୁ ତୁଳି ନଥୁବେ ସେମାନେ ଦିନ ମଧ୍ୟରେ ଦରଖାସ୍ତ ନଦେଲେ ସେମାନଙ୍କ ନିଶକୁ ବାଯ୍ୟାପ୍ତ କରି ସବ୍ଦ-ସାଧାରଣରେ ଚିମୁଟାରେ ଉପାଦନ କରିବାର ଅଧିକାର କମିଶନ (whisker commission) କର ରଖିବ ।

୫। ନିଶୁଆ ହେବାର ଯୋଗ୍ୟତା(Qualifications of whiskered)

ନିଶ ରଖିବା ଏକ ଜନ୍ମଗତ ବା ଜାତିଗତ ଅଧିକାର ବୋଲି କେହି ଦାସା କରି ପାରିବେ ନାହିଁ । ଏପରିକି ଗଜି ସରକାର

ଅଥବା ନିଶ କମିଶନ ଯଦି ବିବେଚନା କରନ୍ତି ଯେ ନିଶ ରଖିବା ଦ୍ୱାରା ମାଧ୍ୟମରେ ଶାନ୍ତି ଶୃଙ୍ଖଳା ବ୍ୟାହର ହେଉଛି ଅଥବା ନିଶୁଆ-ମାନେ କରୁଥା ପରିପ୍ରେସ ବେଳେ ଅପଣା ଅପଣାର ନିଶ ମୋଡ଼ ଗାଲପୁରୁଷ ମାରି ଜୟତ କରିବାର ଅଙ୍କୋ ନନ୍ଦିଲୁ ତେବେ ସର-କାର ଅଥବା ନିଶ କମିଶନ ଏବଂ ଆଇନର କ୍ଷମତା ବଳରେ ନିଶୁଆ ମାନ୍ଦକର ନିଶକୁ ତିନା ନୋଟିସରେ ବିଶ ଘଣ୍ଟାରୁ ଉତ୍ତିଶ୍ବାସ ମଧ୍ୟରେ ଉପାତ୍ତ ଦେବାର କ୍ଷମତା ଉପରେ କରିବେ । କେବୁ ହିଶୁଆ ବା ତାଙ୍କର ଉତ୍ତିଶ୍ବାସକାରୀ ବା ମରିଣ୍ଟ ଧରୋଦ ଏବଂ କ୍ଷମତାର ବିବରଣ କି ଅବନ ଅତାଳିତରେ ମୌଳିକ ଅଧିକାର (Fundamantal rights) ପ୍ରଶ୍ନାଜୀବାଳ ପାଇବେ ନାହିଁ ।

ଆସ୍ତମ୍ଭ ବା ପାର୍ଲିମେଣ୍ଟ ଭୋଟିଲଢ଼ିଲେ ହାତିଯାର ଅମାନତ ହରିଥିବା ପ୍ରାର୍ଥିମାନେ, ବିବାହ ବେଦାରୁ ଅଧିକ ଯୌତୁକ ଦାଖାକରି ଶିଶୁପାଳ ହୋଇ ଫେରିଆସିଥିବା ପ୍ରାର୍ଥିମାନେ, ଶକୁଷ୍ମମାର୍କା ହଳଦିଆ ବୁଜିପିନ୍ଧ ଏପାଖ ସେପାଖ ହେଉଥିବା ଝୋକାମାନେ, ଟଟିବାର ନିୟମଣ ଯୋଜନାରେ ରୁକ୍ଷ କରି ଦରମା ନପାଇ ରୁକ୍ଷିତ ରୁକ୍ଷ ଦେଇଥିବା ଦରବୁଡ଼ାମାନେ, ବାଲିକା ହାତସ୍ତଳରେ ହେଉମିଶ୍ରସ ହୋଇଥିବା ମିଶ୍ରରମାନେ ମୃଜୁଦୟେନ୍ତି ନିଶ ରେଖିବାକୁ ଅଧିକାର ପାଇବେ । ଏବେବେବେବେ ଅନ୍ୟମାନେ ନିଶ ରେଖିବାକୁ ରୁକ୍ଷିଲେ ନିଶାଧିକାରକଠାରେ ହଳମ ପ୍ରମାଣେ (ଅଟିଭେରିଟ) ନିଶ ରେଖିବେ ଏବଂ ସେଥିପାଇଁ ନିର୍ଦ୍ଦିତ ଫିସ ଦାଖଲ କରିବାକୁ ପଡ଼ିବ । କୌଣସି ପରିପ୍ରେସରେ ନିଶ କାଟିବା କଟାଇବା, ଉପାଦିବା, ଚଂଗୁଇବା, ନିର୍ମଳ କରିବା ପ୍ରସ୍ତୁତନ ହେଲେ ଅନ୍ୟନ ସାତଦିନ ପୂର୍ବରୁ ନିଶ କମିଶନକଠାରେ ଆବେଦନ କରି ଅନୁମତି ନେବାକୁ ପଡ଼ିବ ।

୭ ନିଶାଞ୍ଜଳ ଗଠନ—(Formation of whisker zones) ନିଶର ଆମଦାନୀ, ରପ୍ତାନୀ, ସରକାରୀ, ଗୁଣ ନିୟଂଦନ (Quality control) ଦୃଷ୍ଟି ରୁ ସକ୍ଷେତ୍ରରେ ଏହି ନିଶାଞ୍ଜଳ ଗଠନ କରାଯିବ । ରାଜ୍ୟ ସିଭଳ ସର୍ବସର ପ୍ରଥମ ଶ୍ରେଣୀ ଗୁଣଶର ଅଧ୍ୟକାଶ ମାନେ ନିଶାଞ୍ଜଳକାରୀ (whisker Commissioner) ହେବେ । କିନ୍ତୁ ବିଦାର-ଖଣ୍ଡାର ବ୍ୟବସାୟିକ ସର୍ତ୍ତାଙ୍କ ଦୃଷ୍ଟି ରୁ ଦେଖିଥାଏ ଅଂଚଳର ଖରସ୍ତାଙ୍କ-ଘଡ଼େଇକଳା ବିଦାର ଦାର ଆତସାର ହୋଇଥିବାରୁ ବିଦାରର ମୁକ୍ତାପରିପୂର ଓ ଦରଭରା ଜିଲ୍ଲାର ନିଶୁଆମାନଙ୍କୁ ଉକ୍ତଗୁଣଶର କ୍ଷେତ୍ରରେ ପ୍ରଥମେ ନିୟକ୍ତର ସୁବିଧା ଦିଆଯିବ ।

୮ ନିଶାଧୂକାରୀନୟୁକ୍ତି—(Appointment of whisker-officer) ▷ ଆଇନ୍ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ ହେବା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ପ୍ରତି ସକ୍ରିୟାକାରୀ ହେବା ଏବଂ କିମିନିନଙ୍କ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ମୁତ୍ତାବକ କାର୍ଯ୍ୟ ବୈଚାରିକ କରିବାର ପାଇଁ ପୋଲିସବିଭାଗର କର୍ତ୍ତାଙ୍କ ଏମାନଙ୍କଠାରେ ନରହିଲେ ମଧ୍ୟ ବେଅଇନ ନିଶ ଉପାଦିବା, ଶିରପା କରିବା ଇତ୍ୟାଦି କାମରେ ଏମାନେ ପୋଲିସର ସାହାଯ୍ୟ ଆଇନା-ନୁଯାୟୀ ନେଇପାରିବେ ।

୯ । ନିଶୁଆମାନ ହିସାବ—ରେକର୍ଡ୍ସର ଓ ତାଲିକା ପ୍ରକାଶ (Publication of whiskered Registers etc) ଏହି ଆଇନର ୭ ଦପ୍ତା ବର୍ଷିତ ନିଶାଧୂକାରୀମାନେ ନିଜ ନିଜ ଅଞ୍ଚଳର ନିଶୁଆମାନଙ୍କର ଏକା ତାଲିକା ଏହି ଆଇନ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ ହେବାର ତମାସ ମଧ୍ୟରେ ନିଶୁଆମାନ ପ୍ରକାଶ କରିବେ । ଏହି ତାଲିକା ଅନୁସାରେ ସେ କୌଣସି ନିଶୁଆମାନ ଆପଣାର ନିଶର କମ୍ପ୍ସନ ପରିବର୍ତ୍ତନ, ସଂଶୋଧନ

ନିଷାକରଣ ତାଳିକା ପ୍ରକାଶର ୧୨ ଦିନ ମଧ୍ୟରେ କରି ପାରିବେ ।
ପ୍ରତି ୧ ବର୍ଷ ସାତ ମାସରେ ଏହିତାଳିକା ପ୍ରକାଶ କରିଯାଇ ସଂଶୋଧନ
କରାଯିବାର ବ୍ୟବସ୍ଥା ଅବଶ୍ୟ ହେବ ।

୯ । ନିଶ ଗୋଦାମ—(Whisker Godowns)

ପାଣିସାବୁ, ଅମୃତଭଣ୍ଡା, କବଳୀଭଣ୍ଡା ଜାଣ୍ଠା ପରିବାର
ରହିଥାଏ ଖାଇ, ନିଶରେ କହିଲାଆ ପେଜ ମାରୁଥିବା ଏବଂ ନିଶକୁ
ମୋଡ଼ ମୋଡ଼ ଟାଁ ସା ରଖିପାରୁଥିବା ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କୁ ନିଶ ଗୋଦାମ
ରକ୍ଷକ ଭାବେ ନିଯୁକ୍ତ ଦିଆଯିବ । ଯେଉଁ ଇଲକାରେ ମୋଟ
ଜନସଂଖ୍ୟାର ଶତକଡ଼ା ଛୟାଅଶୀ ଭାଗ ଲୋକ ସେଲୁନ୍‌ରେ ବସି
ଶୌର ହୋଇସାଇ ମୁଣ୍ଡରେ ପରିପରିଅଂ ବୋଚିଲ ପିଚକାଶମାରି
ହୋଇଥିବେ, ଶୌର ହୋଇସାଇ ନିଶରେ ହାତମାର ପ୍ଲାଷ୍ଟିକ
ପାନିଆରେ ନିଶକୁ ସାଉଁକେଇ ଦେଇପାରୁଥିବେ ସେହି ଅଂଚଳରେ
ସରକାରୀ ଉଦ୍ୟମରେ ନିଶ-ଗୋଦାମ ପ୍ରତିଷ୍ଠା କରାଯିବ । ପ୍ରତ୍ୟେକ
ନିଶ ଗୋଦାମ ଅଧ୍ୟନରେ କେତେକ କୃତିମ ନିଶ ପ୍ରକଳନ କେନ୍ଦ୍ର
ସ୍ଥାପନ କରାଯିବ ଏବଂ ବେ ନିଶୁଆ ବ୍ୟକ୍ତିମାନଙ୍କୁ ନିଶ ଟିକିବା
ଦିଗରେ ଉତ୍ସାହିତ କରାଯିବ । ନିଶ ଗୋଦାମରେ ବିଭିନ୍ନ କିମ୍ବମର
ନିଶର ପ୍ରତିକୃତି (Model) ନିଶ-ଉତ୍ସାଦନର ସରଂଜାମ,
ପୃଥିବୀର ବିଭିନ୍ନ ଦେଶର ନିଶୁଆମାନଙ୍କର ଆନନ୍ଦାସିକ କାର୍ଯ୍ୟାବଳୀ
ଆଦି ରଖାଯିବ । ନିଶ ଗୋଦାମ ଜଣେ ନିଶ ସୁପରଭାଇଜରଙ୍କ
ଅଧ୍ୟନରେ ରହିବ ।

୧୦ । ହସ ଓ ନିଶ—ହସିବାବେଳେ ନିଶର ଯେପରି
କିଛି ଉଲ୍ଲିଖିଯୋଗ୍ୟ ଅସୁବିଧା ନହିଁ ଏ ସେଥିପ୍ରତି ନିଶୁଆମାନେ
ଧାନ ଦେବେ । ସଂକ୍ଷେପରେ ହସ ହସି ଆପଣାର ନିଶକୁ ସୁରକ୍ଷା

କରି ରଖିଥିବା ନିଶୁଆକୁ ଉତ୍ତରିତ କରିବା ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ପ୍ରତିକଷା
ଏକ ବଜ୍ୟପ୍ରଦାସୀ ସୁରସ୍ତାର ଦିଆଯିବାର ବ୍ୟବସ୍ଥା ହେବ ।

୧୨। ଅଭିଲଭାବତ ନିଶ କମିଶନ—(All India Whisker Commission) ଏହିବିଲ ଆଇନରେ ପରିଣାମ
ହେବାପରେ ପରେ ସଫଳରଖାୟ ପ୍ରତିକଷା ଏକ ଅଭିଲଭାବରଖାୟ
ନିଶ କମିଶନ ପ୍ରତିଷ୍ଠା କରାଯିବ । ନିଶୁଆମାନଙ୍କୁ ପରିବାର
ନିୟଂଧନ ଷେଷରେ ସୁବିଧା ଦିଆଯାଇ ସିଧା ସଳଖ ନିଶୁଆ ବେଟା
ଚନ୍ଦ୍ରହେବା ଦିଗରେ ଗବେଷଣା ପାଇଁ ଉତ୍ସୁକିତ କରାଯିବ ।
ଆହୁରିମଧ୍ୟ ବଜ୍ୟ ଓ କେନ୍ଦ୍ର ମଂଦ୍ରୀମଣ୍ଡଳର ମୋଟ ସଭ୍ୟକ୍ଷଣ୍ୟାର
ଶରକତା ୩୨ ଭାଗ ନିଶୁଆକ ପାଇଁ ସଂରକ୍ଷିତ ରହିବ ।

୧୩। ବିବାଦ (Disputes)— ଏହିବିଲ ର ସବୁ ପ୍ରକାରର
ନିଶ-ବିଷମୂଳ ବିବାଦ ନିଶ-କମିଶନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ତୁର୍ତ୍ତାନ୍ତ ହେବ ।
କମିଶନଙ୍କ ନିଷ୍ପତ୍ତି ବିରୁଦ୍ଧରେ ମାନ୍ୟକର ହାଇକୋର୍ଟଙ୍କଠାରେ
ଅଧିକ କରିବାର ଅଧିକାର ରହିବ ନାହିଁ ।

୧୪-ସଂଶୋଧନ (Amendments)—

ବଜ୍ୟ ନିଶ କମିଶନଙ୍କ ଅଫ୍ରେପରେ ପ୍ରକାଶିତ ନିଶୁଆ ସଭ୍ୟ
ସଂଖ୍ୟାର ଅଭିଧାର କୌଣସି ସ୍ଥାନରେ ଏକଟିତ ହୋଇ
ଏହି ଆଇନର ସେ କୌଣସି ସଂଶୋଧନ ଦରି ପାରିବେ କିନ୍ତୁ
ନିଶାଧ୍ୟାଳୟକର କ୍ଷମତା ସଂକୋଚନ ନିଶ ଉପାଦନ ରାଖାନିଶର
କିମନ ସ୍ଵର୍ଗକରଣ ଚିତ୍ରପୃକ୍ଷ କୌଣସି ପରିବର୍ତ୍ତନ ନିଶ କମିଶନଙ୍କ
ବିନା ସୁପାରିସରେ କରାଯାଇ ପାରିବ ନାହିଁ ।

୧୫- ନିୟମାବଳୀ ପ୍ରଣୟନ (Making of Rules)

ଏହି ଆଇନ ଅନୁସାରେ ସଂପକ୍ତି ନିଯମାବଳୀ ପ୍ରଣୟନ
କଲାବେଳେ ବଜ୍ୟର ୩ଟି ନିଶାଂକଳରୁ ଗଜଣ ବୟୋଚୁକ ନିଶୁଆ

ସର୍ବ୍ୟ ଅବଶ୍ୟ ନେଥାଯିବେ । କୌଣସି କୌଣସି ମହିଳାଙ୍କର ଯଦି ନିଶ୍ଚର୍ପାଦନ ସରଗାସ ସଂକାଦ ମିଳେ ତେବେତାଙ୍କୁ ବା ସେମାନଙ୍କୁ ନିଶ୍ଚର୍ପାଦନକୁ କରଯାଇପାରିବ । ପ୍ରଣୀତ ନିୟମାବଳୀ ନେଶୋନ ପେଜେଟ୍ (Whiskerd Gazzette) ରେ ପ୍ରକାଶିତ ହେଲା ପରେ କାର୍ଯ୍ୟକାଣ୍ଡ ହେବ ।

୧୪ । ନିଷିଧାଞ୍ଜଳି—(Forbidden zone) ନିଶ୍ଚ ନିଶ୍ଚର୍ପାଦନ ପାଇଁ ବଜ୍ୟର ସମଗ୍ର ମଇଳା ଶିଖାନୁଷ୍ଠାନ ନିଷିଦ୍ଧ ରହିବ । ଯଦି ଗୌଣସି ନିଶ୍ଚର୍ପାଦନ ଉଚ୍ଚ ଅନୁଷ୍ଠାନ ଭିତରକୁ କାର୍ଯ୍ୟାପଲକ୍ଷେ ଯିବାକୁ ରୂପିତ କରିବେ; ସେମାନେ ନିଶ୍ଚ କମିଶନଙ୍କ ଅନୁମତି ଦିଲେ ଯାଇ ପାରିବେ ।

—○—

ପଂଚାରସିକ କୁଳବ୍

ହସିବେ ଚିକିଏ ପରେ, କଥାଟା ଶୁଣନ୍ତୁ ।

ଜାଗାଟା ଠିକ୍ ଦେଇଲେ ହେଲନି । ତଥାପି ବାଙ୍ଗାବଜାର ଧର୍ମଶାଳା ବୁନ୍ଦା ଦେଇ ବିନୋଦ ଚିହ୍ନାଶ ଆଉକୁ ଗଲେ ସେଇ ପାଖ ଆଖରେ କୋଉଁଠି ଦେଲେ ସେ ଜାଗାଟା ପଡ଼ିବ । ନୁହେଁ ସର, ନୁହେଁ ଦାର ନୁହେଁ ଅଷ୍ଟି-କିଛି ନୁହେଁ । ଗୋଟେ ପାଖରେ ଜଗନ୍ନାଥ-ପୁରୀଆ ଭଣ୍ଟାରି ଟୋକାର ବୁଲକଟା ଦୋକାନ । ସେଇ ସରଟାକୁ ମହିରୁ ଦିନ୍ଦିଗ କରାହୋଇଛି, କାଗଜର ମୋଟା ପଢ଼ି ଦିଆଯଇ । ଏ ପାଖରେ ଖଣ୍ଡେ ଦୁଇପୁଟରେ ଅଛେଇ ପୁଣିଆ ଟେବୁଲ । ଖଣ୍ଡେ ଶୋକ ଟକିଆ ନୁହା ଚୌକ, ଦିଖଣ୍ଡ ସାଦା କାଠ ଚିପ୍ତାର । କାହୁ ଦିହରେ ଖଣ୍ଡେ ତିନି ବିଲେଇ କେଲେଣ୍ଟର ଆଲମାଶ ଅଭାବରେ ଖଣ୍ଡେ ରୁ ପେଟି ଉପରେ ଦିଖଣ୍ଡ ନେଳିଆ ଫାଇଲ । ଦୁଆର ମୁହଁରେ ଓଡ଼ିଆରେ ଲେଖା ସାର୍କନ୍ତବାର୍ତ୍ତିଣ ଓପରେ କଳିଚୁନ୍ତରେ ଲେଖା ‘ପଂଚା ରସିକ କୁଳବ୍’ । ସଞ୍ଜ ବକଲେ ଘରୀବ ଖୋଲିଯାଏ, ତିନିରୁର ଜଣ ବାବୁ ଆସନ୍ତି । ବାବୁ ମାନେ ଭିତରେ ବସିଲ ମାତ୍ର ପାଖ ରୁ ଦୋକାନର ଟୋକା ଦୁଆର ମୁହଁରେ ଖଣ୍ଡେ ମାର୍କିନ କପଞ୍ଚା ଟଙ୍ଗେଇ ଦେଇ ଯାଏ । ତିନି କାପ ରୁ ଆଣି ଦିଏ । ବଣ୍ଟଳିଏ ଗାଇ ମାର୍କା ବଢ଼ି

ଦେଇଯାଏ । ଏତିକି କାମ କରେ ମାସକୁ ମାସ ଗୁରୁତି ଟଙ୍କା ପାଏ । ଦରମା ବନ୍ଦରେ ଉଚିତ ଟଙ୍କା । ଦସକତ୍ତ କରିଦିଏ ଟିକଟ୍ ମାରି ।

ଯୋଜ ମାନେ ସାହିତ୍ୟ ବିଷୟରେ କିଛି ହେଲେ ଜାଣନ୍ତି, ସେମାନେ କହନ୍ତି ଯେ ସେଠି ସାହିତ୍ୟର ରସ ପିପା ହୋଇ ସୁବିଧା ଦିଲାରେ ଗରଖ ମାନଙ୍କୁ ଦିଶ୍ୟାଏ । ସାହିତ୍ୟର ରୋଗ, ସଂପାଦକ ମନଙ୍କର ହେଲେଇଛି, ପ୍ରକାଶକ ମାନଙ୍କର ରୈରା-ବଜାର, ତାର ପ୍ରତିକାର ଏ ସବୁ ବିଷୟରେ ସେଠେଇଁ ବିଶ୍ଵର ଫହାଇ ଫର୍ମିବାଲ ହୁଏ । କୁଳର ମେମ୍ପର ବେଣୀ ନୁହନ୍ତି । ଯାଇତାଇ ଲୋକ ମେମ୍ପର ହୋଇ ପାରିବେନି । ଅସଲି ସାହିତ୍ୟକ ଓ ପଟ୍ଟାରସିକ ନହେଲେ ସେଠି ‘ପ୍ରବେଶ ନିଷେଧ’ ।

ଇମିନି ରୁଳିଗଲ ବର୍ଷେ । ଦିନେ ହଠାତ୍ ଜଣା ପଞ୍ଜିଲ ଯେ ପଟ୍ଟାରସିକ କୁଳ କିଛି ଗୋଟାଏ ଯୋଗାଡ଼ରେ ଅଛି । କଥାଟା ଭିତନର ଭିତରେ ଚପ୍ଟ ଚପ୍ଟ ରୁଳିଥିଲ । ଦିନେ ରୁ ଦେ'କାନରେ କଥାଟା ‘ପୁଟ୍’ ହୋଇଗଲ । ଯୋଜ ଟୋକା ପ୍ରାନ୍ତ କାମ କରେ ଏଣେ ରୁ ଦେ'କାନରେ ରୁ ଦିଏ ସେଇ କହି ପକାଇଲ-ପ୍ରେମରୂପ ଭବନରେ ବଜ ମିଟିଂ ହେବ-ମନ୍ତ୍ରୀ ଆସିବେ, କଂଗ୍ରେସ ଆସିବ ମଠରେ । ଦି'ଜଣ ଜଳଟିଶ ମୋହରର ରୁ ଖାଉଥିଲେ । କଂଗ୍ରେସ ନଁ ଶୁଣି କହି ପକେଇଲେ ‘ହ’ ରୁହଳ କଲେ ଟଙ୍କା କଲେଣି ଆଜି ଆସିବିର ଟେକିବେ । ତାଙ୍କୁ ଡାକ ଆଣି ବେକରେ ପୁଲମାଳ ପ୍ରାନ୍ତେଇ ମାଲ୍ ଝିତେଇବା କଥା’ ।

କୋଉମାନଙ୍କୁ ନେଇ ପଟ୍ଟାରସିକ କୁଳର ସଭା ପ୍ରେମଚନ୍ଦ ଭବନରେ କରାଯିବ ସେ ବିଷୟରେ ବେଶ ଘମାଘୋଟିଆ ରୁଳିଲ । ସବା ଶେଷରେ ବହୁ ମତରେ ସିଦ୍ଧାନ୍ତ ହେଲ ଯେ କେବଳ ଖକର

କାଗଜରେ ପ୍ରକାଶ କରଇ ପାରିଲେ ବଜ୍ରତା ଦେଲା ବାଲ ବଳେ
ବଳେ ପଦ୍ମଶିଖିବେ । ଟିକସ ବୃତ୍ତ ପ୍ରତିବାଦ ସଙ୍ଗ; ଶିବାନନ୍ଦ
ଜୟନ୍ତୀ; ପୋଲିସ ଜୁଲମ ପ୍ରତିବାଦ ଚକୁର୍ଥଶ୍ରେଷ୍ଠୀ କର୍ମଶ୍ଵର ସଂଘ
ମେଟ୍ରିକ୍ ପିଲ୍ ସଂକର୍ଣ୍ଣନା ପରିବାର ନୟଂସନ ସପ୍ତାତ୍ମକ; ବାମ-
ପନ୍ଦୀ କମୁନିସ୍ଟ ସଙ୍ଗ ଫଳପୁଷ୍ଟ ପ୍ରଦର୍ଶନୀ; ମେହେନ୍ତର ଧର୍ମସଂହାର
ଇତ୍ୟାଦି ସଭାକୁ ସାଇ ଯୋଉମାନେ ନିଯୁମିତ ଭାବେ ବଜ୍ରତା
ଦିଅନ୍ତି ସେମାନେ ନିଶ୍ଚପୁ ଯିବେ—ଆଦୌ ତେର କରିବେ ନାହିଁ ।
ସବ୍ରଜନାତ୍ମତ ସାରୁ ପରିବା ସବୁଠାରେ ଛି ମିଳିବ । ତେଣୁ
କାହାରିକୁ ସ୍ଵତନ୍ତ୍ର ନିମନ୍ତଣ ନକରିବା ହୁଏ ହେଲା ।

ସେ ଦିନ ସକାଳୁ ପଟାଇସିକ କୁର୍ବର ପୋଖତା ମେମ୍ପର
ମାନେ ମୁନ୍ଦସିପାଲଟି ଜମାଦାର ପାଖକୁ ଦୌଡ଼ିଲେ । ଜମାଦାର
ଫଳାର ମିଆଁ ପୁରୁଷା ଲୋକ । କୁର୍ବା ପିନ୍ଧା ବାବୁମାନଙ୍କର
ଦୋଉଢ଼ଟାକୁ ଦେଖି ସବୁ କଥା ବୁଝିନେଲା । ସେଇ ଅଧୟଶୈ
ଭିତରେ ପୁଞ୍ଜାଏ ମେହେନ୍ତର ଆସି ନାଗିଗଲେ କାମରେ । ପ୍ରେମନ୍ତନ୍ଦ
ଉବନ ବୁଝିପାଇଟା ଏକା ଅରକେ ସଫେଇ ଓ ଧୁଲେଇ କରି
ଦିଆଗଲା । ମିନିସ୍ତ୍ରୀର ଆସିବେ, କଂଗ୍ରେସ ଲେତା ଆସିବେ, ମିଟିଂ
ହୁବ, ତେଣୁ ଯେଗାଟାକୁ ଆଜ୍ଞାକରି ସଫେଇ କରିବାକୁ ଅଞ୍ଚର
ଅଛି ବୋଲି ଜମାଦାର ରାଷ୍ଟ୍ରାଗଲ ଲୋକଙ୍କୁ କଣ୍ଠ କରି ଶୁଣେଇ
ଦୋଉଥାଏ । ନାକୁଆରେ ଯେତେପରି ମାଲ ଥିଲ ସେଗୁଡ଼ାକ
ଉପରକୁ କଣ୍ଠାଯାଇ ସାର ନାକୁଆ ଓ ତତ୍ତ୍ଵନ୍ଦିକଟକର୍ତ୍ତୀ ଅଂଶ-
ଲରେ ସୁବାସ୍ତିତ ମଣକ-ବିନାଶିମା-ଟେଲ ଡାଳ ଦିଆଗଲା ।
ସାହିତ୍ୟ ପାଇଁ ସଫାସୁଭୁର ନିହାତ ଦରକାର ବୋଲି ସତେ ଯେପରି
ମୁନ୍ଦେସ୍ତିପାଲଟି ଜମାଦାର ଫଳାର ମିଆଁ ସମୟିଥିଲା । ସଫାସୁଭୁର
କାମ ସାରିବାପରେ ବୁଝିଜଣ ମେହେନ୍ତର ଜଣକେ ପନ୍ଦରନ୍ତୁଆ

ଶିମାବେ ମୋଟ ଷାଠିଏ ନୂଆ ଏବଂ ଫଳାର ମିଆଁ ଜମାଦାର ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ନୂଆ ଗାଏମୋଟ ଟଙ୍କାଏ କମ୍ ମାତ୍ର ନୂଆ ଅଣ୍ଟାରେ ମାରି କେ ଦାଳ କାନ୍ଧରେ ପକାଇ ଉଚ୍ଛିତକୁ ରୁଳିଗଲେ ।

ସଂଧ୍ୟା ବେଳକୁ ପ୍ରେମରୂପ ଭବନ ହୁଲ ସୁଲ ହେଉଥାଏ । ସାହିତ୍ୟ ଆଳେନା ଶୁଣିବା ଲଗି ଶହେ ଖଣ୍ଡ ଟିଶ ତୌକି, ଦୁଇ ଖଣ୍ଡ ଟେବୁଲ, ପାଞ୍ଚମୁଣ୍ଡି ମୁନିସପାଲଟି ଶାଳଗ୍ରାମୀ କୁକୁର ଆସି ସାହିତ୍ୟାନ୍ତି । ସାଧାରଣତଃ କୁଣ୍ଡମାନେ ସାହିତ୍ୟ ସନ୍ଧାରୁ ଯାଇ ନିରାଶ ହୁଅନ୍ତି । ସାହିତ୍ୟ ସଭରେ ରୁଦା ଆଦାୟ ଉଣା ହେଉ ଥିବାରୁ ଗରମ ରୁ' କୁଣ୍ଡିଆ ବିଦ୍ୟୁଟ ଓ ଗାଣ୍ଡିଆ ଧେର୍ଣ୍ଣ ଛଡା ବେଶୀ କିଛି ମିଳେନା । ଯୋଜି କେତେଜଣ ପେଟ ବିକଳିଆ ସାହିତ୍ୟକ ସବାନ୍ତୁ ଓପାସଥାଇ ପେଟପୁର ଖାଇବା ଆଶାରେ ଆସିଥାନ୍ତି ସେମାନଙ୍କ ପାଟିରୁ କିଛି ବଳିବାର ଦେଖାଯାଏ ନାହିଁ । ଅଣ୍ଡିଆ କୁକୁରମାନେ ହୋଟେଲ ରୁଚି ଆଦୌ ପାଆନ୍ତିନ । ନିର୍ଜନ ଭାବରେ କିଛି ମିଳିବା ଆଶାରେ ମାରି କୁଣ୍ଡମାନେ ବାଜଣ୍ଡାରେ ମୋଡ଼ି ମାଡ଼ି ହେଲ ପଡ଼ିଥାନ୍ତି । ସେ ଦିନ ପ୍ରେମରୂପ ଭବନ ବାରଣ୍ଡାରେ ଯେଉଁ ପାଞ୍ଚମୁଣ୍ଡି ଶାଳଗ୍ରାମୀ କୁଣ୍ଡ ଥିଲେ ସେମାନେ ସମସ୍ତେ ସାହିତ୍ୟ ପ୍ରତି ଅନୁଭକ୍ତା ଥିବାର ପ୍ରମାଣ ସେମାନଙ୍କର ଆଖିବୁକି ଶୋଇବାରୁ ଅନୁମାନ କର ଯାଇଥିଲା ।

ପ୍ରେମରୂପ ଭବନର ସଂଧ୍ୟା ସେତେବେଳକୁ ବହଳିଆ ହୋଇ ରୁହ ପାଖରେ ନେସିଦୋଇ ଗଲାଣି । ସମସ୍ତେ ପୁରୁଷର 'ରେଡ଼ି' ହୋଇ ଗଲେଣି । ଠିକ୍ ପାଞ୍ଚଟା ପଞ୍ଚାବନ ମିନିଟ୍ରେ ସଭାକାର୍ୟ ଆରମ୍ଭ ହେବାର ଥାଏ । ସଭରେ ତାଳ ମାରିବା ପାଇଁ ଜଣକେ ପାଁ ସୁଉକା ଲେଖାଏଁ ଟିପିଶୀ ଖରଚ ଦିଆଯାଇ ରୁହିଜଣ ଟୋକାଙ୍କୁ

ଆଣି ଦିନ ସାଡ଼େ ଦୁଇଟା ବେଳରୁ ବସେଇ ରଖାଯାଇ ଥାଏ । ତେଳଙ୍ଗା ବନ୍ଦରର ବିଷ୍ୟାତ ଚେମନା ହୋଟେଲର ସମ୍ପ୍ରଥମ ପରିବୃତ୍ତିକା ଓରପ ପରିଷାରିକା ଶ୍ରାମଙ୍ଗ ସୂଳବେଣ୍ଡୁଙ୍କର ଶୁଭରଙ୍ଗନ ବାନ୍ଧନ ହେବାମାସେ ପଟା ରସିକ କୁବର ସେବନର ଅଧ୍ୟବେଶନ ଆରମ୍ଭ ହେଲା । ଆଜାଦ୍ଵାରା ପୋଟୁ ସବୀସର ମାଲିକ ଓ ପାର୍ଟନର ଓରପ କେମେରାମେନ ଓରପ ପ୍ରେସ ପୋଟୋଗ୍ରାଫର ରଇମତ ମିଆଁ କାନ୍ଧରେ ଘେଉଗଲିଶ ଟଙ୍କାଆ କେମେର ଖଣ୍ଡି ପକେଇ ଦଳବାରେ ଲାଗେଥାନ୍ତି । ଭିତରରୁ ପଣିଆସିଲେ ହବିଷ୍ୟାନ୍ ମା'ପାଏ ଖରେନ ବେହୁରିଆ, ସଦ୍ୟଶୌତ ରତ୍ନରା, କବି ସି ପପିସ । ସେମାନଙ୍କର ଗତି ପଟୋଗ୍ରାଫର ସାମନାରେ ଏକାନ୍ତ ଶିଥୀଳ ହୋଇଗଲା-ଠକ୍ ଯେପରି ବାହାଘର ପର ଯୁଶ କୋଉଁତି ଖେଳରେ ବରହାତରେ କନ୍ୟାହାତ ବାଜିଲେ ହାତଟି ଆସ୍ତେ ମୁକୁଳ ଯାଇ କଞ୍ଚିତ ଗଣ୍ଡାକ କନ୍ୟାହାତକୁ ରୁଲିଯାଏ । ସମସ୍ତଙ୍କ ମୁହଁରେ ହସ ବୋଲି ହୋଇଗଲ । ରଇମତ ମିଆଁ ପଟୋ ଖେଂଚିଲେ, ବାଜିଲ ତାଳ । ରିକସାବାଲ, ମୁନିସିପାଲଟ ବଜାବାଲ, ଘର ଫେରନା ବୋଲେ ମୁଣ୍ଡାଆ ପରିବା ବାଲର ମାସରେ ଦେଇଥର ପ୍ରକାଶ ପାଞ୍ଚଥିବା ସମ୍ଭାବ ପଦର ଦୁଇଜଣ ପ୍ରତିନିଧି ଠିଆ ହୋଇଥାନ୍ତି । ତଥାପି ତାକୁ ସାହିତ୍ୟ ସର୍ବ କରିବାକୁ ହବ । ପଣ୍ଡା ବଜା, ଟେବୁଲୁ ଚେପୁର, ପୁଲଦାମୀ, ଘର ସବୁଅଛି । ଆଉର ବି ଗୁପ୍ତା କାଗଜ ବଣ୍ଟାହୋଇ ଖବର କାଗଜରେ ଆଉଠ ହୋଇଛି । ସର୍ବ ହେବା ଜାଣି ଈ ଜଣ ବକ୍ତା ତିନିଦିନୀ ଆଗରୁ ସାମନା ସିଠିରେ ବସି ରହିଛନ୍ତି । କବଳୀପଦ ଶଣ୍ଡକରେ ପୁଣ୍ଡା ହୋଇ ନିମର୍ଗେଉପରୁ ଅଣା ହୋଇଥାଏ ବାସଙ୍ଗ, ଗେଣ୍ଡୁ ଓ କାଠ ତରଟ ପୁଲର ବାଷଠୀ ପଇସିଆ ଗନ୍ଧବାର ସେଇ ହାରଣଣକୁ ଲମ୍ବାଇ ଦିଆ

ଗଲୁ ସବୁପତି କବିଷ୍ଠିଙ୍କ ଗଲାରେ । ଖଇରଜା ବେଳେ ଅନ୍ତରେ
କେଇଟା ଧାନ ଯେପରି ଗରମ ବାଲି ଓପରେ ଫଟକିମାରି ଡିଆଁ
ଡେଇଁ କରନ୍ତି ସବୁପତିଙ୍କ ଫୁଲମାଳ ପିଣ୍ଡବାରେ ଠିକ୍ ସେହିପରି
ତାଳି ଫଟକା ବାଜିଲା । ଚଶମାଟାକୁ ଅଖି ସାମନାକୁ ଆଉ ଟିକିଏ
ଠୁକେଇ ଦେଇ ସବୁପତି ବା ହାତଟାକୁ ଅନ୍ତରେ ଓପରକୁ ଟେକିଲେ,
ତାଳି ବନ୍ଦ ହେଲା ।

ସବୁପତି ରୁହିଁଲେ ସାମନାକୁ । ଅନୁମତି ନେଇ ଆରମ୍ଭ କଲେ
ଦବିଷ୍ୟାନ୍ତ ମହାପାତ୍ର ।

ଫଟାରସିକ କ୍ଲବ ତରଫରୁ ଜାତି ଓ ସମ୍ବୁଦ୍ଧ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ
ମୁଁ ପ୍ରତିପାତ କରୁଛି । ଖୋଜିବାକୁ ଦେବ କାହିଁକି ଆଜି ଏ ଜାତିର
ସାହିତ୍ୟ-ରଥୀରମାନ ଅଭିଶପ୍ତ ହୋଇଛି । କାଠି କଲମ, ପକ୍ଷୀ
କଲମ, ହେଣ୍ଟିଲ୍ କଲମ, ପାଉଣେନ କଲମ ସବୁର ବିନିମୟରେ
ଆମେ ଯେଉଁ ନିଛକ ସାବତ୍ୟ ସୃଷ୍ଟି କରୁଁ ପ୍ରକାଶକ ତାକୁ ପ୍ରାଣା-
ନ୍ତକ ଉପହାସ କରେ । ସେ ଖୋଜେ ଲୋଭ, ସେ କରେ ଲୋଭ ।
ସାହିତ୍ୟ ସୃଷ୍ଟି କରି କବି ଓ ଲେଖକ ଅର୍ପତୁଙ୍କ ହୋଇ ଅବହେଳାରେ
କିଳ କିଳ ଜର୍ଜିରିତ ହୁଏ କିନ୍ତୁ ପ୍ରକାଶକ ହିଁ ତଳ ପ୍ରାସାଦରେ
ଆଉଜାତ୍ୟର ଦୃଷ୍ଟି ଦେଖେ, କାହିଁକି ? କିଏ ପ୍ରଶ୍ନର ଉତ୍ତର ଦେବ ?

କାଷ୍ଟିବଗ କଗଣ୍ଠି ମାଛକୁ ନିରିଖେଇ ରୁହିଁବା ପରି ସବୁପତି
କବି ସିଂ ଫପିସ୍ ଆଗକୁ ରୁହିଁଥାନ୍ତି । ସତେ ଯେପରି ସେ ଗନ୍ଧର
ଆନମନ୍ତି । ସବୁ ଆରମ୍ଭ ବେଳେ ଯେଉଁ ତରିଣ ଜଣ ଲୋକ ଥିଲେ
ତାହା ଭିତରୁ ସାତ ଜଣ ବଞ୍ଚି ଲଗେଇଲା ବାଲ ସେତେବେଳକୁ
ଗୁଲିଗଲେଣି । ଗୁରୁତିଣ ତେଲଙ୍ଗା ରିକ୍ସାବାଲ ପୌଙ୍କା ବଳିବାରେ

ଲଗିଥାନ୍ତି । ପଇଆଡ଼ୁ ପିଙ୍କାର ଧୂଆଁ ଉଷ୍ମମୁଳିଆ ଗନ୍ଧରେ
ଉପରକୁ ଉଠିଲ । ପୁଣି ଆମେ କଲେ ହବିଷ୍ୟାନ୍ତ ମହି ପାହେ
ଧୂଆଁକୁ ଲକ୍ଷ୍ୟ କର । ‘ମୋ’ ମନର ଅସନ୍ନୋଷ ଠିକ୍ ଏଇ
କୁଣ୍ଠଳୀକୃତ ଧୂଆଁ ଭଳ ଏ ଦେଶର ସାର ସାହିତ୍ୟ ସମାଜକୁ ଗ୍ରାସ
କରିଯିବ । ମୁଁ ଯଦି ହିସାବ ଦେବ ଆପଣମାନେ ଠିକ୍ ଜାଣି
ପାରିବେ ସାହିତ୍ୟ ଷେଷରେ କବି ପ୍ରତିଭାବୁ କପରି ତିଳ ତିଳ କରି
ଦୂର୍ଧ୍ୱା କରିଯାଇଛୁ, କରିଯାଉଛୁ । ତିରଣ ବରଷ ତଳେ ଯେତେ-
ବେଳେ ଓଡ଼ିଆ ଜାତିର ଅସ୍ତ୍ରୀର ଉପକୂଳକର୍ତ୍ତୀ ଜିଜ୍ଞାରେ ସୀମା-
ବନ୍ଦ ଥୁଲ ସେତେବେଳେ ଏକମାତ୍ର ଉପନ୍ୟାସକାର ଥୁଲେ ହନ୍ତୁ-
ମାହାନ୍ତି । ପ୍ରକାଶକ ମାନେ ଆଧୁନିକ ଯୁଗର ଆହାନକୁ ଗ୍ରହଣ
ଓ ଶ୍ରୀବଣୀ ନକରି ଏବେ ମଧ୍ୟ ଯଦି ହନୁମାହାନ୍ତିଙ୍କ ଉପନ୍ୟାସକୁ
ପ୍ରମ୍ପମେ ପ୍ରକାଶ କରନ୍ତି ତେବେ ପରିମାଣ କଣ ହେବ ? ଶୋପୀ-
ନାଥ ମାହାନ୍ତିଙ୍କର ବହିର ଦାମ ଦଶଟଙ୍କା ହେଉଛି, କିନ୍ତୁ ନ୍ତା
ଲେଖକର ବହିକୁ ଦଶ'ଣ ଦାମରେ ଗୁପ୍ତିଦେବା ପାଇଁ ପ୍ରକାଶକ
ବନ୍ଦ ଦୁଃଖ । ଯିଏ ଦଶଟଙ୍କା ଉପନ୍ୟାସ କଣୁଛି ସେ ଯଦି
କରଂ ଓଟରୁମିଆ କମଳ ଖଣ୍ଡ କିଣନ୍ତା ତେବେ ଦଶୋଟି ବର୍ଷ
ଶୀତରୁ ରକ୍ଷା ପାଇ ପାରନ୍ତା । ସାଳନୀ ନଦୀ ଗର୍ଭରେ ଶୀତଦିନେ
ଯଦି ତମାଙ୍କୁ ରୁଷ କରିଯାନ୍ତା କରଂ ଭଲ ହୁଅନ୍ତା କିନ୍ତୁ ପାଇଁଶ
ପଟକାୟକଙ୍କର ଫେସବତୀ କନ୍ୟା ଗୁପାହୋଇ ପାଠକ ମହଲରେ
କ ଉପକାର କରୁଛି ତାହା ଅନୁସଂଧାନ ଯୋଗ୍ୟ । ଲୋକମାନେ
କନ୍ୟାର ଫେସନର ଚିନ୍ମୟଦଶ ବହି କଣୁଛନ୍ତି କା ଲେଖକଙ୍କର
ନମ୍ବରୀ ମୁହଁକୁ ଦେଖି ବହି କଣୁଛନ୍ତି ତାହା ଜାଣି ହେଉନି । ଏ
ପ୍ରକାର ଲେଖକମାନଙ୍କୁ ଆଜି ମୁଁ ପଟାରୀକ କୁବି ତରଫରୁ
ସତର୍କ କରଇ ଦେଉଛୁ’ ।

‘ନା’ ବନ୍ଧୁ, ଦରକାର ନାହିଁ, ନିସ୍ତର୍ପ୍ଲୋଜନ, (Not necessary) ! ବିଂଶ ଶତାବ୍ଦୀରେ ଯେତେବେଳେ ବିଶ୍ୱର ଏକ ପ୍ରାକ୍ତରୁ ଅପରପ୍ରାକ୍ତ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ କ୍ୟାନ୍ତ ସ୍ଥାଧୀନତାର ଜୟ ଜୟ-କ ରଚେ ଗଣଠଂସ ଓ ମାନବକ ମୂଲ୍ୟବୋଧ ଭିତରେ ସାହିତ୍ୟ ଜୀବନ୍ତ ଓ ଶର୍ଵିମୀନ୍ତ ହୋଇଛି । ସେତେବେଳେ ଲେଖକ ଉପରେ ଆଉ ଦୟାକ୍ଷେପ ବା ‘ଅବରୋଧ’ର ପ୍ରଶ୍ନ ନାହିଁ । ଗୁରୁଗମ୍ଭୀର ସ୍ଵରରେ ଘୋଷଣା କଲେ ସଦ୍ୟ ଶୌତ ଘର୍ଜୁବୁଝା । ତାଙ୍କର ନମ୍ବା କଥାର ମହିଥା ମହି ଦେଳକୁ ସଭାପତିଙ୍କୁ ମିଶାଇ ସବ୍ୟମୋଟ ଭିନ୍ନଜଣ ଏକାଗ୍ରତିତରେ ଭ୍ରମଣ ଶୁଣୁଆନ୍ତି । ମୁହଁ ସାମନ୍ୟ ଉପରକୁ ଟେକ ପୁଣି କହିଗୁଲିଲେ ବଉଭୁବ ‘ଲେଖକ ନୁହେ’-ପ୍ରକାଶକକୁ ପରୁରି ପ୍ରତ୍ଯେଷ ଷ୍ଟୋରକୁ ଫୋନ କର, ଟ୍ରେଣ୍ଡ ପକ୍କିଶରକୁ ଡକେଇ ଆଣ ଏଠିକି, କବିଗ୍ରମ ମହାପାତ୍ରକୁ ଘେରେଉ କର, ଖରନ୍ଦାଥ ରଥକୁ ପରିଷାର ଭାବେ କେପତ ମାଗ । ପୁରୁଣାଙ୍କ ଯେତେ ବହି ଅଛି ସବୁକୁ ଜବରଦସ୍ତ ମୁନିସିପାଲଟି ଗୋଦାମକୁ ପଠାଇ ଦିଅ, ନୂଆ ଲେଖକଙ୍କର ଲେଖାରେ ଘର ବାହାର ଗଲି କନି, ଦୋକାନ ବଜାର ଭରିଦିଅ । ଆଇନ କରି ପ୍ରକାଶକଙ୍କୁ ବାଧକର-ସେମାନେ ଯେପରି ଶତକତା ସତ୍ତର ଭାଗ ନୂଆ ଲେଖକଙ୍କ ବହି ନିଶ୍ଚିପ୍ତ ପ୍ରକାଶ କରିବେ । ପୁରୁଣା କଣ ଭରି ବାହାଣୀଆ । ନୂଆ କଣ ନିଆଁରେ..... । ’

ସେତେବେଳେ ଖଗନ୍ ବେଉରିଆ ଅଧେଠୋଆ ହୋଇ ସାଇଥିଲେ । ଏଥର ଆଉ ସମ୍ବଲା ହତୋଇ ପାଇଲେ ନାହିଁ ପୂର୍ବ ଜିଠ୍ ପଡ଼ିଲେ । ଦୁଇଟା ଯାକ ହାତକୁ ଛୁଡ଼ି ଉପର ଛକ ପକେଇ ଦେଇ ଗଲାଖକାର ସମୁକ୍ତ ବକ୍ଷତା ଆରମ୍ଭ କଲେ ।

‘ଘର ଚନ୍ଦ୍ର, ସୋଜ ସମତ୍ର, ଶୁଭ ନନ୍ଦା କରି ପଦଶେଷ
ନେବାକୁ ହେବ । ବୁଝିଲ ବ୍ୟଧିଶେ । (ଅବଶ୍ୟ ସହରେ ସଦମୋଟ
ଗଣ ଥାଏ, ପ୍ରେମରୁଦ୍ଧ ଉବ୍ଦନର ଗୌକଦାର କେବଳ ସହାଯତିକ
ମୁଣ୍ଡ ଓପର ଦଣ୍ଡଠା ଛଡା ଅନ୍ୟ ଦବୁ ବଣୀ ଲିଙ୍ଗର ଦେଇ ସାରିଆଏ ।
ତଥାପି ଏ ପ୍ରକାର ବଜ୍ରତା ବୁଲିଆଏ) ପ୍ରକାଶକ ହେଉଛି ପଳାସ
ଦୂଲ । ତାର ରୂପ, ରଙ୍ଗ ଅଛି, ତରଙ୍ଗ ଅଛି, ଟଙ୍କା ଅଛି, ମୁହଁ
ବଜ୍ରକରି କଥା କହିବାର ଅଧିକାର ବି ଅଛି । କିନ୍ତୁ ରୂପରୁ ରସ
ଗ୍ରହଣ କରିବାର କ୍ଷମତା ନାହିଁ । ତାର ରଙ୍ଗରେ ଆମେଟାଣି ହୋଇ
ଯାଉଁ । ଦୋଷ ତାର ନୁହେଁ-ଦୋଷ ଆମର । ଆମେ ଲେଖକ,
କବି, ସାହିତ୍ୟକ ଓ ସମାଲୋଚକଙ୍କ ଡାକିବା-ଆରଦ୍ଧ ସ୍ଥିରକରିବା ।
ପ୍ରକାଶକ ଆମର ଶାର୍ଦ୍ଦର୍ଶକୁ ପ୍ରଦଶ କରିବାକୁ ବାଧ୍ୟହେବ । ଗମ୍ଭୀର
ସାହଚର୍ଯ୍ୟ ସମିତି ଯେପରି ଓହିଆ ଯାହିତ୍ୟରେ ଆପଣାର ସ୍ଥାନ
ସୁରକ୍ଷିତ କରିଛୁ ଠେକ ସେଇପରି ପଟ୍ଟାରସିକ କୁଳ ଉତ୍ସମ କରିବ ।
ଟୋପିନାଥ ଓ ତତ୍ତ୍ଵ ମାତ୍ରାନ୍ତି ନାଳନୀ ପାଣିଗ୍ରେହଙ୍କ ଅମଳ ସରଳ,
ଘଜନିଶୋଷି ପଟନାହାକଙ୍କ କାଟତ ଆଜ ନାହିଁ-ଆମେ ଏଣିକ
ସାହିତ୍ୟ ଷେଷର ନେତୃତ୍ବ ନେବା । ଏବାନ୍ତେମୀ ଆମକୁ ହିଁ
ମେମ୍ପର କରିବାକୁ ବାଧ୍ୟହେବ । କେବଳ ଧ୍ୟୟ ଧରିବାକୁ ହେବ ।
ପୁଣ୍ୟ-ହାବୁଡ଼ା ପେପ ଝର, ହାବୁଡ଼ା ଷ୍ଟେସନରେ ପହଂଚିବାର ପନ୍ଦର
ମିନିଟ ଭିତରେ ଯେପରି ପାବା ହୋଇଯାଏ ଠେକ ସେହିପରି
ପଟ୍ଟାରସିକ କୁଳର ତିନିଜଣିଆ ସାଧାରଣ ସତ୍ତ୍ଵ ହମେ ମନ୍ଦିଳ ।
ଖାଇବା ପିଇବା ମିଳିବାର ଆଶା ନ ଦେଖି ମାଜକୁଣ୍ଡ ମାନେ ବହୁ
ପୁରୁଷ ନିକଟବର୍ତ୍ତୀ ହୋଟେଲ ବାରଣ୍ଣାକୁ ବୁଲିଯାଇ ସାରିଆନ୍ତି ।

ସହପତି ଭ୍ରମଣ ଦେଲେ କରିବି ଫର୍ମିବ । ମେଘ ଗର୍ଜନ
ସୁରରେ ଆରମ୍ଭ ହେଲ ବଜ୍ରତା ।

‘ସବୁଠାରୁ ଭଗ୍ନ ହେବେଳି ପଦିକା ସମାଦକନର । ପଦିକା ତିନି ମାସରେ ଥରେ ଛପା ହୋଇ ଥାଇ ପଛକେ, ମଧ୍ୟ ଦୂରଶତ ପଚସ୍ତ୍ରଶ ଜଣ ଗ୍ରାହକ ସେ ପଦିକା ପଡ଼ୁଆନ୍ତ ପଛକେ, ଲେଖା ଖଣ୍ଡେ ପ୍ରକାଶ କରାଇବା ପାଇଁ ସପ ଦକ ପାଖକୁ ପଚିଶ ଥର ଦୋଉଡ଼ି ଦୋଉଡ଼ି ରଟି ଟ୍ରିଡ଼ାଇବାକୁ ହୁଏ । ନୂଆ ଲେଖକ ତରୁଣ ଲେଖକ ଓ ଚିନ୍ତାଚିତ ମାନଙ୍କର ଲେଖା ଅଲବତ ପ୍ରକାଶ କରାଯାଇ-ନହେଲେ ଅନଶ୍ଵନ ଦେବାଉ, ନକସଳ ବାଡ଼, ପୋଡ଼ି ମୋଡ଼ । ଉପନ୍ୟାସ ଲେଖକ ମାନେ ଭଞ୍ଜୁପୁଣୀୟ ନାୟୁକ’ ଚନ୍ଦ୍ର କୃଷ୍ଣ ବୁଢ଼ାର ହସ, ମହାନଦୀର ଜନ୍ମବତି ଉପରେ କୌଣସି ଲେଖା ଲେଖି ପାରିବେ ନାହିଁ । ସବ ସେ ପ୍ରକାଶ ଲେଖା ଘୁପା ଯାଏ ଓ ବିନ୍ଦିହୁଏ ତେବେ ତାକୁ ଗୋଟାକୁ ଗୋଟା ଫୋପାଡ଼ି ଦିଅ । ବକ୍ତ୍ର-କବାଟିର ନର୍ଦ୍ଦିମା, ଖାନକର ମଶାଣି ତୁଳସୀଘୁର କଲେନ୍ଦ୍ର କଲେକ ଛକର ଟପ୍‌ଲେସ କିନ୍ତି ବିଷୟରେ ଉପନ୍ୟାସ କବିତା ଏକାଙ୍କିତା ଚଲିଗା । କଟକ ମେନ୍ଦିକାଳ ଓ କୃଷ୍ଣରୁଢ଼ା ବିଷୟରେ ଗରେଷଣ, କରି ଆଧୁନିକ ଓଡ଼ିଆ ସାହିତ୍ୟର ମୋଡ଼ ବଦଳାଅ । ଫଟାରସ୍ତେକ କ୍ଲବକୁ ସମୃଦ୍ଧ କରି ସାହିତ୍ୟର ନୂତନ ଦିଗନ୍ତର ସନ୍ଧାନ କର-ଅଲବତ କର ।

ସଭ୍ରପତି ନିଜେ ପିଟିଲେ ତାଳି ॥ ରୁଚିଜଣ ଭତ୍ତାଟିଆ ତାଳି ମାରିଲ ବାଲୁ ବାଜେଇଲେ ତାଳି ଓପରେ ତାଳି ॥ ପ୍ରେମରୁଦ୍ଧ ଭବନ ଘୋ ଘୋ କଂପିଲ ।

‘ତାଳ ନୁହେଁ’ ଭାଇ ଗାଳ ଦରକାର । ଆୟ-ସମାଲୋଚନା ଓ ନିଶ୍ଚାଶା ଦରକାର । ଗାଳ ହିଁ ‘ଆୟଶୁଦ୍ଧ’ ଆଣି ଦେବ । ଶାଳ ଗାଳ ନୁହେଁ-ସମାଲୋଚକର ଆଭିମୁଖ୍ୟ ନେଇ “ବୋଲି ଭାଇ ଫଟାରସ୍ତେକ କ୍ଲବ-ଜନାବାଦ” ॥

ଖଡ଼ଗପ୍ରସାଦ ହାଟରୁ କଣା ହୋଇ ଅସିଥିବା ହଡ଼ାଙ୍କ
ପଛରେ ବେପାଶୁମାନେ ଯେପରି ଦୋଜିଛ ଆନ୍ତି ଠଂକ ସେଇପରି
ଉଡ଼ାଇଆ ତାଳିଆ ମାନେ ତାଳି ପିଟିବାରେ ଲାଗିଆନ୍ତି । ବାହାର
ବନ୍ଦା ଶୁନଶାନ-ତୋଜିକିଦାର ଟୁଲ ଶଣ୍ଡକ ଓପରେ ବସି ଢୁଲାଉ
ଆଏ ।

ସମସ୍ତେଇ ଜାଣିବାରେ ସେଇଟା ଥିଲୁ ‘ପଟାରସିକ କ୍ଲବ’ର
ସାହିତ୍ୟ-ମନ୍ଦିରକର ଆରମ୍ଭ ଓ ଶେଷ ।

—୦—

ହରୁରାନ୍ତା ଦିଲ୍ଲିବରା

ଠିକ୍ ସେଇ ଜାଗା । ମୋର ଜାଗାରେ ସିନମା ହାଉସ୍
ତିଆରି ହବା ନହବା କଥା ଓପରେ ଟାଉନ୍ ମାଘ ହୋ ହଲିବା
ରୁଳିଛି । ଅନ୍ଧମା ଥୁଆଡ଼ର ଏପାଖ ମୁଣ୍ଡରୁ ରୈନ୍‌ଦ ହାତ ଏ ପାଖୁ
ପରହତ ସିନମା କାହିଁ କଞ୍ଚରୁ ପାଞ୍ଚହାତ ସେପାଖୁ-ବେଶ ସେଇ
ଜାଗାରେ ପୋତ ଗୋଟେଖିଲ । ହଁ-ଠିକ୍ ସେଇଟି । ଆଜିକୁ ଏଗାର
ବର୍ଷ ତଳର କଥା । ଜାଗାଟା ଖାଲୁଆ ଥାଏ । ସୁତାଫାଟ, ବକ୍ସି-
ବଜାର, ପେନସନ ଲାଇନର ସବୁ ପାଣି ଗଢ଼ିଆସି ସେଇ ପଡ଼ିଆରେ
ପଡ଼େ । ଗଢ଼ା କଢ଼ିକୁ ଥାଏ ହରୁରାନ୍ତା ଦୋକାନଟା । ପୋଖଣର
ପାଣି ନିହାଟ ନାସନା, ଅପରିଚିନ୍ତାପଡ଼ା ପଡ଼ୋଣୀକର ଗାଧୁଆ
ପାଧୁଆ, ଧୁଆ ପଖଳା ସବୁ ସେଇଥିରେ ତଳେ । କେପ୍-ଟେଲ୍
ସିନମା ଛକ୍ର ବକ୍ସି ବଜାର ତିତରେ ସବୁଠାରୁ ରାନ୍ତି ଦୋକାନ
ଥିଲ ହରୁର'ନ୍ତୁଙ୍କର । ଦୋକାନ ପଛରେ ତନିଶ୍ଚା ଛିଣ୍ଡା ତଳେଇ ।
କଞ୍ଚ ଯୋକ୍ରାବାଲ କାନ୍ତରାଟି ଯୋଗାନ୍ତ କରି ଦେଇଥାଏ । ସାମନା
ପାଖଟା ଖୋଲ । ସେଇଟା ହେଲ ଦୋକାନର ଥାଟ ।

ରୈଉଧୂସ ବଜାରିଆ ଟୋକାଟିଏ ମୁନ୍ଦିପାଳଟି ରୂକ୍ଷ
କରୁଥିଲ । ହରୁର'ନ୍ତି ସେପାକୁ ଧରିଲେ । ମୁନ୍ଦିପାଳଟି ଡାକ୍ତର

ବୁ ସାମାନ୍ୟ କଣ୍ଠ ଜଳପାନ ଖରଚ ନେଇ ଲାଇସିନ୍ସ ଖଣ୍ଡକ ଲସୁ କରିଦେଲେ । ସେଇ ଦିନଠାରୁ ହରୁବ'ନ୍ତା ତେଲଭଜା ଦୋକାନ ଗୁଲୁ କଲେ । ପିଆଜ, ବର, ଆକୁଚପ୍, ପକୁତ୍, ଧୋକା, ଛେତକ, ଘୁଗାନି, ଗୁଲୁ ଓ ପେସଲ ଆକୁଦମ, ଗରୁଖ ମାନଙ୍କୁ ଯୋଗାଇ ଦିଆଯାଏ । ପ୍ରେ ସବୁ ହେଲ ମାନୁଲ କିନ୍ତୁ । ଅସଲି ଶିଳ୍ପି ହେଲ ଦହିବରା-ଯୋଉଥ ମାର୍ଗ ଶ୍ରୀଯୁକ୍ତ ହରୁବ'ନ୍ତା । ଓରପ ହେରମ୍ ଚନ୍ଦ୍ର ଷତଙ୍ଗୀ ବିଶ୍ୱାସ । କଳିକତା ର ଦ୍ୱାରିକ୍ ଘୋଷ ରସଗୁଲ୍ଲା, ଶ୍ରମନାର ସନ୍ଦେଶ-କଟକର ହରୁବନ୍ତା । ଦହିବରା ଦହିବରା ଆକାର ନଣ୍ଠା ମୁଣ୍ଡିଆ ଟଙ୍କାଠାରୁ ସାମାନ୍ୟ ବନ୍ଦ ରଙ୍ଗଟା ଗଇଁଠା ପର୍ବିଣିଆ ପିକା-ଗନ୍ଧରେ ଭେରସୁଙ୍ଗି ପଦୟୁକ୍ତ ଆଜଗିଣିଆ ଶୁସ୍ତକ । ଏହେ କଢ଼ି ମାଟି ପଳମରେ ପଳମେ କୋଣେକି ହୋଇ ଥୁଆ ହୋଇଥାଏ । ସାମ୍ନ ରେ ବସିଥାନ୍ତି ହରୁବନ୍ତା । ହାତରେ ତାଙ୍କର ଧର ହୋଇଥାଏ ଗୋଟିଏ ଗ୍ରେଟ ଡଙ୍କା ଯହିଁରେ କେବଳ ମାତ୍ର ଗୋଟିଏ ଦହିବରା ଏବଂ ଅଧ ଘୋଷେ ଖୋଲ ଧରି ପାରିବ । ତେଲଙ୍ଗା ରିକ୍ସାବାଲ ମାନେ ବେଣୀ ତିରକ୍ତ କରନ୍ତି ବୋଲି ହରୁବନ୍ତା ଡକଂୟ ବଳଦରେ ଦି ଡକଂୟ ଦହି ଢାଳ ଦିଅନ୍ତି । ମରିବା ଠାରୁ ହାନ ନାହିଁ-ଦବା ଠାରୁ...

ମେଟ୍ରୋକୁ ପରାଷା ପୂର୍ବରୁ ମିନିଂ ବହି ଘୋଷିଘୋଷି ପଶ୍ଚାଶାର୍ଥୀ ମାନେ ଯେପରି ଜଳବତ୍ତରଳା କରିବାର ସ୍ଵଦ ହରୁବନ୍ତାଙ୍କର ମୁହଁ ମୁହଁ ମୁହଁମୁହଁ ଥାଏ । ତେଲୁକିମଣ୍ଡ, ଅରୁଆ ଗୁରୁଲ ଚୁନା ପାଉଡ଼ର ଦୁଧରୁ ତିଆର ବଣ୍ଡି ବଣ୍ଡି ଦହି କେତେ ପରିମାଣରେ ଦରକାର ତାହାର ତାଳିକା କରି ହରୁବନ୍ତା । ପ୍ରତିଦିନ ସକାଳୁ ରୁକରିଆ ଟୋକାକୁ ଧରାଇ ଦିଅନ୍ତି । ସାତ ଛଟାଙ୍ଗି ଅରୁଆ ଗୁରୁଲ ଚୁନା, ଅଧପାଏ ତେଲୁକିମଣ୍ଡ, ତିନିପାଆ ଆମିଲା ଘୋଲ ଦହି,

ଅଧିପାଏ ନାଲଚଟି ଲକ୍ଷାଗୁଡ଼ି, ସୁଉଳକେ ଓଜନର ହେଙ୍ଗୁ, ମେଞ୍ଚେ ପଜାନୁଶ ହେଲେ ବଢ଼ି ପଲମରେ ଖାସା ପଲମେ ଦହିବର ଡିକ୍ରି ଯିବ । ଝୋଲ ଟିକକ ହେଲ ଅସଲ । ଆଗଦିନ ଘଣ୍ଠରୁ ଗୋଲିଆ ଗୋଲ ହୋଇ ରଖା ହୋଇଥାଏ । ବର ଛଣା ହୋଇ କେବଳ ବୁଡ଼ା ହୁଏ । ସେଇ ଦହି ଟିକକ ବାଗେଇ ଶିଆର କରିବା ହେଲ ବେବସାୟୁର ଗୁମର ।

ଦଇବର ଖାଇବାବାଲ ବନ୍ଦା ଗରୁଖଙ୍କ ଭିତରେ ଘୋଡ଼ିଗାଡ଼ ବାଲ ସୋଲମାନି ମିଆଁ ହେଲ ଆଗୁଆ । ସବାର ନେଇ ଟେସନ ଗଲିବେଳେ ହରୁରାନ୍ତା । ତୋକାନ ଦୁଆରେ ଗାଡ଼ିଟାହୁ ଖାଡ଼ା କରିଦେଇ ଡାକ ପକାଏ “ଓ-ହ’ବନ୍ତା”, ମେରେ ଲିଏ ନୋ’ ଅନେକା ଦଇବର ରଖ ଦୋଗେ । ଯାଦି ଦଇ ଡାଲେଗେ । ଅବର ଟେସନ ପାତା । କଲ୍‌କଟା ଜାନେଟ୍ରିଲ ସଞ୍ଚାର ହେ ଯେବା ଦେଇ, ହୋ ଯାଇଗା । ଲକ୍ଷଟିନକା ବକଣ ଲେ ଯାଉଁ-ପୌସ ଭିତରେ ଦୁଇ ହରୁରାନ୍ତା, ସୋଲମାନି ମିଆଁର ବର ସାଇତ ରଖନ୍ତି । କହିଲିଆ, ଝୋଲ ଝୋଲିଆ ଦହିରୁ ସାଇ ଆଠ ଡାକ ଡାକ ଦଅନ୍ତି । ଆଉ ଜଣେ ବନ୍ଦ ବଖ ହେଉଛି ପାକିଷ୍ଟାନୀ ବଙ୍ଗଲା ଡାକ୍ତର ଚନ୍ଦବର୍ତ୍ତୀ ବାବୁର ହିମ ‘ପୁତୁଲ’ । ଲକ୍ଷ୍ମୀରୁ ଫେରିଲ ବେଳେ ତୋକାନ ଦୁଆର ମୁହଁରେ ଟିଣର ବହି ବାକସଟିକୁ ରଖି ଦେଇ ଭିତରକୁ ଡାକ ହୁଅଛେ “ଦଇବର ଆଜେ ଆମାକେ ଦଇବର ଦିନ” । ହରୁରାନ୍ତାର ଅନ୍ତର ପେଟ ଭିତରେ ଖୁସିର ହାବୁକା ଉଠେ-ପେଟଟା ମୋଡ଼ ମୋଡ଼ ହୋଇ ଯାଏ । ଡାକ୍ତର ବାବୁର ଖୁଲ୍କି ଦଇବରର ଗୁଣ କାଣି ପାଇଲଣି । ମନେ

ମନେ ଦଗୁରୀନ୍ଦ୍ରର ଖୁସି ଲାଗି ରହେ-ଟାତପାଏଞ୍ଜ ଘେଗୀର
ଚର ପରି । ନୋହିଲେ କିରେ ଦଇବର ।

ଦିନକର ସଠଣା । ଜଣେ ଗରଖ କହି ପନ୍ଦିତଙ୍କଳ ଦହିବର
ସେତେ ଭଲ ହୋଉନି । ଦହିଗୁଡ଼ାକ ପରୁ । ଆଉ କି ସମ୍ବାଦି
ହେବ ଦଗୁରୀନ୍ଦ୍ରକୁ । ବିରହ ଜାଳାରେ ହନ୍ତସନ୍ଧ ହେଉଥିବା ପ୍ରେମୀଙ୍କା
ପ୍ରେମିକ ନାଁ ଶୁଣିଲେ ଯେପରି ଖୁସିରେ କୁଲୁର ଉଠେ ଠିକ ତାର
ବିପରୀତ ଧାରଣାରେ ପ୍ଲାନକତ ମାରି ଡେଇଁ ସମ୍ଭାଲେ ଦଗୁରୀନ୍ଦ୍ର ।
“ଦଗୁରୀନ୍ଦ୍ର । ଦଇବର ଭଲ ହୋଉନି-ଏକଥା କହିବାକୁ କୋଉ
ବୋପାର କିଭାବେ ହାତ ହେଲାଣି । କିଲଟର କମଣନ ଯାଁକୁ
ସାଠିପିକଟ ଦେଇବନ୍ତି’ ତାକୁ ଅନ୍ଦପିଠ୍ କରିବାକୁ ଖଣ୍ଡ ନାହେ ।
ଇହାପ ଆଛା ଆଛା ଲୋକ ଦଗୁରୀନା ଦଇବର ମଗେଇ ନୋଉଚନ୍ଦ୍ର ।
କିତୋ-ଆମେ କଣ ଭେଜାଲ ମାଲ୍ ରେ କାରବାର କହୁଛୁ” କି ?
ଘର କ’ ନେବାଲ କିଏ ଅଛ ଆସରେ । ଆଠଗଞ୍ଜ ଟେସନରୁ ଦିନ
ନାଗୁଆ ଆସୁଛି-ଖଚ’ କେତେ ? ” ଭୋଟ ବେଳେ ଉପମଂଦୀଙ୍କ
ବଜ୍ରତା ଭଲ ଦଗୁର ଷଡ଼ିଙ୍ଗୀ ଏକା ନିଶ୍ଚାସରେ କହି ଦିଲେ ।
କେଣରପୁର କରିଖାନାଙ୍କ କାମ ସାରି ହେବନ୍ତା ବିତ୍ତ ଖଣ୍ଡେ ଟାଣି
ଦେଇ ମୋଉଲଙ୍କ ସେଇ ଯେପରି ପିଠାପୁର ପୋଖରୀ ଘାଟରେ
ପଞ୍ଜିଟଳ ହୋଇ ବସି ପଡ଼ି ରକ୍ତବୋଲା ଛୁରିଟାକୁ ମଜାମଜ କରି
ସଫାକରେ, ଦଗୁରୀନ୍ଦ୍ର ଦଇବର ପଲମଟାକୁ ଘଷିପୁଣି ସଫା କରିବା
ପାଇଁ ଦୋକାନ ପଛଦାଖ ପୋଖରୀ ଘାଟକୁ ଝାଲିଗଲେ । ଆରପାଖ
ଘାଟରେ ତିର୍ଯ୍ୟକ ଗାଧୋଉ ଥିଲା-ଡାକ ପକେଇଲା ‘କଣ ଦଇବର
ହେଲାଣି । ଦଗୁରୀନ୍ଦ୍ର ମନେ ମନେ ଫୁଟି ଉଠିଲେ ‘ସାବାସ
ଦଇବର ।

ନେଲିଆ କାଗଜ ସତ ପ୍ରେମ-ପଦିର ସଂପର୍କ ଯାହା-ଦହିବର
ଓ ଗରଖଙ୍କର ମନର ସଂପର୍କ ଠିକ୍ ସେବା । ସଫା ଅରୁଆରୁଡ଼ଳ
ନିହାତି ଦରକାର । ସାଉଡ଼ର ଦୁଧର କିଣ୍ଟି ଦହି ଦରକାର ।
ବର ଓପରେ ଦନ୍ତ ବିଣ୍ଟି ବିଣ୍ଟି ହୋଇ ନଲଚିଲେ ଗରଖ
ସନ୍ଦେହ କରିବେ । ଅଦା ଛେରୁ ହୋଇ ଛେଦର ଛେଦର ଘୟୁ-
ଥିବ । ଗରଖଙ୍କର ମନକୁ ନପାଇଲେ ଫିତକ ଯିବେ । କାନରେ
ଶତ୍ରୀ ରୁମେଲୀ ଅତର ଭେଦା ତୁଳା ଟିକିଏ ଖୋସି ଦେଇ ହଗୁରନ୍ଦ୍ର
ସ୍ଵୟଂ ଅନ୍ତର ପେଟକୁ ଆପନା କରି ଦହିବର ପଲମ ସାମାରେ
ବସି ପଡ଼ନ୍ତି । ଦହିବର ବିନ୍ଦି ସାଙ୍ଗରେ ରଜମାତି, ଧର୍ମମାତି,
ସମାଜମାତି, ବୃଦ୍ଧଙ୍କନ ସବୁ ରୁଲିଆଏ । ଗରନ୍ ଭୋଟ୍‌ବେଳକୁ
କିମ୍ବି ବସ୍ତି ବାଲଙ୍କୁ କବ୍ଜା କରି ନିଏ । ତଣ୍ଡିଖୋଲ ମନ୍ଦିର
ପାଖରେ ନବଶୁଞ୍ଜର ବାଘ ଉପରେ ବସି କାବାଜି ଠାକୁରଣୀଙ୍କ
ଦର୍ଶନକୁ ଯାଏ । ଏକସପ୍ରେମ ଗାଡ଼ର ଗାର୍ଜ ସା'ବ ପାଖରେ ଦି'ଟା
ପିତ୍ରଲ ଥାଏ ଇତ୍ୟାଦି ହଗୁରନ୍ଦ୍ରଙ୍କ ମୁହଁରେ ଘୋଷା ହୋଇଥାଏ ।
ସେଇ ସୁବିଧା ଦେଖି ଗରଖ ଦି' ତିନି ଥର ନନା, ନନା କହି
ଟେକା ଟେକି କରି ଦେଲେ ଡ୍ରିକଂ ଜାଗାରେ ଦି' ତିନଂ ଦହି
ପାର ସ ଆନ୍ତି । “ଖାଆରେ ପୁଏ, ହଗୁରନ୍ଦ୍ର ଥିବା ଯାଏଁ ଯେତେ
ପାରୁଚ ଖାଆ । ଖାଇଥିବ ପେଟକୁ-ରଖିଥିବ ବାଟକୁ ମିଛମାୟୀ
ହସାରରେ ଥାଏ କଅଣ” ? ଏଣେ ହିସାବରୁ ନୂଆ ପଇସାଟିଏ
କମିଲେ ହାତର ନ ଧରନ୍ତି । ଲଡ଼କା ମାନଙ୍କର ଫେସନ କ୍ଷେତରେ
ଆଶା ପରେଖଙ୍କୁ ପଛକୁ ପକାଇ ଦେଇ ଶତା ଫେରିଆ ଯେପରି
ଆଗକୁ ଜଂପ କରିଗଲେ ହଗୁରନ୍ଦ୍ରଙ୍କ ଦରବର କ୍ଷେତରେ ସେପୁ
ପଟିଲ । ଦିନେ ସକାଳୁ ତିନିକଣିଆ ବରିରୁ ମୋତ ଉପରେ ସାଇନ-
ବୋର୍ଡ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ସାଲୁକନା, ଦୋବରୁ ପଦ ଓ କାଗଜଫୁଲ ରଙ୍ଗିତ,

ଛଅମାଳ ପୋଲପୁଲ ଟଙ୍କିତ “ମେଡ୍ରୀସୀ ହୋଟେଲ” ଦେଖା
ଦେଲେ । ଦିନକ ଭିତରେ କଥାଠା ଫୁଟ ହୋଇଗଲା । ପକଣ,
ଅକ୍ଷତପ ହାଲ୍ଯା, ଉତ୍ତଳ, ଉପମା, ପୁଞ୍ଜୀ, କାର, ଗୁଲବ, ଜାମ,
ବରପୀ ସବୁ ମିଳିଲା । ଗରଖ ଥାଟ ପକର ଭାଙ୍ଗିଲେ । ଏକାତ୍ମେମୀ
ପିଲ ମାନଙ୍କୁ ଅଲଗା ରୂମ୍‌ରେ ଜାଗା ଦିଆଗଲା । ମାଧ୍ୟମ ମାନେ
ଅସିଲେ-ଗୁଲିଲ ପୁରାଦମ୍ କାରବାର । ହରୁର ଷଡ଼ଜୀବର
ତାକୁରେ ବିଶ୍ଵ ପଣିଲ ଦିନ ଦିଁଟା ଭିତରେ । ଗଢି ଠାଆ କରି
ସୋଲମାନ ମିଆଁ ଗଦିଲଗା କୁର୍ବିନ୍ଦର ବସି କପିଂ ଖାଇଲା । ଡାକ୍ତର
ବାବୁ ରିକ୍ବାରେ ଝିଅକୁ ନେଇ ଜଳିଥିଆ ଖୁଅର ଅଣିଲେ ।
ଲାଟ୍ଶ୍ଯାସନ ଜାରୀ ହେବାର ଗୁଡ଼ିଘଣ୍ଟା ଭିତରେ ମାଲ ଗୋଦାମରେ
ଦାମ ଯେପରି କମିଯାଏ, ହରୁରନା ଦହିବର ସେଇ ଅବସ୍ଥାରେ
ମେଇପରି ପଳମାଉ୍ଧରରେ ପଡ଼ି ରହିଲା । ଦିନକର ମାଲ ତିନିଦିନ
ଲାଗିଲା । ବୁଲେଇ ବିକଳେ ମାଣିକ ରେଣ୍ଟି ।

‘ଆରେ ମୁଁ କଣ ବରଦମପୁରିଆ ପଳାଗୁଡ଼ିଆ ହେଇଛି
ମତେ ଗୋଟିଲ ଦବ । ମୁଁ ପା ଥିଲବାଲୁ ଘରର ଛୁଆ । ତୁମର
ପାଇଁ ମୁଁ କଣ ଦୋକାନଟାକୁ ଭାଙ୍ଗିଦେବ । ଦେଖ-ରୁହିଟା ଦିନ
ଭିତରେ ସେ ତେଲେଙ୍ଗା ଟୋକା ଯଦି ମଲଜମା ଖାଇ କଟକ
ଟାଉନରୁ ବିଦା ନହେଇଛି ମତବେ ମୋ ନାଆଁରେ ସାତଟା କୁତା
ପାଳିକ’ ହରୁରନା କେପ୍ଟେଲ, ସିନେମା ସାମ୍ବାରେ ଶୁଣେଇଦେଲ ।
ଠିକ୍ ସେଇଦିନ ଘଣ୍ଟା ଦଶଟା ବେଳକୁ ହରୁରନ୍ତାଙ୍କର ସାଷାତ
ହେଲ ମେଡ୍ରୀସୀ ହୋଟେଲର କାରିଗର ସାଇରେ । କେଜାଣି
ଅଧିକରେ ପର୍ଚିଗୁଲିଶ ମିନଟ୍ ଫୁସ ଫୁସ ଗୁଲିଲ । ହରୁରନା
ମୁଣ୍ଡ ଟୁଙ୍ଗାରୁ ଥାଆନ୍ତି ମଣିରେ ମଣିରେ । ହାତ ହଲେଇ ମିଟ୍ଟେଣ୍ଟା

କଣ କବି ରୂପିଥାଏ । ଆରଫନ ସକାଳୁ ସକାଳୁ ସେଇ କାଳିଆ
ଭୁଷ୍ମା ମିଶ୍ର'ଶ ଆସି ଦୁରୁଷନ୍ତି ଦୋକାନରେ ପକଣ ଗୁଣିବାରେ
ଲାଗିଥାଏ । ଦୁରୁଷନ୍ତି କଥିଲା ଭେରସୁଙ୍ଗା ପଚର ପୁଲାଏ
ଗୋଟେ ସିଲଭର ବାଟିରେ ରଖି ଦି' ହାତ ଓପରକୁ ଟେକ ହାଲ
ମରୁ ଥାଅନ୍ତି । ଦୋକାନ ସ ମୂରେ ଯାଉଥିବା ଲୋକଙ୍କ ଆଡ଼କୁ
ଲକ୍ଷ୍ୟ କରି ଦୁରୁଷନ୍ତି । କହିଦେଲେ “ଆରେ ଛୁହ, ଛୁହ, ପେସଲ
ଦରବର ଖାଇବ ତ ସଜ ବେଳକୁ ଆସ । ଯଦି ଖରପ ହୁଏ ତେବେ
ଛୁମ କରୁ ତଳେ ଦଶପଟା ଗଲମିହ” । ସଧା ହେବା ଆଗରୁ
ଆମ୍ବପଟାରେ ତିଆରି, କମଳାରଙ୍ଗ ଦିଆ ତିନିଶତ ନମ୍ବା ଦେବ
ଓ ଉଠିରୁ ଡେବୁ ଆସି ଦୋକାନରେ ପଢ଼ିଲ । ଅଧିକାନେ ଚିନା-
ମାଟିପ୍ଲେଟ, ଡାଙ୍ଗନେ ଟୋଲି ରୂପତ, ଆଂଶତ୍ର ସିଲଭର ଥାଳିଆ
କଣା ହୋଇ ଆସିଥାଏ । ଗୋଟେ ତେର ବଜଦ ବର୍ଷର ଟୋକା
ନେଲିଆ ମୁଙ୍ଗ'ଟାକୁ ଅଧେ ଟେକିଦେଇ ପାଲଟା ମାରି ଡାହାଣ
ହାତରେ ଘଟିଟେ ବାନ୍ଧି ଦେଇଥାଏ । ଦି' ଟା ଲେଖାଏ ଦରବର
ରୂପରେ ଲେଖାଏ ବହଳିଆ ଦନ୍ତ, ତଦୁପରି ନଙ୍କାଗୁଣ୍ଡ ଓ ନୂଣ
ପ୍ରଟି ଦିଆଯାଇ ଗରଖ ମାନଙ୍କ ସମ୍ମନରେ ଥୁଆହେଲ । ପାଟି
କେହି ପିଟାଇ ନାହାନ୍ତି । ଜଣକେ ଛଅ, ସାତ ଦହିବର ତପେର
ଦେଇଗଲେ । ବହଳିଆ ଦନ୍ତ, ବଞ୍ଚ ବଞ୍ଚ ବର, ବଢ଼ିଆ ଟେସ ।
ମେତ୍ରାସୀ ହୋଟଲର କାନ କାଟି ଦେବ । ପୁରା ଦିମରେ
କାରବାର ଲାଗି ରହିଲ । ଖାସ ଦହିବରା ପାଖରେ ଜଣେ ବସି
ରହିବା ଦରକାର ପଡ଼ିଲ । ସେଇ ରାତିରେ “ପେସାଲ ଦହିବରା”
ବୋଲି କଳିତୁନରେ ଟିଶ ଓପରେ ସାଜନ ବୋର୍ଡ ଲେଖା ହୋଇ
ଟଙ୍ଗାହେଲ । ମୁନିସିପାଲଟି ଡାକ୍ତର ବର୍ଷରେ ଥରେ ଆସନ୍ତି
ଦୋକାନ ଓପରକୁ । ରିକସାରୁ ତଳକୁ ଗୋଡ଼ ପକାନ୍ତିନି ॥ ପାନ,

ସୁପାରି କିଛି ନାହିଁ । ପିଆନଟି ଭିତରକୁ ଆସେ । ଡାକ୍ତର ବାବୁ ପାଇଁ ଦଶୋଟି-ବାସ ଯଥେଷ୍ଟ । ଟଙ୍କେ ମଣି ଭିତରେ ପିଆନ ରହିଯାଏ । ଯାହାର ସେତିକ ତାହାର ସେତିକ । ସେତିକରେ ସେ ଖୁସି । ହରୁଗ'ନା ଯା ଭିତରେ ସମ୍ବଲପୂରୀ ମଠା ଖଦି ଯୋଡ଼େ କଣି ସାରିଛନ୍ତି । ବକସି ବଜାର ମାର୍କେଟ ମଙ୍ଗଳା, ତିନିକଣିଆ ବଗିରୁର ହଟକିଶର ମହାଦେବଙ୍କ ପାଇଁ ଦୁଧ ମିଶା ପାଣି ଅବ-ଖୁରେ ନେଇ ରୁଦ୍ରାକ୍ଷ ମାଳ ଦେକରେ ପଚକର ଯାଆନ୍ତି । ମେତ୍ରାସୀ କାରୀଗର ଘମେଘୁ ଦହିବର ତିଆର କରେ-ଭେରସୁଜା ପଢର ବଜାରେ । ଆଗରୁଟ ମଣ୍ଟ ତଥାର କରି ଦହିବରା ଓପରେ ତାଳି ଆମ୍ବିଲା ଦହି ଟିକିଏ ଛାଟ ଦେଲେ ବରାଟା ଭଲ ଉଚ୍ଚିରୁଛି ବୋଲି ହରୁଗ'ନା ବରହମୟରିଆ ଠାରୁ ଶୁଣି ଘମେଘୁକୁ ବରଦ କଲେ ।

ତିନାମାଟି ଫ୍ଲେଟ ବଦଳରେ ପ୍ଲାଷ୍ଟିକ ଫ୍ଲେଟ କିଣା ହେଲା । ବଜାଳି ଡାକ୍ତରର ଝିଅ ଗଲବର୍ଷ କାଳୁପଡ଼ା ଘାଟର ଗୋଟେ ଶୁଣୁଆ ମହାଜନ ଟୋକା ସାଜରେ ଚଣ୍ଡୀମନିର ଭିତରେ ମାଳା ବଦଳ କରି ବାହା ହେଇଗଲା । ଯୋଡ଼ା ଗାଡ଼ି ବାଲ ସୋଲମାନ ମିଆଁ ରହିରକେଲରେ ତା ଝିଅପର ପାଖରେ ବେମାର ପତି ପଡ଼ି ମଲ ଭଲ ହୋଇ କଟକ ଫେରିଆଏ, ଆଉ ଗାଡ଼ି ନଥାଏ ତାର । ସେତେବେଳକୁ ହରୁଗ'ନାକର ଦାନ୍ତଗୁଡ଼ାକ ପଡ଼ିଯାଇ ପାକୁଆପାଟି ସମୟେ ଜିଦ୍ବିକଳେ-ତିନା ଦାନ୍ତ ଦୋକାନରେ ପଚପ୍ରସା ଟଙ୍କା ଖକ୍ ହୋଇ ପଥର ଦାନ୍ତ ବନ୍ଧା ହେଲା । ହସ ହସିଲ ବେଳେ ମୁହଁଟା କିପରି ଗେଟାଏ ଅବାରିଆ ଦୁଃଖ । ସନ୍ଧ୍ୟା ବେଳର ଗରଖ ଭିତ ଭିତରେ କେହି ଜଣେ ଅଧେ ଡାକ ଛୁଟନ୍ତି । ‘ଝିଅ ବା

ଟିକିଏ ଦହି' ।

ଦଶବର୍ଷ ପରେ ହଗୁରନ୍ଦ୍ର ଦହିବରାର ରଜତ-ଜୟନ୍ତୀ
ଆୟୋଜନ ହେବ ।

—୦—

ପ୍ରୀଯୁଚିମା

ଆଖି ବନ୍ଦ କରି ଯୋଡ଼ିଏ ମିନିଟ ଭାବନ୍ତୁ, ତଥିପରେ ପଡ଼ିବେ ।

ପ୍ରଥମ ସର୍ତ୍ତ ହେଉଛି ଆପଣ ବିପହୀକ ହୋଇ ନଥୁକେ ଏବଂ
ଏହି ଗପଟିକୁ ପଡ଼ିବା ଚେଳେ ସେ ଆପଣଙ୍କ ପାଖରେ ଦିନକୁ ଦିନ
ନଗେଇ କରିଥିଲୁବେ । ଗପଟି ପଡ଼ା ସରିବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଶ୍ରୀ ମଣ୍ଡ ଯଦି
ଆପଣଙ୍କ ଆଞ୍ଚଳ୍କ କୋକଣିଆଳୀ ଅଙ୍ଗୁରକୁ ରୁହିଁବା ଭଲ ରୁହା-
ଣୀରେ ରୁହିଁ ରହନ୍ତି ତେବେ ସବୁ ଶୁଭ ବୋଲି ଜାଣିବେ । ଆଉ
ଗୋଡ଼ିଏ ସର୍ତ୍ତ ହେଉଛି ସେ ସେ ପିତାକାଳୀ, ଶରୀରିଆ କାଳୀ
ହୋଇ ନଥୁକେ ଏବଂ ଅସ୍ଵାଭବିକ ଭାବେ ମୁଖଦାନ୍ତରୀ ଅବା ଭୁକୁଣ୍ଡୀ
ମୁଣ୍ଡୀ ହୋଇ ନଥୁବେ । ଅବଶ୍ୟ ରଙ୍ଗ ଯଦି ଫିକା ହୋଇଥାଏ
ତେବେ ଆପଣ ଥୁଆଟରର ପେନଟିଙ୍କ ବାଲଙ୍କ ପରମର୍ଶ ନେଇ
ତାଙ୍କୁ ରଙ୍ଗେଇ ଦେଇ ପାରନ୍ତି କିନ୍ତୁ ମୁଖଦାନ୍ତର ହୋଇଥିଲେ
ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ଭାବେ ଆପଣ ହିଁ ବେଶୀ ଦୁଃଖ ପାଇବେ । ସବୁଠାରୁ

ଗୁରୁର ପୂର୍ଣ୍ଣ ସର୍ବ ହେଉଛି, ସେ ଯଦି ଉତ୍ତରଣୀ, ଉକ୍ତଣୀ ହୋଇ
ଆନ୍ତି ଏବଂ ଆପଣଙ୍କୁ ଖ୍ଲାନ କାଳ ପାପ ବିମୂର ନକରି ବାକ୍-
ବାଣ ପ୍ରଫୋରେ କ୍ଷତି ବିଷତ ଓ ମମୀହତ କରି ସମୟ ସୁଯୋଗ
ପକ୍ଷାମୋହମୟ ‘ମେଟେଣ୍ ମେଷସନ’ ପ୍ରଫୋର କରୁଥାନ୍ତି ତେବେ
ଆମର ପ୍ରେସର୍ ପସନ ମୋଟେ ଜାମ ଦେବନ୍ତା । ଆପଣ ସିଧା ସିଧା
ନିକଟିତମ ଥାନା ଅଥବା ମୋଳିସ ଟେନିଂ କଲେକର ଦିଧା
ଗୋଲତା ଖୁଦା ଓ ଥୋପି ବିଶେଷଙ୍କ ପରମର୍ଶ କରନ୍ତୁ ।

ଏବେ ଫେର ଆସନ୍ତୁ ‘ପ୍ରିୟତମା’ ଙ୍କ ପାଖକୁ । ଗବେଷଣା
କରି ଦେଖାଇଲଣି ଯେ ‘ପ୍ରିୟତମା’ ହେଉଛି ଗୋଟାଏ ‘ପଂ ଲିଙ୍ଗ’
ବାରକ ଶବ୍ଦରୁ ଉପରି । ପ୍ରିୟତମ ମାନେ ଆପଣାର କର୍ମ୍ମେଷବ୍ରତ
ଫେର ଘର, ବସା, ଭଡ଼ା ଘର ମାନଙ୍କର ହାରଦେଶରେ ପଢ଼ିଥିବା
ମାନକେ ଯେଉଁମାନଙ୍କୁ ନାମ ଧରି ନ ଡାକି ‘ଯୁଦ୍ଧ ଆସିବ କି ?’
‘କୁଆଡ଼େ ଗଲ’ ! ଶୁଭୁଛି ନା । ‘ହଇ ହୋ’ ଇତ୍ୟତି ଜ୍ୟାମିତିକ
ସଂଜ୍ଞା ପ୍ରଫୋର କରନ୍ତି ସେଉଁମାନଙ୍କୁଙ୍କ “ସାଧାରଣତଃ ‘ପ୍ରିୟତମା’
କୁହାଯାଏ । ଯେ ତ ଗଲ ଅଙ୍ଗ ପାଠର ହିସାବ । ସାହିତ୍ୟର ବ୍ୟାକ-
ରଣ ବିଭଗରେ ଘଟଣାଟାକୁ ନେଇ ଥୋଇଲେ ଦେଖାଯିବ ଯେ
ପ୍ରିୟତମ+ଆ=ପ୍ରିୟତମା । ଏହା ହେଲା ସନ୍ଧିବିଲ୍ଲେବର ମୂଳ
ସୂଚି । ଅ ପରେ ଅ-ବା ଆ, ଆ ପରେ ଅ-ବା ଆ ସମାନ ଆ ।
ଦେଖି ଘୋଷି ନୁହଁ ଥୋବର । ‘ପ୍ରିୟତମା’ ମାନଙ୍କ ପାଇ
ଏତେଗୁଡ଼ାଏ ମେହେନତ କରି ହାଜାମାର୍କା ନାଗଙ୍କ ଓ ସୁଲେଖା
ସ୍ୟାହି ନଷ୍ଟ କରି, ଅଣୀ ନୁଆପରସିଆ କଲନ ଚଳାଇବାର କି
ଆବଶ୍ୟକତା ଥିଲ ? ଆବଶ୍ୟକତା ନିଶ୍ଚୟ ଥିଲ-ଅଲବତ ଥିଲ-
କରୁର ଥିଲ । ଦିନେ ଉପର ବେଳାର ଘଟଣା । ମଙ୍ଗଳବାର

ଛକର ହଟ ତିଆଡ଼ିଙ୍କ ହୋଟଳ ବାନଣ୍ଡାରେ ଘୋବନେଶୋର କାଣୀ ବିହାର ବସକୁ ଧରିବା ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ଦୁଇଜଣ ସିନ୍ଦୁର ବିନ୍ଦୁ ବିରହିତି, ଚିପା ପେଣ୍ଡ ଓ ଟାଇଟ୍ କାମା ପିନ୍ଧିତା ସୁନ୍ଦରୀ ଓପି ସୁନ୍ଦରୀ ଠିଆ ହୋଇଥିଲେ । ଠିଆ ହେଲେ ତ ହେଲେ । ସେ କିନ୍ତୁ ଯୋଜି ଠିଆ ହେବା-ଆଜ୍ଞା-କହିବ କଣ-ଆଃ-ଆଉ କଣ ଦେଖିବେ ମରେ କି ଓଡ଼ିଶା ଥୁଆଟରକୁ ବୁଲିଯିବେ କି ? କାହିଁ ଯୋଟି ଗଲେ ଆସି ଦୋଷ୍ଟ କଲେଜ ଟୋକା-ହାତରେ ଧରି ଖଣ୍ଡିଏ ସିନିମା ପଢିକା । ଯେପରି ସେମାନଙ୍କର ତିରିକ୍ଷିନକରର-ନାଇଲନ ଜାଲ ଭିତରେ ପ୍ରୋକ୍ତ ସୁନ୍ଦରୀ ମାନେ ସବାଣିଆ ଛନ୍ଦ-ବାନ୍ଧ ହୋଇଗଲେ ।

ରୁହନ୍ତୁ ଆଜ୍ଞା-ମନେ ପକାଏଁ । ହୁଁ-ବାସ୍-ଟା ଆସିଗଲ । କାରିକା କରଣ୍ଟି ଯେମତି ଖଣ୍ଡି ମୁହଁରେ ହୁଡ଼ି ହାତ ଉଅନ୍ତି ବାସ ଭିତରକୁ ଯିବାପାଇଁ ଭଡ଼ଟା ସେଇମିତି ଜମିଲ । ନାଗିନ ଧସ୍ତା ଧସ୍ତି । ସେଇଭିତ୍ତି ଭିତରେ ଗୋଟେ ଭୁଣ୍ଡା ପୁଲିସ ଜମାଦାର ପୁଲନଶ୍ଵର ଦୁଧବାଲ, ମହନ କେହେବ ଫେଡା ସନ୍ଦେଶ ବେପାଶ ତେଲେଜା ପେଣ୍ଟ ବୋଲେ ମୁଣ୍ଡିଆ ପରିବାବିକାଳ ପରକୁ ହଟି-ଗଲେ । ଉପର ଉପସିଲ ବଣ୍ଟିତ ସୁନ୍ଦରୀ ହଳକ ଖପ୍ପି ମାରି ଡେଇଁ ଗଲେ ବାଣୀ ବିହାର ବାସ ଭିତରକୁ । କଣ୍ଠକୁର ବିଚର ସେ ଶ୍ରମୁଖରୁ ମିଠାଦସ ପାଇବା ଲେଉ ପରବଣହୋଇ କହି ପକାଇଲ ଆଜ୍ଞା-ବସନ୍ତ-କଣ ବାଣୀ ବିହାର ନା ଏ ସବୁ ଘଟଣା ଘଟିବି କେଲେ ଏ ବାପୁଡ଼ାର ଏକାନ୍ତ ଲିପୁ ରହିଲ ଯେ, ‘ପ୍ରିୟତମା’ ଶବର ବମ୍ବାକରଣିକ ରଞ୍ଜମା କରଇ ‘ଅପ୍ରିୟତମା’ ମାନଙ୍କର ଅଧିକାର ଓ ଅନଧିକାର ସାବ୍ୟସ୍ତ ନ କରଇଲ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଆମରଣ

ଅନଶନ । ସିଧା ସେଇ ମାତ୍ର ତେଜାନାଳ ବସୁ ଧରି ତେଜାନାଳ
କାଳ ରୈଉକରେ ପୁଣି ଭୁବନ ବସ୍ତରେ ଭୁବନ ଯାଇ ପଣ୍ଡିତ
ଶିର୍ମୂଳମଣି ହୃଦୟବନ୍ଦ ଦର୍ଶନ କରି ତାଙ୍କ ସତ ଆଲୋଚନାଟେ
ପ୍ରିୟତମା ମାନଙ୍କ ବିଷୟ ଚାନ୍ଦନ ହେଲା । ସେଥିପାଇଁ ଆଜ
ଅବୟ କେବ୍ଳ ଧନ୍ୟକାଦ ଦେବାର ପ୍ରସ୍ତାବ ବାଢ଼ି ନଥିବାରୁ ଆପଣା
ଚରପାତ୍ର ଆପେ ଧନ୍ୟକାଦାର୍ତ୍ତ ।

ଆଜିକାଲ ହେଲ ପାଇଲୁ ଓ ସ୍ଥାଇଲୁ ତ ପୁର । କିନ୍ତୁ ଲୁ
ପିଲେ ଧରିଲେ ପାଇଲ । ଅଣ୍ଠର ସେହେଠିରେ ବି ଧରିଲେ ପାଇଲ ।
ଏଣେ ପାଇଲ ସାଙ୍ଗକୁ ସ୍ଥାଇଲଟା ବି ପୁର ଦମରେ ଅଛି । କଥା
କହିବାରେ ସ୍ଥାଇଲ, ହାତ ଟେକି (ଗୋଟାଏ ହାତ) ନମସ୍କାର
ଦେବାରେ ସ୍ଥାଇଲ । ଦି ଟଙ୍କା ବାଣଠି ପଇସିଆ ଚପଲକୁ ଘୋଷାର
ଘୋଷାର ରୂପିବାରେ ବି ସ୍ଥାଇଲ, ମୁଣ୍ଡବାଳକୁ ଖଇଁ ତି ଭଲ
ଗୋକିଆ କରି କାଟିବାରେ ବି ସ୍ଥାଇଲ । ସବୁଠାରେ ସମସ୍ତଙ୍କର
ଯେପରି ସ୍ଥାଇଲ ରହିଛି ପ୍ରିୟତମା ମାନଙ୍କର ମଧ୍ୟ ସେହିପରି
ସ୍ଥାଇଲ ରହିଛି । ମସ୍ତକ ଡାକିତା ହେବା ନହେବାରେ କିଛି
ତପାତ ନାହିଁ । ଲଇସେନେସ ପାଇ ସିନ୍ଦୁର ପିନ୍ଧିବା ଆଗରୁ
କଞ୍ଚିତା ବାହୁଦୀ ପରି ତେଉଁ ଥିବେ । ଅବାଧରେ ରୈଉଦ ଭୁବନ
ଭ୍ରମଣ କରି କେତେ ଯୁବକ ଓ ତରୁଣ ପ୍ରାଣରେ ଉଷ୍ମମ ପାଣି ଛୁଅସ୍ଥିତି
ଥିବେ । କିନ୍ତୁ ବାହା-ବେଶର ହୋମ ଟିକକ ସାରି ଖଇ ଗଣ୍ଡିଏ
ନିଆଁରେ ଜଳେଇ ସାଇଲ ପରେ ଆଉ ଦେଖିବେ କଣ ? ସତେ
ଯେମିତି ଖାଲାଳ ବିହାରୀଙ୍କର ମାଳା—ଗୋଟିକ ଯାକ ଭୁଲସୀ ।
ବାଣୀକଣ୍ଠ ନିମେଇ ହରିଚନ୍ଦନଙ୍କର ଗୀତ ‘ବୋହୁ ରୂପ ନଜାଣେ
ଗୋ-ଗୋଡ ପଡ଼ୁଥାଏ ବଙ୍କା’ । ଗୋଡ଼ଟା କିପରି ବଙ୍କା ବଙ୍କା

ପକେଇ ଗୁଲିକାକୁ ହେବ ସେଇଟା ଆଗରୁ ଶିଖା ଯାଇଥାଏ । ଠିକ ଯେପରି ମୋ ସାଇକଲ ରେସର ଜିତିବାର କାଇଦା ଟିକକ ଖେଳ ମାଷ୍ଟର ମଦନସୁନ୍ଦର ବାବୁ, ମହନାକୁ ଶିଖାଇ ଦେଇ ଥାଆନ୍ତି । ସାଇକଲ୍ ମୁଣ୍ଡ ମହନ ଠିକ ବେଳରେ ସାଇକଲକୁ ଧରି ହଳିଦଳି ପଢ଼ିଆ ଭିତରକୁ ପଣି ଯାଆନ୍ତି ।

ଧୀର ଧୀର ଗୁଲି, ସାତେ ତେଇଶ ଉତ୍ତରୀ ନଈ^୧ ପଢ଼ିଥିବା ନୁହୁ, ବଙ୍ଗା ବଙ୍ଗା ବହିଲିଆ କଥା, ସୀମନ୍ତ ସିନ୍ଦୁରର ସାଇପେଣ୍ଟି-ମିଟର ଚଳକୁ ପଛ ଆଉକୁ ଖସିପଡ଼ି ହାଲକା ପବନରେ ଉଡୁଥିବା ଓଡ଼ିଶୀୟକୁ ପ୍ରିୟତମାଙ୍କୁ ଦେଖି ପକାଇଲେ ତାଙ୍କର ତିରସ୍ତାର ସ୍ଵାମୀଙ୍କ ମନ କେଜାଣି ଆନନ୍ଦ ସାଗର ଭିତରକୁ ପାଞ୍ଚ କିଲୋ-ମିଟର ବୁଝିଯାଏ । ମେଡ୍ରାସ ହୋଟେଲରେ ଏକ ଟଙ୍କା ଦଶ-ପରିସାର ମିଳ ଖାଇପାରି ବି ଶିଳାସ ନହା ପିଇଦେଇ ବିଜୁକ୍ତ ପଣ୍ଡା ତଳେ ବସି ଅକା ମେଘାଇବାରେ ଯେଉଁ ଆନନ୍ଦ ଠିକ ସେତିକି ଆନନ୍ଦ ଉପରକୁ ପ୍ରିୟତମା ମାନଙ୍କ ଠାରୁ ମିଲିଥାଏ । କିନ୍ତୁ ଏ ପ୍ରକାର ଆନନ୍ଦଟା ବେଶୀ ଦିନ ରହେ ନାହିଁ । ଯୋଉ ବାବୁମାନେ ପହିଲେ ପହିଲେ ଘର ସୁପାରିଶ କରିଥାନ୍ତି ସେଇ-ମାନେଛି^୨ ଚଟକିନା କହିଦିଅନ୍ତି “ପ୍ରାତି ଭାଇ, ସେ ଜାଣିଟା ସେବା, ଯେତେ ଦେଲେ ବି ମୁହଁଟାକୁ ହାଣ୍ଡି କରିବେ । ସବୁକେଳେ ଖାଲି ଛୁଟି ନବାକୁ ରୁହଁଥିବେ । କୁହକ ନଗାର ପ୍ରାଣ ଶୋଷି ନେବେ । ମାଗଣାରେ କଣ ଭୁଲସୀ ଦାସ ଭଳିଆ ଲୋକ ଘରହାର ଗୁଡ଼ ବ୍ୟମଚରିତ ମାନସ ଲେଖିଥାନ୍ତା ?” ନୁହମୁହୁ ହସ, ମିଠି ମିଠି କଥା ଡଳ ଡଳ ଆଖିର ଶ୍ଵାଇଲ ଦିନାକେତେ ପରେ ପିତା ଲାଗେ । ବମ୍ବୁମ ବରଂ ଶୋହିଲ ତିନେ ଅଠରୁଲିମ୍ ହୋଇ ଥାଉ

କିନ୍ତୁ ଶ୍ରମଣୀ ବସ୍ତ୍ରାରେ ଯିବାବେଳେ ବକ୍ଷେତ୍ରକାର ଗ୍ରୂପ ହାଉସ ଭିତରେ ଟଙ୍କା ହୋଇଥିବା ବନ୍ଦ ଅଭିନାରେ ଆପଣାର ରୂପକୁ ନିରଖେଇ ଦେଖନ୍ତି । ‘ମେକ୍ ଅପ୍’ (Make up) ଟା ଠିକ୍ ଅଛି ତ ବ୍ୟସ ଅଛି, Beautyର ବିଳାସ ବି ଅଛି । ଧନ୍ୟ ସେ ଶ୍ଵାଇଲୁ ।

ବର୍ତ୍ତମାନ ସୁତାରୁ କଷ୍ଟକର କାମ କରିବା ପାଇଁ ଆପଣ ନିଜକୁ ପ୍ରୟୁକ୍ତ କରି ନିଅଛୁ । ଜଟିକ ମତ୍ତର କେମର ଆସାମୀ ମାନଙ୍କୁ ଚିହ୍ନଟ କରିବା ପାଇଁ ଯେ ରୂପ ଚିହ୍ନଟ ପେରେଡ୍ (Identification parade)ର ଆବଶ୍ୟକତା ଆଏ, ଆପଣଙ୍କ କାମଟା ସେଇ ରକମର ହୋଇପାରେ । ପାଣି ପବନ ଦ୍ଵିମାବରେ ‘ପ୍ରିୟତମା’ ମାନଙ୍କୁ ଆମ୍ବେ ତିନି କିସମରେ ବିଭାଗ ଶୈଳ କରି-ଅଛୁଁ । ଆପଣମ ନେ ନିଜ ନିଜର ଅନ୍ଦର ମହନ୍ତିର୍ଯ୍ୟନ୍ତରକୁ ଦୃଷ୍ଟି-ପାଇ ପୂର୍ବକ କିସମ ନିର୍ଣ୍ଣୟ କରି ନେଇ ଚୂପରୁପ ମନକଥା ମନରେ ରଖିବେ । କଥା ପ୍ରସଙ୍ଗରେ ବି ଗୁମରଟା ପଦାରେ ପକେଇବେ ନାହିଁ ।

ଲିପର ଲିଖିତ ତିନି କିସମର ‘ପ୍ରିୟତମା’ ମାନଙ୍କୁ ଆମ୍ବେ ମରହଟୀ (Conservative), ଅଧୁନିକ (modern) ଏବଂ ଅଞ୍ଚାଧନିକୀ (ultra-modern) ଭାଗରେ ବିଭକ୍ତ କରିଅଛୁଁ । ମରହଟୀ ‘ପ୍ରିୟତମା’ ମାନଙ୍କୁ ଚିହ୍ନିବାରେ କୌଣସି ବିଶେଷ ପ୍ରକାରର ଅସୁବିଧା ଭୋଗ କରିବାକୁ ପଡ଼େନାହିଁ । ରକ୍ଷିତ-ଅନାବାଧୀ ଜମିକୁ ଯେପରି ଖୋଦ କିଲଟର ସାଇବ ମଧ୍ୟ ଲଜ୍ଜା କରି କୌଣସି ବ୍ୟବହାର କରିବାକୁ ସମର୍ଥ ହୋଇ ନପାରନ୍ତି ଠିକ୍ ସେଇପରି ମରହଟୀ ମାନଙ୍କୁ ଆଧୁନିକତାର ହାଓଆ ଭିତରକୁ

ଆଶିକା କଷ୍ଟକର । ହିସାବ କରି ଦେଖାଯାଇଛି ସେ ସାରା ପୁଥିଗୀରୁ ଗପୁଳ ମାନଙ୍କର ସଂଖ୍ୟା ସମେ କମି ଆସୁଛି । ମରହଟୀ 'ପ୍ରିୟ-
ତମା' ମାନଙ୍କର ସଂଖ୍ୟାର ହିସାବ ଆୟମାନଙ୍କ ଜୀବି ପାଇଁ
ଜନଗଣନା ଅପେକ୍ଷା ନମିକଲେ ମଧ୍ୟ ଏ କଥା ସଞ୍ଚୟ ସେ-
ମାନଙ୍କ ସଂଖ୍ୟା ଦିନୁ ଦିନୁ ନିଜନ ହୋଇ ଯାଉଛି । ଗୋଡ଼ର
ଗୋଡ଼ ଖଣ୍ଡ ଆଜ୍ଞାଲିର ଖୁଣ୍ଡିଆ, ଦାତରେ ବାଲ, ବଟପାଳ,
ପଇଁଚ ଚାଉଁ, ତାଗା, ରୂପ, ମୃଣର ଚନ୍ଦ୍ରମ୍ପୀ, ମଥାମଣି,
ଟିକିଲିତିଆ, ନାକର ନୋଲକ, ବସଣୀ, ଦଣ୍ଡଗୁଣା, ଅଣ୍ଣାର
ଗୋଠ, ଚନ୍ଦ୍ରଧାର ଉତ୍ସାଦ ତଥା ବେଳରେ ସୁକିକଣ୍ଠ ସଜ୍ଜିତ
ଧାତବ୍ୟ-ନିର୍ମିତ ଅଜଭୁଷଣରେ ଭୁଷିତା 'ପ୍ରିୟତମା' ମାନଙ୍କ
ମରହଟୀ କିସମର ଟେକ ରଖିଛନ୍ତି । ଏମାନେ ନିଜ ନିଜର ସ୍ଵାମୀ-
ମାନଙ୍କ ସହ ଖୋଲିବଜାର କଥାବାର୍ତ୍ତା ନକରି ଓଡ଼ିଶା ଭିତରୁ
ଚାନ୍ଦୁ, ଚାନ୍ଦୁ କଥା ଶାବଦିକ ପ୍ରଦ୍ୱାଗ ସମେ ସୁରୁ କରି ଦିଅନ୍ତି ।
ବିବାହ ବେଦାର ହାତଗଣ୍ଠି ବେଳତାରୁ ତୁଣ୍ଡପୁ ସନ୍ଧାନକୁ ପ୍ରାମ
ବାର୍ଷିକ ଜନ୍ମୋତ୍ସବ ଅବଧି ସ୍ଵାମୀମୁଖ ଦର୍ଶନ ନକରିବା ଏମା-
ନଙ୍କର ଗୋଟାଏ ବିଶେଷ ହାସଲାତ୍-ଗୁଣ (Acquired qua-
lity) । ଅଛୋଇ ସ୍ଵରରେ କଥା କହିବାରେ ଏହି କିସମର
ପ୍ରିୟତମା ମାନେଛି ବିଶେଷ ସମ୍ମାନ (Honours) ଲଭ କରି
ଥାନ୍ତି । ଶଗଡ଼ିଆ ସାହିର ଗାଡ଼ିକୁହା ବଳଦ ଭଳ ଏମାନେ ବେଶ
ସହିଷ୍ଣୁତ୍ବୋତ୍ତମ ପାରନ୍ତି କିନ୍ତୁ ଅକସ୍ମାତେ ସମରପାଙ୍ଗଣେ ଅବଶ୍ୟକ୍
ହେଲେ ମହାମାୟା ରୂପ ଧାରଣ କରି ହସ୍ତ, ପଦ, ଦକ୍ଷ ରୂଳନା
କରି ଶନ୍ତକୁ ପୁର ଡାଉନ୍ (Down) କରାଇ ଦେବେ । ୧୯୪୫
ମସିହାର ତୃପୁ ମହାୟୁଦ୍ଧ ଖତମ ହୋଇ ଯିବାପରେ ଏ କିସମର
'ପ୍ରିୟତମା' ମାନଙ୍କର ଆଦର ମାର୍କେଟରେ କେବଳ ଜୟପତିଲା ।

ସାର, ଉଚନ୍ଦ୍ରନ୍ଧନ୍ଦୀର ବିଲାତର ବଡ଼ ମଂଦ୍ରୀ ଗାଦି ଗୁଲିଯିବା
ପରେ ଏମାନଙ୍କର ଟାଣପଣ ଆଉ ରହିଲା ନାହିଁ । ତେଣିକି ଫ୍ରମେ
ହାଇଟ୍ରିଲ୍ ବାଲ୍ ଓପରକୁ ଉଠିଲେ ।

୪୭ ମସିହାର ସ୍ଵାଧୀନତା ପାଇବା ବେଳକୁ ଅବସ୍ଥା ପ୍ରଭା
ବଦଳ ଯାଇଥାଏ । ସୁନ୍ଦରୀ, ଆଲୋଚନା ସତ୍ତ୍ଵ, କାର୍ଯ୍ୟକାଣ୍ଡ
କମିଟି ବୌଦ୍ଧକ, ନୈଶ ବିଦ୍ୟାକୟ ସଂଗଠନ ଇତ୍ୟାଦି କାମରେ
ଆଧୁନିକା (modernites)ମାନେ ଆରେ ଆସିଲେ । ମହିନେ
ମାନେ ସିନ୍ଧୁର ଉପରେ ଯେଉଁ ଗୁରୁତ୍ବ ଦେଉଥିଲେ, ଆଧୁନିକା
ମାନେ ତାକୁ ବାଦ ଦେଇ କୁଞ୍ଜମ ଅନ୍ତରୁ ଆଖି ପକାଇଲେ ।
ହାତର କାଚ ଯାହାକି ପୂର୍ବରୁ ୧୨ ପଟରୁ ୬୭ ପଟ ଯାଏ
ବହୁଥିଲ ଫମଶଟ ତାହା ଦୁଇପଟକୁ ଖସି ଅସିଲା । ଓତଣାକୁ
କ୍ୟାପୂଲ କରଗଲ ଏଇ ମଜ୍ଜବାରେ ଆଧୁନିକା ମାନଙ୍କ ମନ ପସନ୍ଦ
ହେବା ଭଳି କେତେଟା ନୂଆ ଛିଙ୍ଗାଇନର ଲେଡ଼ିଜ ଚପଲ ତପ୍ତାରି
କରି ବାଟା କୁଂପାନି କିଛି ପଇଧା ଉଠେଇ ନେଲେ । ଏହି ଆଧୁନିକା
ମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ କେହି କେହି ମଧ୍ୟ ସିଗେଟ୍ ଖାଇବାର ଖବର
ମିଳିଥିଲା । ସ୍କୁଲ, କଲେଜ, ସିନେମା, କୁଦା, ଖେଳ ପଢ଼ିଆ
ଇତ୍ୟାଦିରେ ଆଧୁନିକା ମାନଙ୍କର ବହୁ ପରିମାଣରେ ଆବଶ୍ୟକ
ଫଳରେ ଫମେ ଗୋଟାଏ ଗହଳିଆ ‘ଫ୍ରେଣ୍ଟ୍ସିପ୍’ ଜମିଲ । ୧୯୭୭
ଖୁ ୨୨ ସାବ ପନ୍ଦରବର୍ଷ କାଳ ଏମାନେ ସବୁ କ୍ଷେତ୍ରରେ ମାତିଲେ ।
ଫ୍ରେଣ୍ଟ୍ସିପ୍ ଦେଖନ୍ତୁ, ସ୍କୁଲରେ ଦେଖନ୍ତୁ ବଡ଼ ବଡ଼ ଦୋକା-
ନରେ ଦେଖନ୍ତୁ, ରେଡ଼ିଓ ଷ୍ଟେସନରେ ଦେଖନ୍ତୁ ବାଜମାନିକ ଦଳ
ଉତ୍ତରେ ଦେଖନ୍ତୁ ସବୁଠାରେ ଏଇମାନେ ହେଲେ ଆକର୍ଷଣର ବୟସ
ନିରୂପା ବସୁଙ୍କ ବାଦଦେଲେ ଅନ୍ୟ କୌଣସି ଆଧୁନିକା ତିବି
ତାରକାମାନେ ପୌର୍ଣ୍ଣିକ ଫିଲ୍ମରେ ଅଭିନ୍ୟା କରିବା ପାଇଁ

ଟିକାଏ ଅମଙ୍ଗ ହେଉଥିଲେ ।

୧୯୭୭ ମସିହା ପରେ ପରେ ଦେଶ ଭିତରେ ସେପରି ଗୋଟାଏ ବିରାଟ ଝଡ଼ ଦହିଗଲା । ସାଏବବାବୁ, ଅମାଚାରୁହ, ସନ୍ଧ୍ୟା ମୁଖଜୀ, ସାଧନା ଇତ୍ୟାଦି ଆସିଗଲା ପରେ ନିଷ୍ଠୀ, ମଧୁ ବାଲ ମାନେ ପଛକୁ ପଞ୍ଚଗଲେ । ବାପ୍ରତିବରେ ଅନ୍ୟାଧୁ ନିକା (ultra modernites) ମାନଙ୍କର ଆରମ୍ଭ ଏଇଠୁ ହେଲା । ମୁଣ୍ଡର କୁଡ଼ାଇ ଅଧେ କଟିଗଲ ପିଠି ପାଖର ବ୍ଲାଉକଟା ନ ଦୂଷି ପିଠିର ଗୋଟାଏ ଅଂଶ ଦୁଃଖ ହାତରୁ କାତ ଉଭେଇଗଲ ଇତ୍ୟାଦି । ‘ଲଭିଲନ୍ ଟୋକିଓ’ ଛବି ସାବ ଘରତର ଫେସନ ଷେଷକୁ ଗୋଟାଏ ଆଇଦ ସିକ ପରିବର୍ତ୍ତନ ଅଣିଦେଲ । ଆନନ୍ଦାର ଚେଷ୍ଟାଏର କାନିର ଉପବାଣୀ, ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ କେକ ଓ କେଶର ପ୍ରତି ଛବି ଛବି ‘ଲଭିଲନ୍ ଟୋକିଓ’ ମାଳିର ମିଳିତ ବ୍ୟକ୍ତିଗତାକୁ ଜନସାଧାରଣଙ୍କ ଅଣି ଆଗରେ ଅହରହ ଦେଖାଇ ହେବାର ଚେଷ୍ଟା ‘ଅନ୍ୟାଧୁ ନିକା ପ୍ରିୟତମା’ ମାନେ ରେବାରେ ଲାଗିପଡ଼ିଲେ । ନାଇଲନ ପାଇଥିଲା, ଟେଲିକ ଅସିଥିଲ, ସିଏ ବି ଏତେ ଶିଶୁ ରୁକ୍ଷିତ ବୋଲି କେହି ଭାବ ନଥିଲେ । ଅସିଲ ଡାର୍ଲିନ ଶାଢ଼ି । ନାହିଁ ଧଡ଼, ନାହିଁ ପାଡ଼ି, ନାହିଁ ଆ ଲେ, ନୁହିଁ ସୁତା, ମଠ, ପାଠ ବା ବନାରସୀ, ବରଦମପୁର, ତାକାଇ । ତିପା ପୋଷାକ, ରୁପିରୁପି ରୁଲି, ରୁକିଶ ପଇସାର ଗ୍ରେଟ ପଇସା ସାଙ୍ଗରେ ରୁରିଟକା ବାରଣୀଆ ହାତ-ମୁଣ୍ଡ ଖଣ୍ଡକ ସହ ରୁଚୁ-ଚନ୍ଦ୍ରାନମା-ଚଂପକବରଣୀ ରୁନୀତୋକ ବସୁ ସ୍ଥାନରେ ରୁହିଁ ବସିଛନ୍ତି ବସକୁ । ଗେଷେଇ ଶିଖିନାହାନ୍ତି ଗେଷେଇ ଘର ବି ନାହିଁ । ଖାଇବା ଗଣ୍ଡାକ ସିଲଭର-ଆକ ଭିତରେ ଧର ହୋଇଛି ହାତରେ । ନିହାତ ମାଆ ହେବାର ଦରକାର ପଡ଼ିବା ପରେ କଥୁଳା ପିଲଟି ବୋତଲରେ ମୁହଁ ଲଗେଇଛି ଗାକସୋ

ଅମୁଲ ଚଢାଦାମରେ ଗୁଲିଛି ବଜାରରେ । ଦେହର ପୌନ୍ଦରୀୟ ପାଇଁ, ସ୍ଥାଇଲ ଶିଖବା ପାଇଁ ମକରବା ସାହିର କରସ୍ତାନ ଝୁଆଙ୍କ ସାଙ୍ଗରେ ତାଳ ଦେବାକୁ ବାହାର ପଡ଼ୁଛନ୍ତି ଶଂକରପୁର ସାଉଘର ଝୁଏ ।

କଟକର ରେଲଟେସନ ଲେଉଳ ସ୍ଵିଂ ବନ୍ଧୁଥିବାବେଳର ବିରକ୍ତି ଏଠି ଚଲିବ ନାହିଁ ବାବୁ, ତ କଟଣା ରିକିସା ଲେ, ସାଇକେଲ, ରିକିସା ଯାଉଛି, ଆସିଛି ଟାକ୍‌ସି ଓ ସ୍କୁଟର ଯୁଗ । ଅଭ୍ୟାଧୁନିକା ପ୍ରିପୁତିମାଙ୍କୁ ସ୍କୁଟରର ପଛପାଖରେ ବସାଇ, ନିଜର କାନକୁ ତାଙ୍କର କୋମଳ-ହସ୍ତରେ ଧରଇ, ତାଙ୍କ ଆଖିରେ ଗୋଟାଏ କଳା ଅନ୍ତାରିଆ ଚଶମା ମଞ୍ଚାଇ, ଫୁଲ-ର-ର କିନା ବାହାର ଯାଆନ୍ତି ସମ୍ଭାବରେ, ଜାଣ୍ଟପୁ ସଙ୍ଗୀତ ହେଲା ‘ଜନଶାମନ’ କିନ୍ତୁ ସାରୀୟ ସଙ୍ଗୀତ କଣ ଜାଣନ୍ତି ‘ବୋଲ ରାଧା ବୋଲ, ସଜମ’ ଓଡ଼ିପୁରେ ‘କଳିଯୁଗର କୃଷ୍ଣମୁହିଁ’ ।

ଅବଶେଷେ ସେମାନଙ୍କୁ ଓ ତାଙ୍କ ମାନବର ଆପଣମାନଙ୍କୁ ଆମ୍ବ ତରଫରୁ ଧନ୍ୟବାଦ ଦେଇ ଏ ପ୍ରସଙ୍ଗ ସାଙ୍ଗ କଲୁ

ଭଦ୍ରାଖୀ ବିଜ୍ଞ

ମୋତିଗଞ୍ଜ ବଜାର ମୋତ ଉପରେ ଲୋକ ଏକଦମ୍ ଜାମୁ
ଆନ୍ତି, ଦୂଷ ସେବିଷ ପକେଇବାକୁ ସହା ନଥାଏ । ମୁର୍ଦ୍ଧାରକୁ
ଆଶା ଉଣିଥିବା ଫୁଲ ଶାର୍ଣ୍ଣାମାନେ ଯେପରି ଖଣ୍ଡି ଉଡ଼ା ଦିଅନ୍ତି,
ଅବସ୍ଥାଟା ସେ ରୂପ ଥିବାର ଦେଖାଗଲା । ଆଗରେ ବୁଲିଆନ୍ତି
ଦିଁତି ଅଧ୍ୟାତ୍ମ ଚୋକା । ଠିକ୍ ଚୋକା କହିଲେ ଚଳିବନି-ପିଲା-
ପାହାଙ୍କୁ ‘ଛୁକଡ଼ା’ ଅନ୍ତରୁ କି କରିଯାଏ । ବାଜଗ, ମୁକୁରିଆ
ସାବନ ବର୍ଣ୍ଣ-ପତଳା ଚେହେରା । ମୁଣ୍ଡବାଳ ଝାମୁ ରିଆ । ବର-
ଦମ୍ ପୁରିଆ ନେକିଆ ବାଉଜ ସାଙ୍ଗକୁ ହଳଦିଆ ସ୍ଥିକ ଘାଗରା ।
ଛୁତିରେ ଫିଟ୍ କରିଯାଇଥିବା ଅଳ୍ପୋତ କାଷ୍ଟ-ଗୋଲକ ଦରିଯାପର
ଶିଥା ନାଇଲନ୍ ଦୋଢ଼ଟା ପତଥିବାରୁ ଚେହେରାଟା ଏକଦମ୍
ମାତରବିରିଆ ହୋଇଥାଏ । ମୁଣ୍ଡର ଦେଣୀରେ ବନ୍ଧା ହୋଇଥାଏ
ପୁଞ୍ଜେ ଲେଖାଏଁ ଲଭ-ଇନ-ଚୋକିଓ କଣ୍ଠି । ଗୋଡ଼ରେ ପାଞ୍ଚୋଡ଼ି
ଦୂରୁର, ହାତରେ ମାଳ ଲେଖାଏଁ ଚଂପାଫୁଲ, କରିଟି ରୂର
ପାଖରେ ଗୁଡ଼ିଆ ହୋଇ ଥାଏ । ଝୁମୁଝୁମୁ ଶକ ବିଶିଷ୍ଟ ଏହି ଦୋଟି
ଗୋଟିପିଲକ ପଛରେ ଗୋଟିଏ ଧୂ-ଧୂ-ପ୍ରେମି ବାହିମା ବାଲେଶ୍ଵର
ସହର ଉତରକୁ ଆଗେଇ ବୁଲିଆନ୍ତି ଠିକ୍ ଯେପରି ପାନିପଥ୍

ପୁଣକୁ କାହିଁମ୍ ଲେଖକ ପଳକଣ ଯାଉଥିଲେ । ୧୩ ଟତେ
ଶତାବୀରେ ମୋଗଲ ସୈନ୍ୟ ମାନଙ୍କ ବର୍ତ୍ତୁକ ବୋଛନେବା
ପାଇଁ ନୟକୁ ହେ ଇଥିବା ପାଚିରଖିଆକ ଭଲ କିନଳଣ ଅପରମଷ୍ଠା
ରେଳଟେସନ କୁଳି ଗୋଟିଏ ଭାଇରେ ସେକା ହୋଇଥିବା ବିତ,
ଅନ୍ୟ ଭାଇରେ ମାରିପା ଚରଣି ପାନିଆ, ପ୍ଲାସ୍ଟିକ ପୋଁକାଳ ଏବଂ
ଶେଷ ଭାଇରେ ବାଉଁଶ ପାତିଆରେ ଜୋଲେଇ ହୋଇ ତିଆର
ହୋଇ ମାଟିଆ କାଗଜ ଗୁଡ଼ିଆ ଏକ ଭଦ୍ରି କି ବିଶ୍ଵର ବନ୍ଦ-ସଂସ୍କରଣ
ଧରି ରୁକ୍ଷିତାନ୍ତି । ବିତର ପ୍ରବୃତ୍ତ ଯୁଦ୍ଧରେ ଏ ଅସ୍ତ୍ର ଯୁଦ୍ଧ ସମାନ
୧୯୭୭ ଭୋଟ କେବର ‘ଅମୋଦାସ୍ତ’ । କଳାହାଣ୍ଟିଆ ମେତା
ଉଠାଇ ସବକ ବକାହିବା ବନ୍ଦ ହୋଇଗଲେ କର୍ବା ଯେମିତି ଏତେ
ଏତେ ଟୋପା ବର୍ଷିପାଏ ଠିକ୍ ସେହିପରି ଗୋଟିପିଲ ଯୋଡ଼ିକ
ଜକ ଓପରେ ନାଚ ଆରମ୍ଭ କରିଦେଲେ । ପକ୍ଷୀଚଟା ପରି ଜେଣା
ଦଳଇ, ଅଣ୍ଟା ଦୋହଳଇ ‘ଝମରୁ, ଝମରୁ, ଝୁମ’ ‘ଝୁମରୁ, ଝୁମରୁ
ଝମ’ ଠିକ୍ ତା ପଛକୁ ପଛ ଲଗ ରହିଯାଇଥାଏ ଗୀତ ‘ବାବୁ
ଉଦିରଖି ବିତ, ବାବୁ ଉଦି-କୁଂ କି’, କିଂ କିଂ କିଂ କି’ । ପୁଣ୍କୁ
ଯିଏ ହଙ୍କମ ପଦ (ତା) ବିମାର ଯାଏ ଗୁଡ଼ିବାବୁ.....ହଁ ହଁ,
ହଁ ହଁ, ହଁ ହଁ ।’ ଝମରୁ, ଝମରୁ, ଝୁମ । ସତେ ଯେପରି ଜଗାଇ
ମାଧାଇ ହରି ସଂକ୍ଷାତୀନ ପ୍ରେମରେ ନବହୀପର ଘର ଦାଣିରେ
ହରିନାମ ଜୟଜନ୍ମ-ପ୍ରେମ ସେ ।

ବାହୀର ଭୋଗର ପେଟି ମାଛରଜା ପରଶା ହେବା ଚେଳେ
ଖୋଲ ଅପେକ୍ଷାରେ ହାତଟେକ ବସିରହିଥିବା ଭୋଜନ-ପ୍ରେମିମାନେ
ଯେତେବେଳେ ଆପଣା ସମ୍ମଗରେ କଂଗୁଶୋଇସ-ମାଲପା-ଲୁପିତ
ମାଛ-ଖୋଲ ପରିବେଶିତ ହେବାର ଦେଖନ୍ତି ସେତେବେଳେପୂର୍ବ

ଆପଣାର ପଦ-ପାଶୁଁଷ୍ଟ ମାଛ ଭଜା ଖଣ୍ଡ ମନଙ୍କର କିମୁଦଂଶ
ହାତର ଭାଙ୍ଗି ପ୍ରୋକ୍ତ ଫେଁକିବେ ବୁଢ଼ାର ନିତାନ୍ତ ଦି' ରୁଚିଥର
ବୁଝିପକାନ୍ତି । ସଂତ ଯେପରି ଜଣେ ହତ ଶ ପ୍ରେମିକା ଆପଣାର
ପୁଅ ପ୍ରେମିକଙ୍କର ପ୍ରେମ-ପଦରୁ ପ୍ରେମ ସୁଧାନିଧି ଅଣ୍ଟାକୁଛନ୍ତି ।
ବିଜ୍ଞ ପିଲମାନଙ୍କର ଝୁମୁଖ ନାଚ ଏମନ୍ତ ସୁନ୍ଦର ଭାବେ ରୁଲିଥାଏ
ଯେ ଦେଖିବା ଲେକେ କେବଳ ବେସବୁର ହୋଇ ଗଲେଣି ।
ସମସ୍ତ ଦେଖଣା ହାଶଙ୍କ ଭିତରୁ ଅଧାରିତ କେବଳ ମୁଣ୍ଡ ହଲଇ
ତାଳ ଦେଉଥାନ୍ତି । କେହି କମିତି ଗୋଡ଼ ପାପୁଳିକୁ ମାଟିରେ
କରୁଛି ଆପଣାର ମନର 'ମିଛକି' ସତ୍ତା ବିଡ଼-ମଂଗୀରର ସ୍ଵର-
ଶୂଙ୍ଗାର ସୃଷ୍ଟି କରୁଛନ୍ତି । ଅଲ୍ଲ ରସିକ ଅଥବା ସଂଗୀତାନନ୍ଦିଙ୍ଗ
ରସିକମାନେ ମଧ୍ୟ ନିଜର ରସିକତା ଦେଖେଇହେବା ପାଇ "ପୁଟକା
ସାହାୟ୍ୟରେ ପୁଟପାଠ ବେଳଇ ଥିଲୁ ।

ଗୋଟିପିଲ ମାନେ ବିଶିଅଙ୍ଗୁଳ ଓ ବୁଢ଼ାଆଙ୍ଗୁଳ ଟିପରେ
ଆପଣା ଆପଣାର ହଳ ଦିଆ ଘାଗରକୁ ଅନ୍ତୁ ଟେକି ଦେଇ ପାଞ୍ଚ-
ଛଅ ଦେଇ ଏ ର ଯାଉଥାଆନ୍ତି । ଲେଖ ମଜା, ନିଅ ତାଳ ମାତ୍ର ।
ବୁଢ଼ା ମଜଲବୀ କରମତ ମିଆଁ ହାତ ଟେକି ରଜି ଗୁଡ଼ ରୁଲି-
'ଆନ୍ତି "ମାଞ୍ଚୁବ ନାଚଞ୍ଚାଲୁ । ଅର୍ତ୍ତର ନାରେ" । ବିଡ଼ କଂପାମାର
ମେନେଜର ଅବସ୍ଥାଟା ଉପରେ ଧ୍ୟାନ ରଖିଥିଲେ । ସେ ଦେଖିଲେ
ବେଳ ଠିକ୍ ଆସିଯାଇଛି । ନାଚ ଭିତରେ ବିଜ୍ଞ-ପ୍ରେମୀ ମାନେ
ଏକବାରେକେ ବୁଝି ରହିଛନ୍ତି । ମହାନସାର ଜ୍ୟୋତ୍ସ୍ନ ଭିତରେ
ମାନସିଂ ଯେପରି ଉବୁଟୁବୁ ହୋଉଥିଲେ । ସେଇ ବେଳଟା ହେଲା
ଅସଲ ବେଳ । କେବଳ ଉତ୍ସରକବା କଥା । ଯାହା ସମସ୍ତେ
ସହକେ ପାରନ୍ତିନ । ଜିନିଷଟା ଖରାପ ହେଲା ପଛକେ ପଚିଚି ଲୋକ

ପସନ କରିଛନ୍ତି ତ ଗଲ ରୂପ । ଆସିଲ ଗାନ୍ଧିସୁଗ, ରୂଳିଲ ବିଷୀ ଗାନ୍ଧିଟାପୀ, ଜହରଜାକଟି । ଆସିଲ ଉନ୍ନତ ସୁଗ ଉଠିଲ ଦରି-
କିମ୍ବ ଫେସନ । ମଞ୍ଜକା ଦେଖିବା ଅସଲ କଥା । ମଞ୍ଜକା ଲକ୍ଷ୍ୟ
କରି ଉଚ୍ଚ କଂପ ମାର ମେନେଜର ବିତ୍ତ-ବୁଢ଼ା-ଘରିଆଙ୍କ ପଛ
ଆଉଳୁ ଆଖି ଠାର ମାରିଲେ । ଏହି ଠାରଟା ଥୁଲ ସୁରନା ।
କେବି ଲକ୍ଷ୍ୟ କରି ପାରିଲେ ନାହିଁ । ନାଚ ଆଉର ଜୋରରେ
ଆରମ୍ଭ ହେଲ ।

ଉଚ୍ଚ ଉଚିତରକୁ ପଣି ଆସିଲ ଗେଟାଏ ଟ୍ରାଫିକ ଘୋଲିସ ।
ଟେଲିଫୋନ ପଶ୍ଚାତ ଦେଉଥିବା ଶୁଣ୍ୟମ ନଳ ପଶ୍ଚାତ କେନ୍ଦ୍ରେ
ସାହାଯ୍ୟ କରିବା ପାଇଁ ଟେକା ଶୁଣ୍ୟମାନେ ଯେବୁପ ହକର
ହକର ହୃଦୟ, ପୁଣ୍ୟ କନେଷ୍ଟବଳ ବିଚର ସୁବିଧାରେ ନାଚ
ଦେଖିବା ବାହି ନାରେ ଭିଡ଼ାନ୍ତଗ୍ରାହୀ ଅଞ୍ଚଳକୁ ପ୍ରବେଶ କଲା । ମାଛି
ପଣିବାକୁ ବହା ନାହିଁ । ପୁଣ୍ୟମ ଶର୍ପା ବନ୍ଦ । ପୋଲିସ ବାଲ
ପାଟି କଲା । ଆରେ ଏ ବିତକା ଚିତ୍ତପୂର୍ବ, ବିନ ଘେରିମେଁ କାଏକୋ
ଝମିଲ କରିବା । ମେନଙ୍ଗର ସେ ହଟକର କୋଇ ଦୁସ୍ତି ଜଗହ-
ପର ନାହେ । ନାହିଁତା ପାଁଚ ଆଇନମ ପରା ଦୁଁଗା । ହଁ ।
ସମବଳାକ୍ଷେତ୍ରରେ ନିର୍ଭର ରଖି କେବଳ ଶୁଣ୍ୟ ଶୁଣ୍ୟ ଦର୍ଶକବାରେ
ଲଗିଆନ୍ତି, ବିତ୍ତ ପ୍ରେମୀ ଜନତା ତଦବତ୍ତନାଚ ଓ ଗୀତ ଉପରେ
ଲକ୍ଷ୍ୟ ରଖିଆନ୍ତି । ପୋଲିସର ବେଦମ ପାଇଁ ଜାହାରକୁ ଶୁଭିଲ
ନାହିଁ । ବରଂ କରମତ ମିଆକର ‘ଇନକୋର’ ଶବ୍ଦ ମୋତି-
ରଞ୍ଜ ବଜାରକୁ କଞ୍ଚାର ଦେଉଥାଏ । ଉପନିଷାଦନର ଚବିଶ
ଘଣା ପୂର୍ବର ଶେଷ ସବର ଗମାନ ପରି ବିତ୍ତ ବାଦ୍ୟବୁନ୍ଦ ଓ ନାଟ୍ୟ-
ରଙ୍ଗ ମାତ୍ର କରୁଆଏ ।

କନେଷୁଳକ ଗର୍ଜି ଉଠିଲ । ସଦର ଆନା ଛଲକା, ପୁଣି
ଟଃ ଇନ ଭିତର । ଏତେ ବେଶାତର ପୋଳିସ ପ୍ରତି । ରାତ୍ରା ବନ୍ଦ ।
ଏପାଖ ସେପାଖ ପରିଶ, ପରୁଣ୍ଣ ଘୋଡ଼ିଗାଡ଼, ରକ୍ତା, ବଳଦ
ଗାଡ଼ ଜମିରଙ୍ଗଳି । ନାଟସାହେବ ଆସି ବାବେଳେ ତି ଏତେ ସମୟ
ରାତ୍ରା ବନ୍ଦ ରହେନ । ସାମାନ୍ୟ ବିଜି ଆନ୍ତରିକାଇଜ କରି ଅଧି
ଅଧି ଘଣ୍ଟେ ମେନଗେଣ୍ଟ ବନ୍ଦ କରି ଦେବେ । ଏତେ ସହସର ।

‘ମତ୍ତୁ ନାହେ, ଏ ନାଚିଥ୍ରୁଲି । ବସ୍ତ୍ରାକ ଉପର, ବେମବୁର
ନାଚନା ବେକ ମୁମ୍ବା ବାତ୍ ହେବେ । କଟ ଯାଞ୍ଚ ବସ୍ତ୍ରକି ଉପର ଦେ ।
ଅବରୁ କିଲ୍ଲାର କର ଦୋ ରାତ୍ରା ନେହିଁଜୋ ପରିତ ଲେକର
ପାଣ୍ଡିମେ ଡୁକାଉଁଗା । କ୍ଷ୍ୟା ମାଳୁମ ହୋଇଇନି । କୋଇଭି
ଖାତର ଆଚେନ୍ଦ୍ର ପୁଲିସ କା ବାତ୍ । କନେଷୁଳକର ପାଟି
କାହାରିକୁ ଏତେ ଟିକେ ଘୁଁରୁଇ ପାରିଲାନି । କାହାର ବେଳ
ନଥାଏ । ଠିକ ସେତିକ ବେଳ ଗୋଟି-ପିଲ ଦକ୍ଷଣୀ-ଚମ୍ପୁ
ଉପରେ ତାଳ ପକାଇଥାଏ ।

‘ଆହା ମୋ ଶ୍ୟାମସନ
ନେପାଳା ଜର୍ଦା ମନ’ ଉଦ୍‌ବିଜି ବିଜି ବଞ୍ଚି
 କେହୁପ୍ରସ ନପୂନ-ରେ-ସ-ସ’

‘ଆରେ ଓ୍ତ୍ତା, ଓ୍ତ୍ତା ! ସାଲ କମାଲ କିପ୍ପାରେ’ ମାରୁଆଡ଼ ଟୋକା
ବି ଚିଲେଇବାରେ ଲାଗିଥାଏ । ଏମତି ନାଚ ମୋତିଗଞ୍ଜ ବଜାରରେ
ଦେଖା ନଥିଲା । ହଜାର ହଜାର ଟଙ୍କା ଖରଚ କରି ବଢ଼ିଆ ଯାଏବା
ପାଟି ଆଣି ଯାଏବା କରିଯାଇଛି କିନ୍ତୁ ଏ ନାଚ ସେମାନେ ଦେଖାଇ
ପାରିନାହାନ୍ତି । ସାର ମୋତିଗଞ୍ଜ ବଜାରର ଅନ୍ଦରମହଲ ଓ
ବାହାରମହଲ ଉଭୟଙ୍କ ବିଜି-ନାଚର ପ୍ରଭାବ ଜମିଯାଇଥାଏ ।

କନେଷ୍ଟୁବଳ ତତ୍ତ୍ଵ ପୁଣି ଜୋର କରି ଡାକେ ମାରିଲା ‘ଏ ନାଚତ୍ତୁଲା, ବିଜ୍ଞାନ ଚଢିଯା । ମର୍ ନାଚୋ’ ପ୍ରବଳ ପ୍ରତିବାଦ ହେଲା ବିଜ୍ଞିପ୍ରେମୀ ଜନତାଙ୍କ ଉତ୍ତର ।

‘କ୍ଥା ବେଳ ? ନାଚତ୍ତୁଲ ? ଦୁସ୍ରାବାର ବୋଲେ
ତୋ ତୁହଁର ମଗନ ଶୁମ ବନା ଦୁଁ ।

ତତ୍ତ୍ଵବଳ କରୁଥିବା ଶାଶଦିଆ ଧାରୁଆ କଟୁଣ୍ଣ ଦେଖି କେ-
ଶରପୁର କତଳଖାନାର ମାଛଛେଳ ମାନେ ଯେପରି କାତରି ଯାଆନ୍ତି
ବିତ୍ତର କନେଷ୍ଟୁବଳ ସେଇପରି ହେଲା । ସାମାନ୍ୟ ଟିକିଏ ବେଅଡା
ହୋଇଗଲେ ବିଜ୍ଞି ସିଗ୍ରେଟ ପ୍ରେମୀ ଘୁଷବଣ ଯଦି ଯୋହିଯାଅନ୍ତି
ତେବେ ତାଙ୍କ ସାଙ୍ଗରେ ପଢ଼ୁକ ଲୋକ ମିଶିଯିବେ । ତେଣିକି
ହେଲା ଜୋତା ବୃଷ୍ଟି, ଟେକା ପଥର, ଧର୍ମସଂହାରୀ, ଲୁହବୁହାଗ୍ୟାସ,
ଲଠି, ଗୁଳି । କରଂ ବିଜ୍ଞବାଲଙ୍କ ସଙ୍ଗ ଦୋଷ୍ଟି ରଖିଲେ ଲଭଅନ୍ତି ।
ପାଁଚ ବଣ୍ଟିଲ ବିଜ୍ଞ ମଗନା ମିଳିବ । ସତକୁ ସତ କନେଷ୍ଟୁବଳର
ଡାକ୍ତାଣ ହାତ ଭିତରେ ଟୋଟିଏ ବଣ୍ଟିଲ ସ୍ପେଶାଲ ଉଡ଼ି ଦେଖା
ଗଲା । କଢ଼ିରେ ଟିଆହୋଇ, ବାଆଁଣ ଦେଖିଅଛତା ଉପରେ ଭାବ
ଲଗେଇ ରଗାଟିଏ ବିଜ୍ଞ ଟଣୁଥ ଏ ବିତ୍ତାଟି । ନାଚ ଠିକ ପୂର୍ବପର
ରୁଲିଆଏ ।

ଦମେ କତତା ବଣ୍ଟି ହୋଇଗଲ ପରେ ନଈ ନାଲରେ
ଯେପରି ଗୋଲିଆ ପଣି ଗଡ଼ି ଆସେ, ହଠାତ ଗୀତ ବନ ହୋଇ
ଯାଇ ଆରମ୍ଭ ହେଲା ପ୍ରବୁର । ଆପଣାର କାଖସ୍ତ ମାଇକକୁ
ଟେକିପରି ଜଣେ ପ୍ରବୁରକ ନିକଟସ୍ଥ ନମ୍ବୋଡ଼ର ପାଦ ଦୋକାନ
ସମ୍ପରେ ଥିଲା ଛାଁଗୁ ବାରଣ୍ଟା ଓପରକୁ ଉଠିଲେ ।

ତାଙ୍କ ପାଖରେ ଗୋଟେ ତିପାହିଆ ଉଷରେ ପାଞ୍ଚଇଷ ଲମ୍ବ, ଏକ-ଇଞ୍ଚ ଗୋଲେଇ ବିଶିଷ୍ଟ ଗୋଟାଏ ବିଜ ରଖା ହୋଇଥାଏ । ଲୟୁଲି ଛନ୍ଦପେଟର ମାନେ ରୈବରସ୍ତ କଲାବେଳେ ହଠାତ୍ ଅଛ ସାର୍ ମାନେ ଯେପରି କକ୍ଷାଣ୍ଡକୁ ଟେକିଧର କଲାପଟ । ଆଉକୁ ତଳିପଡ଼ି ଅଙ୍କ କଷିବା କାହାମା ଦେଖାଇ ହୁଅନ୍ତି ପ୍ରୋକ୍ଟ ବିଜ-ଦିଶାରଦ ପୂର୍ବୋକ୍ତ ନମୁନା ବିଜ ଆଉକୁ ଆପଣାର ତାହାଣ ହାତର ବିଶି ଆଜୁକୁ ଯୋର କରି ଦେଖାଇ ଦେଇ ଆରମ୍ଭ କଲେ ।

“ସାର୍ ମାନେ, ଲେଡ଼ିକ ଏଣ୍ଟି ଜେଣ୍ଯୁଲ୍ ମାନ, ମୋ ଆପେ ଦପ୍ତାକର ଦେଖନ୍ତୁ । ମୋର କେଇପଦ କଥା ଅନ୍ତର ଘଷେ ଶୁଣନ୍ତୁ, ଆପଣମାନେ ଏଣ୍ଟିଆ ଫେମସ ଭଦରଙ୍ଗ ବିଭର ଆଉରଟାକଜ, ବଢ଼ିବାର ଦେଖିଛନ୍ତି-କାନରେ ଶୁଣିଛନ୍ତି । ଅବ୍ଦି ଆମେ ଆପଣଙ୍କୁ ସେଇ ଏକଲମ୍ବର ଭଦରଙ୍ଗ ବିଭ ବିଷୟରେ କଣ୍ଠ କହିବା । ଆମେ ହୋଲ୍ ଏଣ୍ଟିଆ ଟୁର୍-କରନ୍ତି । କଳିକତାରେ ସୋନାରବାଲ ‘ବେହାରର ପେଶ୍ ଲମ୍ବୁ, ଉତ୍ତର ପର୍ଦେଶର ‘ଅନାରକାଲ’, ଦେହଲୀର ‘ଲଲଗୁଲାଲ’, କାଶ୍ମୀରର ଗତ୍ତକ ରୁମମା ଇତିଆଦି ଅଗ୍ର, ଅଗ୍ର, ନାମୀ କୁମାର ବିଭି ପିଲାନ୍ତି । ଫିରଭି ଟେନିଂ ଲେଇ ଉଡ଼ିଶା ମୁହକରେ ଆଜ୍ଞା କରି ବିଜ ବନୋଇଛନ୍ତି ।”

ଏକଲମ୍ବରେ ସମୟେ ଅନେଇଥା’ନ୍ତି, ନିଃବାଲ ପୁଣି ଆରମ୍ଭ ନିଲ ଆଉ ଟିକିଏ ଚଢାଇଲାରେ

“ସାର୍-ଆପଣମାନେହି ବିରୁଦ୍ଧ କରନ୍ତୁ । ଦୁସ୍ର କିମ୍ବମ ବଢ଼ିବ ବିଭ ମୁଲକରେ ରୁଲୁଛି । ହଇଦଶ ବିଭ, ଅମିପୋଟୁ ବିଭ, ଦିଯ'ସା ପେସଲ ବିଭ, ଝୁଲଣସା ବିଭ, ସିଙ୍ଗଲ ଘୋଡ଼ା ମାର୍କା ବିଭ, ଡବଲ ଗାଇ ମାର୍କା ବିଭ, ତିନିମଙ୍କ ବିଭ, ହନ୍ତୁ-ମାନ୍ଜା ବିଭ, ଗଧଛାପା ବିଭ, ଲେହେରୁ ବିଭ-ପବୁ ରୁଲିଛି । କିନ୍ତୁ ଆପଣ ଜାଣିଛନ୍ତିକ ସାର୍ ? ଖାସ, ଉଦ୍‌ବୁଦ୍ଧି ବିଭର ମାର୍କେଟ ବୋଲୁ ଏଣ୍ଟିଆ-କର୍ମୀ, ଲେଇ ନ ମାଣାରେ

ନେପାଳ, କଣ୍ଠୀରଙ୍ଗେ ଭି ରହିଛି । ହର, ଦଢ଼ି ସଫ୍ଲାଇ ରୂଲୁଣ୍ଡି ।”
ହିମେ ବଢ଼ି-ପ୍ରେମୀଙ୍କ ସଂଖ୍ୟା କମିବାରେ ଲାଗିଲା । ଚ୍ଛେଷ ପିଲାଏ
କିନ୍ତୁ ଶୁଦ୍ଧିବିବାର ପାଦ କୁହନ୍ତି । ସମସ୍ତେ ଅନେଇ ଆଆନ୍ତି
ବିପାୟୁ ଉପରେ ଥିବା ବିରାଟ ବିଭିନ୍ନାକୁ, ପୁଣି ପ୍ରଗ୍ରାମ ରୂପିତାକୁ ।

“ଆପଣ ମାନେ ଜାଣନ୍ତି ବିଭିନ୍ନ ଗୋଟେ ସ୍ଥୋକି । ଭେରି
ବେଢ଼ ଫର୍ମ ହେଲାନ୍ତି । କିନ୍ତୁ ଜାଣନ୍ତି କି ସାର ଉଦ୍‌ବୁଦ୍ଧି ବିଭିନ୍ନ
ମସଲ ଭିତରେ ଖାଣ୍ଡି କେନ୍ତି ପ୍ରତି, ପିଞ୍ଚି ନେପାମାନଙ୍କର୍ । ଅସିଲ
ଦିଲ୍ଲିମୋହିମା ସେଣ୍ଟ । ଏଇ ଜଣ୍ମ ନାଟ୍ (Just now) ପଶ୍ଚାତା
କରିବା ଆସନ୍ତି । ଅବ୍ରି ଆପଣମାନଙ୍କୁ ଗୋଟିଏ ଲେଖାଁ ପେସଲ
ଉଦ୍‌ବୁଦ୍ଧି ବିଭିନ୍ନ ଧରାର ଦେଇଛି । ମୁଁ ଟାଣିବି-ଆପଣ ବି ଟାଣିବେ ।
ଦେଖିବା ନିପରି ଲାଗୁଣ୍ଡି ।”

ପୁଣି ଲୋକ ଜମିଗଲେ । ଚ୍ଛେଷ ଛୁଆଗୁଡ଼ାକ ଭିନ୍ତ ଭିତରେ
ପଣି ହାତ ଟେକୁଆନ୍ତି; ଗଛକୁ ଆଙ୍କୁଟ ବଢ଼ାଇଲା ଭକ । ବିଭିନ୍ନ
କୁମ୍ପାମାର ତିନିଜଣ କୁଳ ଉପର୍ଯ୍ୟତ ଜନତାଙ୍କ ହାତରେ ଗୋଟିଏ
ଗୋଟିଏ ବିଭିନ୍ନ ଧରାରକାରେ ଲାଗିଥାନ୍ତି । ସମସ୍ତେ ବିହିକୁ ୭୦
ପାଇରେ ଦେଇ ଅପେକ୍ଷା କଲେ । ମେଂରୁ ଏ ତରବଳା ନନ୍ଦିଆକଣା
ଦିଜିତର ଅଗ୍ରାଂଶରେ ନିଆଁ ଲଗାଯାଇ ସମସ୍ତକ ବିଭିନ୍ନରେ ଲଗା
ହେଲ-ଆଉ ଜଣେ କୁଳଦାର । ସତେ ଅବା ଗୋଟାଏ ଧୁଆଁର
ପଟ୍ଟାର ରୂପିତା ଆକାଶକୁ । ଏକାଥରକେ ‘ଷ୍ଟୁ-ହୁ-ଭ-ଭ’ କଇ
ଶୁଣି ଧୁଆଁ ଉଠିଲା । କାଶର ଲହର ଓ ଖୀଁ, ଖୀଁ କେ ଭୁଶୁଥାଏ
ବିଭିନ୍ନ ପ୍ରେମୀଙ୍କ ରହଣରୁ; ଠିକ୍ ସେଇକି ବେଳେ ବଢ଼ି-ବିଷୟକ
ସନ୍ଦର୍ଭର ଶେଷ ବକ୍ତ୍ଵ୍ୟ ଆରମ୍ଭ ହେଲା ।

“ଆଜ୍ଞା-ଧୀରେ ଧୀରେ ଟାଣିଲେ ଟେଥ୍ ପାଇବେ । ଖାଲ
ମାଗଣାରେ କଣ ‘ଏକ ଲମ୍ବା’ ଲେବୁଲ ଲାଗେଇଛୁ । ପିଲା ଖାଇବ
ବୁଡ଼ା ଖାଇବ-ଗର୍ଭଶୀ ଇଷ୍ଟିଶ ଭି ଖାଇବ । ଧରନ୍ତ ପିଲାର ପଶ୍ଚାତା
ଅଛି । କେତାବରେ ମଗଜ ଅଧି ଧରୁନ । ନୋଟାଏ ବଣ୍ଣିଲ ‘ଷ୍ଟୁନ୍ତରିଷ୍ଟି

ପେସଲ' ଲେଇ ଲିଅନ୍ତୁ । ଅନନ୍ଦା ଦୋଷ କହିଯିବ । କଲେଜା ଉପରେ ଗୈଟର ଆସିବନ । ତିନିଜଣ ଗବରମେଣ୍ଟ୍ ଉଦ୍‌ବୁଲ ମାନ୍ଦ୍ରାଷ୍ଟାର୍ ସାର୍ଟପିକଟ ଦେଇଛନ୍ତି । ଧରନ୍-ଆସୁବିନ୍ଦ୍ରା କାମରେ ହାତଦରିଛନ୍ତି-ମଗନ ଆଧିକାରୀଙ୍କ ବିର୍ଗ ଯାଇଛି । ଆମର 'ଏକଳମୁକ୍ତ କୁକୁର-ମାର୍କ' ବିଭିନ୍ନ କଠାଏ ଧରି ଲିଅନ୍ତୁ । ପୁରୁଷ ଲାଜନ୍କୁ ଆସିଯିବେ । ତ କମ, ଓଳଳ, ଭେକିଲ; ମାନ୍ଦ୍ରାଷ୍ଟାର, ପ୍ଲଟ, ରେଲ, ମଟର, ଘୋଡ଼ା ଗଧ; କେବଣୀ, ଏମ୍-ଏଲ, ମେଦକଷ୍ଟାର ସମସ୍ତେ ଖୋଜୁଛନ୍ତି । ଏଇ କେତେବିନ ତଳେ କେପଟେଲ ବସ୍ ଲକ୍ଷ୍ମୀଙ୍କରେ ଆମର ବ୍ରାଂଚ ଖୋଲିଛି ଠିକ ସେକ୍ଷଣ୍ଡ ଅପ୍ରମାଣିତ ପାଖ ବୈତ ଓପରେ ଆମର କୁପାମା ବୋର୍ଡ ଲଟକା ଅଛି ।"

ଥଣ୍ଡିଆ କିମ୍ବୀର ନଈବାଳିରେ ପତି ଶିକାରକୁ ଅନାଳି ପରି ତିନିଟିରିଟା ହୋଲା ଅନାଳ ରହିଥାନ୍ତି ଭାବରେ ବୋଝେଇ ହୋଇ ରହିଥିବା ପ୍ଲାଷ୍ଟିକ କଣ୍ଣେଇ, ତିରଣିପାନିଆ, ହାତମାର୍କ ଖାତାକୁ । ବିଭବାଦର ନଜାରେ ଆଡ଼କୁ ପଣ୍ଡିବାରୁସେ କୋରରେ ଆରମ୍ଭ କରିଦେଲ ।

"ନିଅନ୍ତୁ ଆଜ୍ଞା ୫ ବଣ୍ଟିଲ ବିଭି ସଙ୍ଗରେ ଗୋଟେ ପ୍ଲାଷ୍ଟିକ ତିରଣି ପାନିଆ-୧୦ ବଣ୍ଟିଲ ଲେବେ ତୋ ଏକପରିଷାଳକ, ଖାତା ଅଛି-୨୦ ବଣ୍ଟିଲ ପାଇଁ ଗୋଟାଏ ଅରନା ଅଛି ।" ଧରେ ଯେପରି ଗୋଟାଏ ସୁବର୍ଣ୍ଣ ସୁଯୋଗ ଆସିଗଲ । ମାତ୍ର ବାରମ୍ବିନିଟ ସମୟ ଭିତରେ ସମାଧୋଟ ଦିନ ବିହି ବୁଲିଲ । ପ୍ରାଇଲ ଗୁଡ଼ିକ ବର ଆସିଲ । ଶ୍ରୀ ନଗନାଥଙ୍କ ଗଜଇନାରଣ କେବି ଦଶନ କରି ସତେ ଅକା ମୁକ୍ତିପଥର ଯାଦୀମାନେ ସୁର୍ଗଦାର ଆଡ଼କୁ ମୁହଁଁଙ୍ଗଲେ । ବିଭି ଟାଣିବା ଲେକେ ଯେହା ସତ୍ରାରେ ବୁଲିଗଲେ । କୁପାମା ମେନେଜର, ଭାଇଆ, ନାଚପିଲ ସଂମେଲନ ଚୋଇତାର ଓପରେ ବସିଥାନ୍ତି । ପଇସା ଗଣ ବୁଲିଥାଏ । ନାଚପିଲଙ୍କ ରଂଗଗୁଡ଼ ଆସୁଥିବା ମୁହଁଁକୁ କାଟରାଲ ଲେକେ କଣେଇ କଣେଇ ବୁଢ଼ିଥାନ୍ତି ।

ସତେ ଅକା ବଣକୁକୁଡ଼ା ଧରିବାପାଇଁ କେଳା କନ କନ ହେଉଛି । “ବନ୍ଦିଆ ମାର୍କେଟ ଅଛି । ପେଂ ମାଧରେ ଥରେ ଆସିଲେ ବି ମାଲ ସମ୍ପେଲୁ କରି ହେବନ । ଏଣିକି ଆଉ ପ୍ଲାଷ୍ଟିକ ମାଲ ଅଣି ପ୍ରାଇଜ ଦେବା ଦରକାର ନାହିଁ । ପ୍ରତି ବଣ୍ଟିଲରେ ଦି, ନୁଆ ପଇସା ଧରେଇ ଦେଲେ ମାଲ ଠିକ ଘୁଲିବ । ବରଂ ଆଉ ଅନ୍ୟାନ୍ୟକୁ ମାଲ ନପଠେଇ ପୁରୁ ବାଲେଶ୍ଵର ବଜାରକୁ ଜଗିବା ଭଲ ।”

ବିଷ୍ଣୁର ଗାଲ୍ପିକ ଓ ଉପନ୍ୟାସିକ ଚୌରତନ୍ତ୍ର ବାବୁ ଯାଉଁ
ଥିଲେ—ହଠାତ୍ ଅଟକ ଯାଇ ପବୁରିଲେ “ସାହିତ୍ୟକମାନଙ୍କ ପାଇ
କିଛି କମମର ବିଡି ଅଛିକ ।”

“ଆଜ୍ଞା, କରେଇ ଅଛି । ଅନ୍ଧରକୁ ଅସର, ପଦକୁ ପଦ
ମେଳ କରି ବହି କେତାଏ ଲେଖିବା ପାଇଁ ଏକ ଲମ୍ବର ପେସଲ
ମଗନି ବିଡି ଅଛି ।”

ଚୌରତନ୍ତ୍ର ବିଗନ୍ଧ ଗଲେ, ମୁହଁଟା ତାଙ୍କର ବଗରେ ପୁଲ
ଉଠିଲ । କହୁ ବିଡି ମେନେଜରର ଓପ୍ରାଦି କାଇଦା ସବୁ
ସଜାତି ନେଇ । ବଣ୍ଟିଲାଏ ବିଡି ଚୌରତନ୍ତ୍ର ହାତରେ ଗେଞ୍ଜି-
ଦେଇ ମେନେଜର ଶୁଣିଲା ଦେଲେ ମାତ୍ର ବଣ୍ଟିଲାଟିଏ ଥିଲ ।
ଗେଇ ନିଅନ୍ତି । “ହେଣ୍ଟିବ ପ୍ରତି ଟାଣରେ ମନଭର କଣ୍ଡ୍ୟାଳ
ବାହାରିବ । ପ୍ରାଇଜ ବାବଦକୁ ସାରନୁଆ”

ସତରେ ସାବାସ ଉତ୍ତିଷ୍ଠ ହେବ । କାହିଁଶ ବେଣ୍ଟିଆ ଛାତା
ଖଣ୍ଡକ କାଣରେ ଯାଇ ଚୌରତନ୍ତ୍ର ସିନିମା ରେଡ଼ିକୁ ମୁହଁଲେଖି
ସେତେବେଳକୁ । ସାତ ନୁଆପଇସାରେ ବିଆସିଲାଇଟାଏ ମିଳିବ ।

ପାଇଁରୁଟି ଖଣ୍ଡ ଦାନରେ କାମୁଡ଼ି ଧରି ମେନେଜର ଗୁ
ଜପରେ ଗ୍ରେଷ ମାରୁଆଏ ବିଟିଶ ସାମ୍ବାଜ୍ୟବାଦିଜ ଶେଷ ଚିନ୍ତା
ସେପରି ଭିକ୍ଷ୍ଵାରିଆ ମ୍ୟକିଅମ ଭିତରେ ହାଇମାରେ ।